

INNOVATIE
IN DE
ZORGSECTOR

bibliotheek
drieharingstraat 6
postbus 1568
3500 bn utrecht
tel 030 2729 614/615
fax 030 2729729

INNOVATIE IN DE ZORGSECTOR

JAARBOEK 2000/2001

Samengesteld door:

G. Kip (NIVEL)

Drs. A.P.M. Ketelaars (Trimbos-instituut)

Drs. R. Wiewel (Prismant)

Redactie:

G. Kip

Drieharingstraat 6, Utrecht
postadres: Postbus 1568
3500 BN Utrecht
telefoon 030-2729700
fax 030-2729729

Maliebaan 50
3581 CS Utrecht
Oudlaan 4
3515 GA Utrecht
telefoon 030-2345678
fax 030-2345677

Trimbos-instituut

Da Costakade 45, Utrecht
postadres: Postbus 725
3500 AS Utrecht
telefoon 030-2971100
fax 030-2971111

Bureauredactie en lay-out: Editor, Rotterdam
Omslagontwerp: Mariël Lam, Linschoten

Elsevier gezondheidszorg is een imprint van Elsevier bedrijfsinformatie bv te Maarssen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht, Postbus 882, 1180 AW Amstelveen.

Voor het overnemen van één of meer gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISSN 0927-0744
ISBN 90 352 2340 3
NUGI 756, 757

Inhoud

	Inleiding	15
1	Algemene populatie	
	Huisartspraktijk	25
	Aanpakken van werkstress; voorkomen van burn-out	26
	Migrantenvoorlichting en eerstelijnsverloskunde	27
	Praktijkverpleegkundige Stad Utrecht	28
	Activerende hulpverlening	30
	Kortdurende zorg gezinnen	31
	GGZ op afroep	32
	Parallele implementatie van een stoppen-met-rokenprogramma	33
	Steunpunt mantelzorg	34
	Samen beter	36
	Huisverpleegkundige	38
	Modernisering ouder- en kindzorg	40
	Nieuwe sporen	41
	Symfonieproject	43
2	Ouderenzorg	
<i>2 – 1</i>	<i>Ouderen, algemeen</i>	
	Huisbezoeken	45
	Toegankelijkheid ouderenvoorzieningen thuiszorg	46
	Acute onplanbare professionele zorg	48
	In het belang van de klant	49
	Gezondheidsvoorlichting aan oudere migranten	50
	Ouderen in contact	51
	Contactpunt ouderen Schilderswijk	52
	80-plussers in het kader van het cliëntvolgsysteem	53

2 – 2	<i>Thuiswonende ouderen</i>	
	Toch thuis	55
	Integrale ouderenzorg Oosterparkwijk	57
	Gewoon thuis	59
	Zorgketen voor ouderen met psychische problemen	60
	Kleinschalige verpleeghuiszorg De Boge	62
	Zorgeloos wonen Giessenlanden	63
	Transmurale geriatrische afdeling	64
	Geriatrisch observatie- en adviescentrum	65
	Huisartsenbed	66
	Mannenactiviteiten	68
	Dagverzorging plus	69
2 – 3	<i>Psychogeriatrische patiënten</i>	
	Gedeelde werelden	70
	Meer paramedische zorg voor dementerenden thuis	71
	Het huis in de wijk: de Houtduif	73
	Dagbehandeling voor pg-patiënten in het ziekenhuis	74
	PG-plus (ex-psychiatrie)	75
	Avondopening dagbehandeling psychogeriatric	76
	Extramurale psychogeriatric	77
	Crisisregeling opname verpleeghuizen	78
	Groningse ontmoetingscentra	79
	Thuiszorgondersteuning dementerende ouderen	81
	Thuiszorg ondersteuning psychogeriatric	82
2 – 4	<i>Woonvormen</i>	
	Archipel	83
	PG-huis	84
	Zorghuis Dichteren	85
	Verpleeghuiszorg thuis	86

3	Cliënten in de geestelijke gezondheidszorg	
<i>3 – 1</i>	<i>Behandeling</i>	
	Leaving home	87
	Korte behandeling aan de voordeur	89
	Psycho-educatie	90
	Op de kleintjes letten	92
	10 voor toekomst	94
	Multifunctioneel aanbod	96
	(Her)indicatie langer durende zorg	98
	Vroegdetectie van schizofrenie en psychosen bij adolescenten en jongvolwassenen	99
	MKD semi-ambulant	101
	Hulp aan huis Midden-Brabant	102
<i>3 – 2</i>	<i>Substitutie/zorgcoördinatie</i>	
	Transmuraal programma eerste episode bij een schizofrene psychose	103
	Maasveld-trilogie	105
	Regionale indicatiecommissie langdurige en meervoudige hulpvragen	106
	Thuis in Drenthe	107
	Casemanagement en psychiatrische intensieve thuiszorg	108
	Gezinsverpleging/langdurige psychiatrische intensieve thuiszorg	109
	Infant psychiatrie	110
	Enkeltje zelfstandigheid	111
	Informatiecentrum De Amstelmeer	113
<i>3 – 3</i>	<i>Rehabilitatie/resocialisatie</i>	
	Vriendendienst	114
	Groenproject	116
	Dagbesteding voor jonge mensen met schizofrenie	117
	Fietsenwerkplaats Tour oké	118
	Beschutte werkplaats technisch bedrijf	119
	Maatjesproject	120
	Activiteitenbegeleiding	121
	Dagbesteding voor jonge mensen met schizofrenie	122
	Avond- en weekendopvang GGNet	124

3 – 4	<i>Woonvormen</i>	
	Woonbegeleiding aan Korsakoff-doelgroep	125
	Thuiszorg in de RIBW Heuvelland en Maasvallei	126
	Woon- en dienstencentra	127
	Wachtlijstbegeleiding	128
	Psychiatrische meerzorg in het verzorgingshuis	129
	Vast en verder	130
3 – 5	<i>Verslavingszorg</i>	
	Detoxificatie en behandeling opiaatafhankelijken	131
	Intensieve thuiszorg Herberg	133
	Verslavingspreventie op hangplekken	134
	Peer-education Marokkaanse jongeren	136
	Methadon loskoppelen van hulpverlening	137
3 – 6	<i>Maatschappelijke opvang</i>	
	Bijzondere dienstverlening	138
	Zwerversopvang	139
	Straathoekwerk	141
	Verkeerd verbonden	143
	Inloop door en voor (ex-)cliënten	144
	Meldpunt bijzondere zorg	145
3 – 7	<i>Cliëntenparticipatie</i>	
	Informatie- en adviesbureau geestelijke gezondheidszorg	147
	De Soos (cliënten voor cliënten)	149
	Steunpunt wonen	150
	Informatiecentrum dagbesteding	152
	Informatiewinkel geestelijke gezondheidszorg	153
	Aan den lijve ervaren	154
	't Winkeltje	156
	Consumer run project Eetcafé	158

4 Zorg aan gehandicapten

4 – 1 Behandeling/begeleiding

Gespecialiseerde hulpverlening verstandelijk gehandicapten	160
Move	161
Internet, advies en informatie	163
Crisisinterventie Zuid-Hollandse eilanden	164
Substitutieproject verstandelijk gehandicapten	166
Thuisondersteuning Friesland	167
Poliklinisch adviescentrum	169
Volwaardig burgerschap in de Waalwijkse samenleving	170
Polikliniek verstandelijk gehandicapten	172
Bejegening	173
Leren en ontwikkelen	175
Inzet van communicatietechnologie ter ondersteuning van begeleid zelfstandig wonen	176
SIKOOB: vraaggestuurde zorgplanning	177

4 – 2 Woonvormen

Woon/werkgemeenschap	178
Kinderwoning	180
Scheiding van wonen en zorg	181
Logeergezinnen	182
Inloophuis BZW	183
Woonwensenonderzoek	184
Gezinshuisouders/pleegouders	185

4 – 3 Dagbesteding

Winkel/atelierproject (cadeaushop)	186
Lunchcafé De Zoetelaar	187
Integratie, normalisatie, acceptatie	188
Verfstreken	189
Meer dan brood alleen	190
Anti-werkgroep in de dagbesteding	192
Geitenboerderij De Horst	193

<i>4 – 4</i>	<i>Lichamelijk/zintuiglijk</i>	
	Trainingstuin voor rolstoelgebruikers	195
	Revalidatie en sport	197
	Interventie competent gedrag van doofblinde kinderen	199
	Video Interactie Begeleiding	201
	Stap in voor migranten	202
	Stem-, spraak-, taal- en gehoorcentrum	203
5	Zorg aan somatische patiënten	
<i>5 – 1</i>	<i>Algemeen</i>	
	Verbetering van informatievoorziening aan hartchirurgische patiënten	204
	Pijn bij kinderen	205
	Mammaproject	206
	Afdeling spoedopname/observatorium	207
	Spreekuur voor carpaletunnelsyndroom	209
	Laparoscopische versus conventionele liesbreukchirurgie in dagopname	210
	Thuismonitoring van risicozwangeren	211
<i>5 – 2</i>	<i>Nazorg</i>	
	Nazorgprogramma hematologie	213
	Begeleiding van ouders van couveusekinderen	215
	Continuïteitsbezoek aan oncologische patiënten	217
	Mantelzorgondersteuning	218
	Schakelzorg	219
	Transferpunt	220
	Zorghotel	222
	Orthotel	223
	Thuisbehandeling chronisch hartfalen	224

6 Zorg aan chronisch zieken

6 – 1 Samenwerking eerste- en tweedelij

Gezamenlijk consult huisarts-reumatoloog	225
Maatschappelijk werk ten bate van poliklinische HIV-geïnfectederden	226
Diabetesdienst Midden-Holland	227
Intraveneuze thuisbehandeling met mannitol bij posttraumatische dystrofie	229
Inhalatie-instructie op één lijn	230
Zorg voor CVA-patiënten thuis	232
Verpleeg(t)huiszorg	233
Transmuraal astmaspreekuur voor kinderen	234
Transmurale zorg bij niet-insulineafhankelijke diabetes mellitus	235
Stroke service	237
Transmurale stomazorg	238
Verbetering regionale diabetes-type-II-zorg	240
Introductie van een geïntegreerde eerstelijnsaanpak	241
Centrum voor niet-aangeboren hersenletsel	242
CVA-zorg als een keten benaderd	243
Gestructureerde diabeteszorg type II	245
Tweede fase eerste- en tweedelijnsproject cardiologie	246
Transmuraal CVA	247
Centralisatie oncologiezorg	248
COPD	249

6 – 2 Andersoortige projecten

Zorgconsulenten voor allochtonen	250
Sportief bewegen voor mensen met kanker	251
Activiteiten, communicatie en educatie	252
Communicatie en bejegening	253
Bureau zorgtoewijzing	254
MS-woonproject Gardemiershof	256
Poliklinische fysiotherapie	257
Doelmatigheid cardiologie	258

Nachtelijke desperaltoediening via port à cath-systeem in de thuissituatie	259
Transmurale behandeling van chronische pijn	261
Caraverpleegkundige voor COPD-patiënten	263
Lee Silverman voice treatment	264
Benzodiazepineproject	265
Zorg met leefstijl door arbeid met bezieling	266
Niet-specialistische revalidatie in het verpleeghuis	267
Afasiecentrum	268
CVA-unit in het verzorgingshuis	270

7 Palliatieve/terminale zorg

Transmurale units palliatieve zorg in het ziekenhuis	271
Transmurale palliatieve zorg	273
Begeleidingsgroep VTZ	274
Zorgfunctie palliatieve zorg	275
Intraveneuze thuisbehandeling bij patiënten met decompensatio cordis	277
Oncologische zorg in de thuissituatie	278
Palliatieve terminale unit	279
Palliatieve terminale zorg	280
Consultatief palliatieteam COPZ-M	282

8 Projecten gericht op hulpverleners

8-1 Diagnostiek/consultatie

Consulentenmodel voor diagnostiek van neuromusculaire aandoeningen	283
Paramedische zorg voor chronisch zieken	284
Teleconsult dermatologie	286
ADHD	288
Screening audiometrie voor de huisarts	290

	Non-invasieve cardiologische diagnostiek	291
	Eerstelijnsproject GGZ-ondersteuning	292
	Prehospitale triage voor gerichte verwijzing bij acuut infarct	293
8 – 2	<i>Kwaliteitsbevordering</i>	
	Aan de slag met signaleren	295
	Kwaliteit thuisverpleging vanuit gebruikersperspectief	297
	Samenwerkingsrichtlijnen voor huisartsen en wijkverpleging	299
	Zorgmap	301
	Landelijk kwaliteitsbeleid wijkverpleging	302
	Pilot kwaliteitszorg en cliëntenfeedback	304
	Beheersmodel fysiotherapie	305
	Leids verwijzingsproject	306
	Informatieonderzoek ‘transmuraal model oogzorg’	308
	Skillslab	310
	Voorlichting afgestemd	311
	Leergang Klaar voor de start	312
8 – 3	<i>Andersoortige projecten</i>	
	Slaapstudies bij kinderen in de thuissituatie	313
	Receptmutatieformulier	314
	Bevordering en implementatie van thuiszorgtechnologie	315
	Invoering integraal dossier	317
	Procesmatige aanpak verpleeghuis-informatiesysteem	318
	Netwerkmantelzorg	319
9	Opvoedingsproblematiek en zorg voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand	
	Diagnostiek voor kinderen van 0 tot en met 6 jaar	321
	Moeders informeren moeders	322
	Durf je wel?	324
	Opvoedingsondersteuning met behulp van video	325
	Integrale vroeghulp Twente	326

Sylvia Toth Centrum voor kinderen met een neurologische aandoening	327
Trefwoordenregister	329
Lijst van afkortingen	341

Inleiding

Dit boek bevat een selectie van 228 zorgvernieuwingsprojecten die het afgelopen jaar nieuw in de Databank Zorgvernieuwing zijn opgenomen. Met deze selectie willen we u een indruk geven van het type zorgvernieuwingsprojecten dat opgezet wordt. Een uitgebreider overzicht vindt u op de cd-rom.

Jaarlijks wordt een groot aantal projecten uitgevoerd waarin nieuwe ontwikkelingen in de zorg gestalte krijgen. De activiteiten vinden lokaal plaats en er wordt een schat aan ervaringen opgedaan met het ontwikkelen van nieuwe vormen van zorg en de implementatie daarvan. Er zijn echter nauwelijks kanalen waarlangs de aldus opgedane kennis en ervaringen verspreid kunnen worden. Ruim tien jaar geleden is daarom de Databank Zorgvernieuwing opgezet. De databank wordt jaarlijks geactualiseerd en bevat beschrijvingen van zorgvernieuwingsprojecten. Het jaarboek en de daarbij geleverde cd-rom geeft mensen toegang tot deze kennis en ervaringen. In 1999 zijn er ruim 600 nieuwe projecten in de databank opgenomen.

De Databank Zorgvernieuwing wordt beheerd door het NIVEL, het Trimbos-instituut en Prismant. De databank bevat momenteel ongeveer 5800 projectbeschrijvingen (tabel 1). De projecten bestrijken de gehele Nederlandse gezondheidszorg en de daarmee verband houdende maatschappelijke dienstverlening. Financiers van de databank zijn het ministerie van VWS, Arcares en het Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging (LCVV).

Deze inleiding bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt ingegaan op de Databank Zorgvernieuwing: wie houdt zich bezig met zorgvernieuwing, de definitie van het begrip ‘zorgvernieuwingsproject’, en de opzet en werkwijze van de databank. In het tweede deel komt het jaarboek aan de orde: de selectie van de projecten en de hoofdstukindeling.

Tabel 1 Aantal projecten in databank naar registratiejaar

	<i>Jaar van registratie</i>									
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	Totaal
Aantal projecten	417	527	825	915	694	527	634	654	604	5797

De Databank Zorgvernieuwing

Zorgvernieuwingsinitiatieven

Zorgvernieuwingsprojecten ontstaan vaak vanuit het veld. Zorgverleners zijn, als directbetrokkenen bij de zorgverlening, deskundig in het signaleren van problemen in de zorg en het bedenken van oplossingen voor deze problemen. Naast zorgaanbieders zijn ook zorgverzekeraars en patiënten/consumenten betrokken bij de vernieuwingen. Zorgverzekeraars spelen bijvoorbeeld een rol bij het toenemend aantal transmurale zorgprojecten en bij projecten rondom een (praktijk)verpleegkundige in de huisartspraktijk. Patiënten/consumentenorganisaties spelen een steeds actievere rol bij vernieuwingen. Niet alleen participeren zij in projecten, steeds vaker nemen zij ook het initiatief tot bepaalde vernieuwingen. Ook is er een toenemend aantal projecten, met name in de geestelijke gezondheidszorg, dat door en voor cliënten wordt opgezet (consumer run).

De overheid is met haar beleid ook op het terrein van de zorgvernieuwing actief. Zo heeft de modernisering van de AWBZ in de ouderenzorg ertoe geleid dat verpleeghuiszorg en verzorgingshuiszorg ook buiten de traditionele instellingsmuren gegeven kunnen worden. Ook fondsen zoals ZorgOnderzoek Nederland voeren een actief beleid wat betreft het ontwikkelen en implementeren van nieuwe zorgconcepten¹⁻².

Wat zijn zorgvernieuwingsprojecten?

Als men zorgvernieuwingsprojecten wil registreren moet men beslissen wat er met de term 'zorgvernieuwingsproject' bedoeld wordt. Bij de begripsafbakening worden twee componenten onderscheiden: enerzijds 'zorgvernieuwing' en anderzijds 'project'. Onder *zorgvernieuwing* wordt verstaan: bewust

gekozen activiteiten die gericht zijn op realisering van veranderingen in het primaire proces binnen de gezondheidszorg en de daarmee verband houdende maatschappelijke dienstverlening, met als doel verhoging van kwaliteit en/of doelmatigheid van zorg. Het primaire proces verwijst naar de zorgverlening zoals de patiënt/cliënt die direct ondervindt. Met andere woorden: de zorggebruiker moet iets merken van de vernieuwing. Puur medisch-technische vernieuwingen in de gezondheidszorg vallen buiten het bestek van de databank. Vaak gaat het om specifieke veranderingen in de zorg, zoals een verschuiving van intramurale naar ambulante en extramurale zorg of een meer gedifferentieerd aanbod van zorg dat beter is afgestemd op de behoeften van het individu. Het is mogelijk dat hiertoe activiteiten op het niveau van het secundaire proces plaatsvinden: bestuurlijke, beleidsmatige en organisatorische activiteiten die voorwaarden moeten creëren voor de zorgverlening. Voorwaarde voor het opnemen van zo'n project in de databank is dat deze activiteiten een verandering van het primaire zorgproces beogen.

Zorgvernieuwing is per definitie een beweeglijk begrip, waarvan de inhoud voortdurend verandert. Wat eens vernieuwend was, is nu geaccepteerd of passé. Wat in de ene regio of instelling als onderdeel van het reguliere zorgaanbod wordt gezien, kan elders beschouwd worden als een ingrijpende vernieuwing. Bovendien is elke verandering van het zorgaanbod niet noodzakelijkerwijs een vernieuwing. Het is moeilijk harde criteria vast te stellen waarmee een initiatief al dan niet een vernieuwing genoemd kan worden. Aansluitend bij definities die de perceptie van de betrokkenen centraal stellen^{3,4}, laten wij de beslissing of een project vernieuwend is in eerste instantie over aan het veld: als de directbetrokkenen vinden dat activiteiten vernieuwend zijn, dan vult men het registratieformulier in en wordt het project aangemeld. 'Vernieuwing' is hiermee een relatief begrip, dat zijn invulling krijgt afhankelijk van de context of organisatie waarbinnen het project wordt uitgevoerd⁵.

Naast het inhoudelijk element vindt begripsafbakening plaats aan de hand van formele criteria die te maken hebben met kenmerken van een 'project'. In het kader van deze databank wordt onder een project het volgende verstaan: een geheel van activiteiten gericht op de realisatie van een van tevoren vastgesteld doel met behulp van bepaalde middelen binnen een bepaald tijdsbestek. Dit betekent dat de activiteiten begrensd zijn in de tijd; er is een begin- en einda-

tum. De einddatum is doorgaans de datum waarop de eindevaluatie plaatsvindt en er een einde komt aan het experimentele karakter. Daarnaast is een kenmerk dat doelstellingen en de wijze waarop men die wil bereiken, expliciet zijn geformuleerd en op schrift gesteld. Aangezien projecten een experimenteel karakter hebben, moet er op enigerlei wijze in een evaluatie voorzien zijn; dit kan variëren van een interne procedure, waarbij de waargenomen resultaten aan de doelstellingen worden getoetst, tot een evaluatieonderzoek door een onafhankelijke instantie.

De databank is dus zeker niet volledig: er gebeurt veel meer op het gebied van zorgvernieuwing. De databank beperkt zich tot zorgvernieuwingen die projectmatig worden aangepakt. Dat wil zeggen dat de ideeën op papier gezet zijn in de vorm van een projectplan en dat er een evaluatie uitgevoerd wordt. Dit garandeert dat opgedane ervaringen overdraagbaar zijn doordat belangstellenden kunnen informeren naar het projectplan en de resultaten van de evaluatie bij de contactpersoon van het project.

Registratie zorgvernieuwingsprojecten

Om een zo volledig mogelijk overzicht van alle zorgvernieuwingsprojecten in Nederland te verkrijgen, wordt elk jaar opnieuw een zo breed mogelijk scala van instanties benaderd. De gegevensverzameling vindt plaats in twee fasen. In de eerste fase wordt een inventarisatieronde gehouden, waarbij aan relevante sleutelinstanties en -personen wordt gevraagd om zorgvernieuwingsprojecten inclusief contactpersonen aan te melden. Benaderd worden de eerste lijn (Instellingen voor Maatschappelijk Werk, Gezondheidscentra, Districts Huisartsen Verenigingen enzovoort), de geestelijke gezondheidszorg (Riagg's, Algemene Psychiatrische Ziekenhuizen enzovoort), de intramurale gezondheidszorg (verpleeghuizen, instellingen voor verstandelijk gehandicapten, ziekenhuizen enzovoort) en niet-echelonegebonden organisaties, zoals ziektekostenverzekeraars, provinciale raden voor de volksgezondheid en regionale inspecties voor de volksgezondheid. Op deze wijze zijn in 1999 ongeveer 2650 instellingen benaderd met het verzoek zorgvernieuwingsprojecten aan te melden. De respons varieert sterk per sector. Overigens leert navraag dat instellingen die niet reageren in veel gevallen ook geen projecten te melden hebben.

Vervolgens zijn, na correcties voor dubbeltellingen, aan de contactpersonen van de betreffende projecten vragenlijsten gestuurd. Van elk project worden basa-

le kenmerken geregistreerd, zoals een korte omschrijving van doel en middelen, aantal en soort participanten, doelgroep, financiers, evaluatieprocedure, werkgebied, start- en einddatum enzovoort. Bij elk project worden de contactpersoon en (waar aanwezig) publicaties genoteerd. Uiteindelijk heeft dit in 1999 geresulteerd in 604 nieuwe projecten.

Bij het verzamelen van informatie over de zorgvernieuwingsprojecten wordt zo mogelijk samengewerkt met andere instellingen die registraties van projecten hebben opgezet. Op deze manier wordt voorkomen dat het veld onnodig belast wordt. In 1999 is er informatie over projecten uitgewisseld met het Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging (LCVV) en de Stichting Onderzoek en Ontwikkeling Maatschappelijke gezondheidszorg (STOOM).

Er worden niet alleen nieuwe projecten in de databank opgenomen. De informatie van de reeds eerder geregistreerde projecten wordt, indien het project nog niet is beëindigd, geactualiseerd. Dit gebeurt door aan de contactpersoon van het project de projectbeschrijving te sturen met het verzoek wijzigingen aan te geven. Hiermee is gegarandeerd dat de gegevens in de databank up-to-date blijven.

De gegevensverzameling en updating, ten behoeve van dit jaarboek, heeft in de periode september 1999 tot maart 2000 plaatsgevonden.

De databank op cd-rom

De in dit jaarboek opgenomen projecten vormen slechts een deelverzameling van het totaal aantal geregistreerde projecten. Ook zijn over elk project meer gegevens verzameld dan in dit boek staan. Alle gegevens zijn opgenomen in een geautomatiseerde databank.

Om u een breed overzicht te verschaffen van de voorhanden zijnde informatie, wordt de databank op cd-rom uitgegeven. De cd-rom bevat informatie over ongeveer 4200 projecten die tussen 1995 en 1999 gestalte hebben gekregen. De informatie op de cd-rom is ontsloten door middel van een trefwoordensysteem. Daarnaast is het mogelijk om te zoeken op 'vrije tekst' en op contactpersoon. Er kan bijvoorbeeld gezocht worden op onderwerp, doelgroep, betrokken beroepsgroepen of provincie.

Het jaarboek

Selectie

Op grond van de registratie zijn 228 projecten geselecteerd die in dit boek worden beschreven. Bij de selectie voor het jaarboek heeft een aantal richtlijnen een rol gespeeld. Allereerst is geprobeerd een zo breed mogelijk overzicht te geven van alle relevante aandachtsvelden. Op sommige terreinen bestaan verschillende projecten van gelijke strekking. Aangezien een opsomming van soortgelijke projecten ons weinig zinvol leek, is ervoor gekozen één of twee projecten uit zo'n cluster in het boek op te nemen. Verder is ernaar gestreefd zoveel mogelijk nieuw geregistreerde projecten op te nemen.

Per project is de meest essentiële basisinformatie vermeld: het contactadres, een korte beschrijving van het project, de doelgroep waarop het project gericht is, de locatie en de startdatum. Ook staan de participanten weergegeven en eventuele publicaties. Het contactadres en eventuele publicaties bieden mogelijkheden tot het verkrijgen van meer informatie.

Hoofdstukindeling

Er is een hoofdstukindeling naar doelgroepen gehanteerd. De hoofdstukken hebben betrekking op de volgende patiënten/cliënten: de algemene populatie (hoofdstuk 1), ouderen (hoofdstuk 2), cliënten in de geestelijke gezondheidszorg (hoofdstuk 3), gehandicapten (hoofdstuk 4), patiënten met niet-chronische somatische ziekten (hoofdstuk 5), chronisch zieken (hoofdstuk 6), en patiënten in de palliatieve of terminale fase (hoofdstuk 7). Het achtste hoofdstuk bevat projecten waarin men zich primair richt op hulpverleners, ten einde iets te veranderen aan het primaire proces. Ten slotte is er een hoofdstuk met projecten gericht op opvoedingsproblematiek en kinderen met een ontwikkelingsachterstand (hoofdstuk 9).

Hoofdstuk 1 betreft projecten voor de totale bevolking binnen het betreffende werkgebied. Te denken valt aan de populatie van een huisartspraktijk of thuiszorginstelling.

In *hoofdstuk 2* staat de ouderenzorg centraal. Allereerst is een aantal projecten opgenomen dat zich richt op de algemene doelgroep thuiswonende of in een

verzorgingshuis wonende ouderen zonder specifieke klachten of problemen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om integrale ouderenzorg of de inrichting van een centraal meldpunt waar ouderen met hun vragen en problemen terecht kunnen (paragraaf 2-1). Daarnaast zijn er projecten voor ouderen, zowel thuis als in een verzorgingshuis, met specifieke klachten of problemen. Het gaat hierbij om ouderen die meer intensieve vormen van zorg ontvangen zodat ze in de eigen omgeving kunnen blijven wonen (paragraaf 2-2). In paragraaf 2-3 worden projecten voor psychogeriatrische patiënten beschreven, variërend van preventie tot thuiszorg en experimentele zorgverlening in een verzorgingshuis. Het hoofdstuk eindigt met experimentele woonvormen voor ouderen (paragraaf 2-4).

Hoofdstuk 3 beschrijft projecten voor cliënten in de geestelijke gezondheidszorg. In de eerste paragraaf staan projecten vermeld waarbij het gaat om nieuwe vormen van behandeling of begeleiding (paragraaf 3-1). De tweede paragraaf bevat projecten die substitutie en zorgcoördinatie nastreven. De projecten hebben gemeenschappelijk dat zij streven naar optimale zorgverlening, waar mogelijk extra- of semi-muraal in plaats van intramuraal met veel aandacht voor continuïteit van zorg door samenwerking tussen verscheidene organisaties (paragraaf 3-2). De derde paragraaf bevat projecten over arbeidsrehabilitatie, resocialisatie en dagbesteding (paragraaf 3-3). Evenals op het gebied van de ouderenzorg wordt in de geestelijke gezondheidszorg geëxperimenteerd met woonvormen (paragraaf 3-4). Een aparte paragraaf is gewijd aan de verslavingszorg (paragraaf 3-5) en aan maatschappelijke opvang zoals bemoeizorg (paragraaf 3-6). Ten slotte wordt aandacht besteed aan projecten waarin cliëntenparticipatie centraal staat (paragraaf 3-7).

Hoofdstuk 4 bevat projecten in de zorg voor verstandelijk, lichamelijk of zintuiglijk gehandicapten. Vanwege het grote aantal projecten voor verstandelijk gehandicapten zijn deze projecten verder onderverdeeld naar de aard van de projecten. Zo zijn er projecten waar geëxperimenteerd wordt met nieuwe vormen van behandeling/begeleiding voor verstandelijk gehandicapten (paragraaf 4-1). Evenals in de geestelijke gezondheidszorg wordt er, wat betreft de zorg voor verstandelijk gehandicapten, geëxperimenteerd met woonvormen, deeltijdopvang of oppashulp (paragraaf 4-2) en dagbesteding (paragraaf 4-3). In de laatste paragraaf staat een aantal projecten voor lichamelijk of zintuiglijk gehandicapten (paragraaf 4-4).

In *hoofdstuk 5* staan projecten beschreven voor patiënten met somatische aandoeningen die niet-chronisch zijn (paragraaf 5-1). In paragraaf 5-2 staan de projecten gericht op patiënten die opgenomen zijn (geweest) in een ziekenhuis.

Patiënten met chronische aandoeningen vormen de doelgroep bij vele zorgvernieuwingsprojecten. Een aantal daarvan staat beschreven in *hoofdstuk 6*. Rangschikking naar aard van de aandoening bleek niet mogelijk, daar de projecten op vele diverse en vaak verschillende chronische ziekten gericht zijn. Een belangrijke groep projecten betreft de samenwerking tussen eerste en tweede lijn in de zorg ('zorgprogramma's', 'ketenzorg') aan chronische patiënten (paragraaf 6-1). De overige projecten staan in paragraaf 6-2.

Hoofdstuk 7 bevat projecten gericht op de zorg in de palliatieve en terminale fase.

In *hoofdstuk 8* staan projecten voor hulpverleners. Hierbinnen worden projecten onderscheiden naar diagnostiek en consultatie (paragraaf 8-1), kwaliteitsbevordering (paragraaf 8-2), en overige projecten (paragraaf 8-3).

Het laatste hoofdstuk (*hoofdstuk 9*) bevat projecten die zich centreren rond opvoedingsproblemen en/of kinderen met een ontwikkelingsachterstand.

Het zal duidelijk zijn dat de toewijzing van projecten naar hoofdstukken en paragrafen in bepaalde gevallen arbitrair is. Zo zijn er projecten die verscheidene doelgroepen hebben en in principe bij meerdere hoofdstukken ondergebracht zouden kunnen worden. Mede daarom staan in de inhoudsopgave de projecttitels vermeld.

Trefwoorden

Een andere ingang tot de projecten vormt de trefwoordenindex, zoals achterin het boek opgenomen. Aan elk project is een aantal trefwoorden toegekend, waarmee een ontsluiting van het grote aantal projecten is gegarandeerd. De trefwoordenlijst is gebaseerd op de Thesaurus Gezondheidszorg, samengesteld door medewerkers van het Trimbos-instituut, TNO-PG, NIVEL, Prismant, LCVV en CBO. Na elk trefwoord staat een paginaverwijzing, verwijzend naar het project waarop het trefwoord betrekking heeft.

Literatuur

- 1 Splunteren P. van, Boer N. de. *Met het oog op toepassing. Beleidskader Implementatie 1997-1999*. ZorgOnderzoek Nederland, Den Haag, 1998.
- 2 Splunteren P. van, Bosselaar H., Koster A., Boer N. de. *Werken aan vernieuwing: handreiking voor ontwikkeling en implementatie van vernieuwingen in de ouderenzorg*. Bohn Stafleu Van Loghum, Houten, 1998.
- 3 Zaltman G., Duncan R., Holbek J. *Innovations and organizations*, Londen, 1973.
- 4 Berg R. van den, Godfroij A. Nieuwe sleutels tot innovatie. In: Bunt P. van de, Nijkerk K. (red.) *Handboek Organisatie*, BC 25.350, 1-35, Samsom, Alphen aan den Rijn, 1991.
- 5 Scott W. Innovation in Medical Care Organizations: A synthetic Review. *Medical Care Review* 1990; 47: 165-92.
- 6 Veer A. de, Bakker D. de, Peters P. Vernieuwingsprojecten in de gezondheidszorg, *Medisch Contact* 1992; 47: 1033-37.
- 7 Veer A. de, Bakker D. de, Peters P., Sluijs E. Zorgvernieuwingsprojecten in de Thuiszorg. *TVZ, Tijdschrift voor verpleegkundigen*, 1994; 104: 614-617.
- 8 Doeglas D. *Huisarts en zorgvernieuwing*, NIVEL, Utrecht, 1997.
- 9 Persoon A., Francke A., Temmink D., Kerkstra A. *Transmurale zorg in Nederland: een inventarisatie op basis van bestaande gegevensbestanden*, NIVEL, Utrecht, 1996.
- 10 Temmink D., Francke A.L., Kerkstra A. *Over spreekuren gesproken. Een inventarisatie van transmurale verpleegkundige spreekuren in Nederland*, Elsevier/De Tijdstroom, Maarssen, 1998.

Utrecht, juni 2000

Mw. dr. A. de Veer (NIVEL)

Huisartspraktijk

Contactadres

dhr. J. Zaat
Huisartsen Maatschap Landauer
Landauerstraat 200, 1445 PX Purmerend
Telefoon: 0299-644011

Beschrijving van het project

De beoogde doelstellingen van dit project zijn:

- de patiënten toegang geven tot goede gezondheidsinformatie via Internet door middel van een eigen site;
- de patiënten leren informatie te zoeken op het Internet.

De stappen die ondernomen worden om het beoogde doel te bereiken zijn:

- een eigen website met volgens standaard beoordeelde links;
- in de praktijk toegang tot de website.

Praktische informatie

Doelgroep: alle patiënten in de huisartspraktijk
Locatie: eigen gezondheidscentrum
Startdatum: maart 2000

Participanten

- Huisartsen Maatschap
- Instituut Huisartsgeneeskunde AMC
- Locksane Centre AMC
- PWZ Zorgverzekeraars

Aanpakken van werkstress; voorkomen van burn-out

Contactadres

dhr. A.C.P. Burgmans
Riagg Noord-Limburg
Hogeweg 99, 5914 BC Venlo
Telefoon: 077-3550222

Beschrijving van het project

De doelstelling is het ontwikkelen en uitvoeren van een cursusprogramma ter preventie van burn-out voor werknemers in bedrijven, instellingen en voor mensen in zelfstandige beroepen.

Dit wil men realiseren door middel van:

- het ontwikkelen van een cursusprogramma;
- het bieden van workshops op maat.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen die in werksituaties moeilijk grenzen kunnen stellen

Locatie: regio Noord-Limburg

Startdatum: januari 1997

Participanten

- Riagg, afdeling preventie
- Riagg, afdeling sociale psychiatrie
- Riagg, afdeling psychotherapie
- Diverse Arbo-diensten

Migrantenvoorlichting en eerstelijnsverloskunde

Contactadres

mevr. A. de Graaf
STIOM
Tenierstraat 13, 2526 NX Den Haag
Telefoon: 070-3889408

Beschrijving van het project

Doel is het informeren van zwangere migrantenvrouwen in hun eigen taal, zodat zij op de hoogte zijn van de speciale zorg rond zwangerschap, bevalling en zuigeling en aanspraak kunnen maken op de verschillende onderdelen van het Nederlandse zorgsysteem voor zwangeren en zuigelingen.

De activiteit zal bestaan uit het organiseren van gestructureerde voorlichting rondom zwangerschap, bevalling, kraambed, kraamzorg en consultatiebureauzorg aan Turkse en Marokkaanse vrouwen in de centrumwijken. Dit zijn vier verloskundepraktijken. Vrouwen melden zich aan bij verloskundigen en betalen daar hun eigen bijdragen (eenmaal per maand een Turkse en eenmaal een Marokkaanse bijeenkomst).

Praktische informatie

Doelgroep: Marokkaanse en Turkse zwangere migranten (2e semester)
Locatie: Den Haag (centrumwijken)
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- Verloskundige Centrumwijken
- GGD
- STIOM

Praktijkverpleegkundige Stad Utrecht

Contactadres

mevr. C. de Kort
Thuiszorg Stad Utrecht
Postbus 9217, 3506 GE Utrecht
Telefoon: 030-2632641

Beschrijving van het project

Het project dient een bijdrage te leveren aan het verminderen van de specifieke volksgezondheidsproblemen van de achterstandswijken, het samenbrengen van preventie en curatie en het verstevigen van de positie van de huisartspraktijk in het lokale gezondheidszorgsysteem.

Hiertoe worden in een aantal achterstandsgebieden in de stad Utrecht verpleegkundigen toegevoegd aan huisartspraktijken.

Nadrukkelijk is ervoor gekozen niet een uniform takenpakket vast te stellen. Per praktijk wordt invulling gegeven aan de functie praktijkverpleegkundige afhankelijk van de aard van de zorgvragen en gezondheidsproblematiek. Het Julius Centrum van de Universiteit Utrecht verricht gedurende de loop van het project onderzoek naar:

- toegang tot de zorg;
- kwaliteit van zorg;
- doelmatigheid van zorg.

Praktische informatie

Doelgroepen: nieuwe patiënten huisartsen, patiënten met psychosociale problematiek, ouderen, diabetespatiënten, COPD-patiënten, Marokkaanse patiënten, Turkse patiënten

Locatie: Utrecht (stad)

Startdatum: januari 1998

Participanten

- Thuiszorg Stad Utrecht
- GG en GD
- Districts Huisartsen Vereniging
- Regionale Huisartsen Vereniging Stad Utrecht
- Anova
- Julius Centrum Universiteit Utrecht

Publicaties

- *Projectbeschrijving Project Praktijkverpleegkundige Stad Utrecht*
- *Workshop Structuur en Financiering Praktijkverpleegkundigen, 1998*
- *Onderzoeksopzet Evaluatieproject Praktijkverpleegkundige*

Activerende hulpverlening

Contactadres

mevr. C.M. Smit
Stichting Welzijn Oost
Bloemstraat 65, 3581 WD Utrecht
Telefoon: 030-2523828

Beschrijving van het project

Het doel is het bevorderen van de maatschappelijke participatie van mensen die niet maatschappelijk actief zijn.

De volgende activiteiten worden ondernomen om het doel te bereiken:

- onderzoek naar belemmerende factoren die participatie in de weg staan;
- hulpverlening bij belemmerende factoren die participatie in de weg staan;
- vervolgens of tijdens de hulpverlening een zoektocht naar mogelijkheden, kwaliteiten en interesses die ingezet kunnen gaan worden;
- vervolgens wordt gekeken naar welke stap gezet kan worden:
 - vrijwilligerswerk;
 - betaald werk;
 - scholing;
 - deelname aan cursussen.

Praktische informatie

Doelgroepen: kortdurige werklozen met psychosomatische klachten, langdurige werklozen met psychosomatische klachten

Locatie: Utrecht-Oost

Startdatum: juli 1997

Participanten

- Gemeente Utrecht
- Toeleidingsbureau SOZ

Publicatie

‘Vangnet’, VOG; 1999

Kortdurende zorg gezinnen

Contactadres

mevr. J. van Dijk
Thuiszorg Het Friese Land
Tesselschadestraat 29, 8913 HA Leeuwarden
Telefoon: 058-2337474

Beschrijving van het project

Het doel is gezinnen met jonge kinderen zo spoedig mogelijk zorg te verlenen om de huishouding draaiende te houden.
Dit doel wordt bereikt door een apart team samen te stellen met mensen die in staat zijn op korte termijn en op flexibele basis hulp te verlenen.

Praktische informatie

Doelgroep: gezinnen met jonge kinderen
Locaties: regio Leeuwarden, regio Dokkum
Startdatum: mei 1999

Participant

– Thuiszorg Het Friese Land

GGZ op afroep

Contactadres

dhr. M. Hoeven
Stichting GGZ Midden-Brabant
Postbus 770, 5000 AT Tilburg
Telefoon: 013-5808240

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- werklust verminderen van de huisarts door hem/haar te ondersteunen in behandelen en verwijzen van cliënten met (ernstige) psychische problematiek;
- drempelverlagend werken aan risicogroepen;
- deelname aan preventieprojecten;
- voorkomen van afhaakgedrag van cliënten.

Dit bereikt men doordat een GGZ-medewerker de huisarts of een waarnemingsgroep voor minimaal één dagdeel ondersteunt in de huisartspraktijk door middel van:

- het geven van advies/consult;
- het verrichten van een aanmeldgesprek;
- het geven van kortdurende behandelingen.

Praktische informatie

Doelgroepen: cliënten met een vage klacht die een beroep op de huisarts doen, cliënten met ernstige psychiatrische problematiek

Locatie: regio Midden-Brabant

Startdatum: oktober 1999

Participanten

- GGZ Midden-Brabant
- DHV Midden-Brabant

Parallele implementatie van een stoppen-met-rokenprogramma

Contactadres

dhr. M.E. Pieterse
Universiteit Twente, vakgroep Psychologie
Postbus 217, 7500 AE Enschede
Telefoon: 053-4893328

Beschrijving van het project

Doel is de terugdringing van roken bij een hoogrisicopopulatie door implementatie van een adviesmethode bij intermediairen.

Dit wil men bereiken door middel van:

- een samenwerkingsverband (regionaal platform);
- verspreiding van een nieuwsbrief;
- deskundigheidsbevordering;
- monitoring van implementatieproces;
- netwerkactiviteiten (sleutelfiguren enzovoort).

Praktische informatie

Doelgroepen: zwangere vrouwen in eerste en tweede lijn die roken, cardiologiepatiënten op de afdeling

Locatie: Nijmegen en omgeving

Startdatum: oktober 1999

Participanten

- GGD regio Nijmegen
- Universiteit Twente
- St. Radboud Ziekenhuis
- St. Maarten Kliniek
- Kring van verloskundigen

Steunpunt mantelzorg

Contactadres

mevr. I. Wolterbeek
Steunpunt Mantelzorg Haarlem e.o.
Zijlweg 36, 2013 DJ Haarlem
Telefoon: 023-5146999

Beschrijving van het project

De hoofddoelstelling is: het bieden van informatieve, praktische, emotionele en educatieve ondersteuning aan mantelzorgers die nodig is om als persoon optimaal te kunnen functioneren en om overbelasting te voorkomen.

Subdoelstellingen zijn:

- systematische signalering van (zorg)behoefte en begeleidingsvragen van mantelzorgers onder andere middels belangenbehartiging;
- het leveren van een bijdrage aan de verbetering van de begeleiding en zorgverlening aan mantelzorgers, die door professionele hulpverleners en vrijwilligers wordt gegeven.

Dit wil men bereiken door de volgende functies aan het Steunpunt Mantelzorg op te hangen:

- erkenning geven aan de positie van de mantelzorgers in het totale veld van de thuiszorg;
- ontwikkelen van beleid met betrekking tot de mantelzorg;
- signaleren van behoeften van mantelzorgers;
- behartigen van belangen van mantelzorgers;
- coördineren van de (hulp)vraag van mantelzorgers;
- verstrekken van informatie aan en over de mantelzorg;
- verwijzen naar ondersteuningsactiviteiten van andere instanties;
- initiëren en uitvoeren van ondersteuningsactiviteiten ten behoeve van mantelzorgers;
- in gang zetten en houden van bewustwording van de eigen positie van mantelzorgers.

Taken uit te voeren voor het Steunpunt mantelzorg:

- luisteren naar en aandacht geven aan de mantelzorgers;
- informatie en advies geven aan mantelzorgers over de mogelijkheden van emotionele, praktische en materiële ondersteuning;
- (doen) organiseren van cursussen, inloopspreekuren, oppashulp, lotgenotengroepen en themabijeenkomsten;
- bijhouden van de sociale kaart ten behoeve van mantelzorgers;
- inschakelen van anderen om aan de vraag van de mantelzorgers te voldoen;
- overleg met professionele zorginstellingen en andere relevante organisaties;
- organiseren van scholing voor vrijwilligers en beroepskrachten die te maken hebben met mantelzorgers;
- verzorgen van de public relations en een bijdrage leveren aan de beleidsontwikkeling op het terrein van de mantelzorg;
- aanleggen van een informatiesysteem, waarin de vragen van de mantelzorgers worden geïnventariseerd en geordend.

Praktische informatie

Doelgroep: mantelzorgers

Locaties: Haarlem, Zuid-Kennemerland

Startdatum: augustus 1997

Participanten

- Kruiswerk Zuid-Kennemerland
- St. Ouderenwerk Haarlem
- St. Vrouwenknooppunt Haarlem
- Kennemer Thuiszorg

Samen beter

Contactadres

mevr. M. Paes
Gezondheidscentrum Samen beter
Palmboomstraat 127, 5213 VG Den Bosch
Telefoon: 073-6148850

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is het ontwikkelen en implementeren van zorgarrangementen die toegankelijk zijn voor en passend bij de doelgroep binnen de setting van het gezondheidscentrum en de HAGRO in samenwerking met andere zorgaanbieders. Dit gebeurt door middel van:

- aantonen dat de zorgarrangementen leiden tot meer samenhang, doelmatigheid en toegankelijkheid van het zorgaanbod ten behoeve van patiënten in een achterstandswijk;
- ontwikkelen van bij achterstandswijken passende coördinatiestructuren;
- werken aan het onderbrengen van zorgarrangementen en coördinatiestructuren in reguliere financieringsstromen.

De doelstelling van het project zal uitgewerkt worden in vijf deelprojecten. Voor elk deelproject wordt een functionele werkgroep ingericht en een projectleider aangesteld:

- deelproject jeugdzorg: in gezondheidscentrum Samen beter is het consultatiebureau voor het hele gebied van Den Bosch-Oost gesitueerd. In samenwerking met de thuiszorg wordt dit consultatiebureau uitgebouwd tot een plek met expertise op het terrein van jeugd(gezondheidszorg) en opvoedingsondersteuning aan gezinnen in achterstandssituaties;
- deelproject ouderenzorg: in dit deelproject zullen zorgarrangementen ontwikkeld worden, vertrekkend vanuit de beleving van de in de wijk wonende ouderen. Gekozen wordt voor de zorgarrangementen voor bepaalde patiëntencategorieën, zoals: CVA-patiënten, terminale zorg en in de wijk wonende ouderen die naar 24 uur oplopende zorg behoeven;

- deelproject transmurale zorg: binnen dit deelproject valt verbreding van het reeds bij het gezondheidscentrum lopende astma/COPD-project naar de HAGRO en het door het ziekenhuis opgezette transmurale project voor diabeteszorg, uitgevoerd met de HAGRO/CMO;
- deelproject psychosociale zorg, met behulp van het samenwerkingsproject, ‘laagdrempelige psychosociale hulpverlening in een probleemwijk’ bieden in de eerstelijns;
- deelproject psychiatrische zorg: chronisch psychiatrische patiënten.

Praktische informatie

Doelgroepen: alleenstaande moeders, mensen uit achterstandswijken, bewoners met slechte gezondheidssituaties, ouderen met verpleeghuiszorg, CVA-patiënten, terminale zieken, mensen met psychische problematiek

Locatie: wijk Den Bosch-Oost

Startdatum: januari 1999

Participanten

- Vereniging gezondheidscentrum Samen Beter inclusief de cliëntenraad
- Huisartsengroep Centrum-Muntel-Oost (HAGRO-CMO)
- Stichting Thuiszorg regio 's-Hertogenbosch
- Stichting Maatschappelijke Dienstverlening regio 's-Hertogenbosch
- St. De Grevelingen, woon- en zorgcentrum in Den Bosch-Oost
- Stichting Divers (welzijnswerk en ouderenwerk)
- GGD regio 's-Hertogenbosch
- Bosch Medi Centrum, algemene ziekenhuizen 's-Hertogenbosch
- GGZ, circuit volwassen continu 's-Hertogenbosch
- zorgverzekeraar VGZ
- zorgverzekeraar CZ

Huisverpleegkundige

Contactadres

mevr. E. Krijn
Stichting Thuiszorg Midden-Gelderland
Lange Water 5, 6825 BA Arnhem
Telefoon: 026-3693298

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- organisatie van zorg: verbetering van de samenwerkingsrelatie tussen huisarts en huisverpleegkundige en het opheffen van organisatorische knelpunten. Naar verwachting leidt dit tot meer doelmatigheid, continuïteit en beschikbaarheid van zorg, integrale zorg en coördinatie van zorg geleverd door de huisarts en de huisverpleegkundige;
- inhoud van de zorg: zorginhoudelijke innovatie doordat de huisarts en de huisverpleegkundige gezamenlijk geprotocolleerde zorg verlenen aan categorieën patiënten uit de huisartspraktijk (bijvoorbeeld chronisch zieken: diabetes, astma/COPD, CVA, of palliatieve zorg). De verpleegkundige zorg die de huisverpleegkundige levert, sluit aan op de medische zorg van de huisarts en de activiteiten van de praktijkassistente, voor die categorie zieken. De huisverpleegkundige verricht haar werkzaamheden zowel binnen de huisartsenpraktijk als bij de patiënten thuis.

Realisering geschiedt door:

- het maken van een taakverdeling tussen huisarts en huisverpleegkundige;
- het maken van zorgprogramma's/protocollen voor geselecteerde diagnosegroepen;
- structureel overleg tussen huisarts en huisverpleegkundigen.

Huisarts en huisverpleegkundige zijn verantwoordelijk voor dezelfde patiëntenpopulatie, namelijk uit de huisartspraktijk.

Praktische informatie

Doelgroepen: cliënten die verpleging/verzorging vragen, cliënten die advies, instructie en voorlichting vragen, chronisch zieken

Locaties: Lent, Oosterhout (Gelderland), Slijk-Ewijk

Startdatum: januari 1999

Participanten

- Stichting Thuiszorg Midden-Gelderland
- Huisartsenpraktijken (Lent/Oosterhout)
- STMG
- Zorgverzekeraar Amicon (accountmanager)
- DHV Groot Gelre (afgevaardigde)
- RHV Groot Arnhem (stuurgroep huisartsen)

Modernisering ouder- en kindzorg

Contactadres

mevr. A. Berendse-Jeuken
Stichting Maatzorg
Postbus 146, 2670 AC Naaldwijk
Telefoon: 0174-636600

Beschrijving van het project

Men heeft als doel:

- aanpassing van het aanbod ouder- en kindzorg (mede onder invloed van de financiering) aan het nieuwe wettelijk verplichte basispakket JGZ 0-19-jarigen;
- bewerkstelligen omslag in denken en doen personeel OKZ (met de principes van zelfsturing als uitgangspunt) ten behoeve van nieuw aanbod OKZ. Van aanbodsgericht naar 'vraaggestuurd' en 'zorg op maat'.

Dit wil men bereiken door werkgroepen samen te stellen (inhoud en zelfsturende teams) uit leden van de afdeling OKZ van Stichting Vierstroom en van de bedrijfseenheid OKZ van Stichting Maatzorg (doen voorbereidend werk). Vervolg op de werkgroep Inhoud zijn rondetafelbijeenkomsten voor alle medewerkers van zowel Vierstroom als Maatzorg. Inbreng van uitvoerende medewerkers is van groot belang. De werkgroep Zelfsturende teams bereidt studiedagen voor in verband met het creëren van een draagvlak voor principes van zelfsturing.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouders van kinderen van 0 tot 4 jaar, kinderen
Locaties: Delft, Westland, Pijnacker, Hoek van Holland, Gouda, gemeenten in midden Zuid-Holland
Startdatum: november 1998

Participanten

- Stichting De Vierstroom afd. OKZ
- Stichting Maatzorg
- Adviesbureau Okapi

Nieuwe sporen

Contactadres

mevr. M.E. van Dijk
S.T.I.O.M. 1 initiatief 'Nieuwe Sporen'
Teniersstraat 13, 2526 NX Den Haag
Telefoon: 070-3889408

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- ondersteuning en begeleiding van sleutelfiguren (imams, pandits, geestelijk verzorgers, islamitische genezers en andere vertrouwenspersonen) uit diverse Haagse migrantengemeenschappen door:
 - eigen vormen van hulp door/voor migranten te versterken;
 - samenwerking op gang te brengen met de reguliere hulpverlening waardoor psychosociale problemen in een vroeg stadium kunnen worden aangepakt;
- verwijzingen over en weer doen toenemen;
- nieuwe overleg- en samenwerkingsvormen opzetten.
Men tracht de doelstellingen te bereiken door:
- inventarisatie maken van het wie/wat/waar en hoe van vertrouwenspersonen: noden en knelpunten inventariseren dan wel inzicht geven aan regionale hulpverlening;
- over en weer wantrouwen wegnemen door het organiseren van overleg;
- werkbijeenkomsten en vertrouwenspersonen een werkplek geven binnen regionale instanties;
- brug en steunpuntfunctie van vertrouwenspersonen naar eigen doelgroep benadrukken en ondersteunen.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten uit de islamitische gemeenschap
Locaties: Schilderswijk Den Haag, Transvaart Den Haag
Startdatum: december 1997

Participanten

- Stichting Opbouwwerk
- Parnassia, psychomedisch centrum
- Stichting Haagse Gezondheidscentra
- SWDS-Welzijnswerk
- Moskee NOEROEL ISLAM
- Gemeente Den Haag bureau Public Health
- Stedelijke Adviesraad Migranten Multiculturele Stad
- Stichting Ondersteuning Gezondheidszorg (SAM)
- Maatschappelijke Dienstverlening (STIOM)
- Voorzitter Moskee Bestuur

Symfonieproject

Contactadres

dhr. J.A.W.L. Jacobs
Withuis
Postbus 765, 5900 AT Venlo
Telefoon: 077-3589701

Beschrijving van het project

Doel is het verbeteren van kwaliteit en doelmatigheid van de te verlenen zorg door structurele coördinatie, samenwerking en communicatie tussen meerdere instellingen en zorgverleners, te organiseren vanuit het gezondheidscentrum Withuis. Het gaat hierbij om de ontwikkeling van een nieuwe infrastructuur met een coördinerende rol voor de huisarts (primaire doelstelling). Ook zijn er van het primaire doel afgeleide subdoelstellingen, bijvoorbeeld het verhogen van de kwaliteit van zorg.

Men wil dit bereiken door vier deelprojecten:

- ontwikkeling en invoering van de functie eerstelijnsverpleegkundige;
- ontwikkeling en facilitering van dominanten binnen huisartsengroepen (inzetbaarheid en specifieke deskundigheden van de huisarts);
- verbetering van deskundigheid en kennis van huisarts en specialist inzake elkaars mogelijkheden (bijvoorbeeld specialistische consultatie);
- doelmatigheidsverbetering bij inzet en gebruik van reguliere thuis- en gezinszorg.

Praktische informatie

Doelgroepen: diabetespatiënten, COPD-patiënten, patiënten met multidisciplinaire zorg, patiënten met complexe problematiek, ouderen, incontinentiepatiënten, patiënten met hart- en vaatziekten, cardiologiepatiënten, orthopediepatiënten, kno-patiënten, urologiepatiënten, longpatiënten, probleemgezinnen met specifieke thuiszorg, chronisch zieken, probleemgezinnen met jonge kinderen

Locaties: Venlo, regio Noord-Limburg

Startdatum: september 1999

Participanten

- St. Gezondheidscentra Withuis
- St. Groene Kruis Noord-Limburg
- Stichting Thuiszorg Noord-Limburg
- St. Ziekenhuizen Noord-Limburg
- Regionale Huisartsen Vereniging Noord-Limburg

Huisbezoeken

Contactadres

dhr. R. Jong
Rivas ZorgGroep
Postbus 90, 4200 AD Gorinchem
Telefoon: 0183-627444

Beschrijving van het project

Doel is het vraaggestuurd inzetten van zorg, dienstverlening en preventie om de verborgen problematiek zichtbaar te maken.

Men wil dit bereiken door middel van het bezoeken van alle 75-plussers in Gorinchem om informatie in te winnen ten aanzien van dienstverlening, zorg, welzijn voor ouderen, alsmede het signaleren van vragen/wensen en informeren over mogelijkheden.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonenden
Locatie: Gorinchem
Startdatum: oktober 1998

Participanten

- Rivas WoonZorg
- Gemeente
- Afdelingen Welzijn in de regio

Toegankelijkheid ouderenvoorzieningen thuiszorg

Contactadres

mevr. C. de Kort
Thuiszorg Stad Utrecht
Postbus 9217, 3506 GE Utrecht
Telefoon: 030-2632641

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn als volgt: oude Turkse, Marokkaanse en Hindoestaanse klanten in zorg bij Thuiszorg Stad Utrecht worden gedurende een periode van tien maanden gevolgd. Deze zorgverlening wordt geanalyseerd en de desbetreffende medewerkers bij deze klanten worden gecoacht met als resultaten:

- thuiszorg bij allochtone klanten wordt gecoacht door projectmedewerkers en teamleden onderling;
- de thuiszorg heeft in beeld welke specifieke wensen en verwachtingen deze groep heeft;
- het team Gespecialiseerde Verzorging en het team Hulp/Zorg heeft een training gevolgd en heeft instrumenten in handen waarmee zelfcoaching in het eigen team mogelijk is.

Dit wil men bereiken door middel van een combinatie van informatie en training aan medewerkers:

- twee informatiebijeenkomsten over achtergronden/kennis van andere culturen;
- introductie van de methode van zelfcoaching: instrumenten om knelpunten en vragen in de uitvoering van het werk zelf op te lossen;
- ADHV-methode inbrengen en bespreken van casussen.

Daarnaast is er een instrument ontwikkeld om de specifieke wensen van allochtone klanten boven tafel te krijgen. Vervolgens wordt dit vertaald naar beleid en uitvoering van Thuiszorg Stad Utrecht.

Praktische informatie

Doelgroepen: Turken, Marokkanen, Hindoestanen
Locatie: Utrecht (stad)
Startdatum: januari 1999

Participanten

- Thuiszorg Stad Utrecht
- Stade 55+
- Multicultureel Instituut Utrecht (MIU)

Publicaties

- *Projectbeschrijving Toegankelijkheid ouderenvoorzieningen en Thuiszorg Stad Utrecht*
- *Methodiekbeschrijving Intercultureel Werken in de Zorgsector*

Acute onplanbare professionele zorg

Contactadres

dhr. F.J.M. Smeets
Stichting voor Verzorging en Verpleging Landgraaf
Op de Heugden 100, 6371 XN Landgraaf
Telefoon: 045-5339339

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van acute, professionele hulp in niet te voorziene (onplanbare) situaties van ouderen in Landgraaf, Kerkrade en Simpelveld.

Dit probeert men te bereiken middels het 24 uur per dag, zeven dagen per week, paraat houden van professionele hulpverleners voor het beantwoorden (invullen) van niet te plannen c.q. acute zorgvragen. Deze hulp is in eerste instantie bedoeld voor verzorgingshuis- en verpleeghuisgeïndiceerden, maar incidenteel ook voor overige ouderen.

Praktische informatie

Doelgroepen: verpleeghuisgeïndiceerden, verzorgingshuisgeïndiceerden
Locaties: Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld
Startdatum: september 1999

Participanten

- SVVZ Landgraaf
- SVB Kerkrade
- Thuiszorg Oost-Zuid-Limburg

In het belang van de klant

Contactadres

dhr. A.F. Bouwman
Matrix Partners
WG-Plein 460, 1054 SH Amsterdam
Telefoon: 020-5892907

Beschrijving van het project

Doel is vraag en aanbod van diensten voor oudere migranten beter op elkaar af te stemmen. Hiertoe wil men de vraag naar diensten in kaart brengen door:

- huisbezoeken;
- excursies voor leden van de doelgroep naar dienstverlening in de omgeving;
- kring van oudere migranten als vraagbaak en klankbord.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere allochtonen
Locatie: Amsterdam
Startdatum: april 1999

Participanten

- Stadsdeel Westerpark
- Stichting Welzijn Westerpark
- Stichting El Andaya
- Ouderen Adviesraad
- Ouderen centrum de Boer
- Huisartsenpraktijk Staatsliedenbuurt
- Wijkopbouworgaan Sp/Zeeliedenbuurt

Gezondheidsvoorlichting aan oudere migranten

Contactadres

dhr./mevr. P.H.M. Bongers
GGD Midden-Holland
Thorbeckelaan 5, 2805 CA Gouda
Telefoon: 0182-545611

Beschrijving van het project

Doel is de zelfredzaamheid en kwaliteit van leven van oudere Marokkaanse migranten te bevorderen.
Dit wil men verwezenlijken door middel van voorlichtingsprogramma's door Voorlichters Eigen Taal (VET) over gezondheidsgerelateerde onderwerpen.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere Marokkaanse migranten
Locatie: Midden-Holland
Startdatum: mei 1999

Participanten

- Steunpunt Gezondheidsvoorlichting
- Migranten (SGM)
- Migrantenorganisaties
- Organisatie van Welzijnswerk

Ouderen in contact

Contactadres

mevr. I. Laméris
GGD Gooi en Vechtstreek
Postbus 251, 1400 AG Bussum
Telefoon: 035-6926222

Beschrijving van het project

Doel van het project is vermindering van eenzaamheid bij ouderen.

Realisering geschiedt door:

- een massamediale campagne;
- deskundigheidsbevordering onder professionele en vrijwillige hulpverleners (in signaleren, doorverwijzen en begeleiden);
- instelling van regionale meldpunten eenzaamheid voor hulp, advies en informatie;
- inzet van (activerende) huisbezoeken;
- organisatie van activiteiten op breukpunten, bijvoorbeeld rouwverwerking, verlies en dan verder, pensioen in zicht.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende ouderen
Locatie: regio Gooi en Vechtstreek
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- GGD Gooi en Vechtstreek
- Thuiszorg
- Riagg
- Federatie Ouderenwerk
- FMD Welzijn Gooi

Contactpunt ouderen Schilderswijk

Contactadres

mevr. C.J.E. Doorson
Stichting Welzijn Organisatie Schilderswijk
Vermeerstraat 56, 2525 VM Den Haag
Telefoon: 070-3051000

Beschrijving van het project

Doel is preventie en bestrijding van eenzaamheid onder ouderen, zowel allochtonen als autochtonen.

Men wil dit verwezenlijken door middel van:

- het informeren van ouderen die met eenzaamheid kampen over het aanbod;
- scholing en training van vrijwilligers en mantelzorgers;
- het inrichten en bemensen van een centraal meldpunt voor vrijwilligers, mantelzorgers en professionals;
- het ondersteunen van bezoekgroepen door het bieden van begeleiding en informatie;
- het instandhouden van een netwerk van professionele en vrijwilligersorganisaties.

Praktische informatie

Doelgroepen: zelfstandig wonende cliënten, allochtone cliënten, cliënten met psychosomatische klachten, cliënten in aanleunwoningen, cliënten in verzorgingshuizen, cliënten in een woongroep

Locaties: Schilderswijk (Den Haag), deel van het centrum van Den Haag

Startdatum: januari 1999

Participanten

- SWOS
- Van Limburg Stirum Huis

80-plussers in het kader van het cliëntvolgsysteem

Contactadres

mevr. T. de Haas
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening afd. Ouderenwerk
Haagseveen 94, 3011 DB Rotterdam
Telefoon: 010-4146788

Beschrijving van het project

De doelstelling is het in kaart brengen van alle 80-plussers in het centrumgebied (met hun toestemming). Daardoor:

- komt en blijft de cliënt in beeld;
- worden veranderingen bijtijds gepeild;
- voelt de cliënt zich veilig/zekerder;
- zijn dienstenaanbod/acties toegesneden op de cliënt en zijn/haar situatie;
- wordt preventie gerealiseerd door het voorkomen van de problematiek van de cliënt.

De volgende activiteiten worden ondernomen om de doelstelling te bereiken:

- contact leggen met de doelgroep door middel van een brief met bondige informatie over het ouderenwerk;
- afleggen van huisbezoeken (indien gewenst), waarbij advies, informatie en bemiddeling centraal staan;
- door middel van gesprekken inzicht krijgen in de situatie en eventuele problematiek van de cliënt;
- een goede samenwerking en afstemming met andere hulp- en dienstverlenende instanties waarborgen;
- indien gewenst, cliënten opnemen in het cliëntvolgsysteem. Dat houdt in: afhankelijk van de situatie van de cliënt, wordt er een 'contactcyclus' van één, twee, drie, zes maanden of één jaar ingevoerd.

Praktische informatie

Doelgroep: zelfstandig wonende ouderen in het centrum van Rotterdam
Locatie: centrum Rotterdam
Startdatum: mei 1999

Participanten

- SMDC (ouderenwerk)
- Thuiszorg Rotterdam

Toch thuis

Contactadres

dhr. J. van Hardeveld
Regionale Thuiszorg Oude en Nieuwe Land
Postbus 155, 8330 AD Steenwijk
Telefoon: 0521-539999

Beschrijving van het project

Doel van het project is alleenstaande ouderen die over geen tot weinig mantelzorg beschikken en die in hoge mate zorg nodig hebben de mogelijkheid te bieden om toch thuis te blijven wonen wanneer zij dat wensen.

Hiertoe wordt bekeken in hoeverre door een andere organisatie van de zorg rondom de oudere een aantal problemen, die thuis blijven wonen bemoeilijken, aangepakt kan worden. Het gaat hierbij om de volgende problemen:

- ouderen brengen hun wens om thuis te blijven wonen niet altijd even duidelijk naar voren;
- het netwerk waar de oudere over beschikt wordt onvoldoende bekeken en er wordt niet altijd samen met vrijwilligers en mantelzorgers besproken in hoeverre zij een taak in dat netwerk kunnen en blijven vervullen;
- de relatie tussen huisarts en oudere is van grote invloed op de vraag of de oudere kan thuisblijven of niet;
- bij voorzieningen rondom de oudere zijn vele zorgaanbieders betrokken. Deze aanbieders weten van elkaar vaak niet precies wat de (on)mogelijkheden van de ander zijn;
- zorgverleners zetten hun creativiteit, kennis en kunde niet altijd even effectief in;
- om aan de wens van ouderen tegemoet te kunnen komen is er een 24-uursbereikbaarheid en achterwacht mogelijk.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen

Locaties: Steenwijk, Brederwiede, IJsselham, Noordoostpolder, Urk

Startdatum: september 1998

Participanten

- Regionale Thuiszorg Oude en Nieuwe Land
- Verzorgings- en verpleeghuizen
- Woningbouwverenigingen
- Stichting Welzijn Ouderen
- Ouderenbonden
- Gemeenten
- Vrijwilligersorganisaties
- Mantelzorgorganisaties

Publicaties

- J. v. Hardeveld, *Zorgprogramma Toch Thuis algemeen*, Steenwijk, 1999
- J. v. Hardeveld, *Zorgprogramma Toch Thuis; de concrete invulling*, Steenwijk, 1999
- J. v. Hardeveld, *Inzicht in de doelgroep van Toch Thuis*, Steenwijk, 1999
- J. v. Hardeveld, *In gesprek over zorg aan huis. Themabijeenkomsten voor ouderen in het kader van het project Toch Thuis*, Steenwijk, 1999

Integrale ouderenzorg Oosterparkwijk

Contactadres

mevr. M.C.E. Trimbos
Stichting Thuiszorg STAD Groningen
Postbus 707, 9700 AS Groningen
Telefoon: 050-5241241

Beschrijving van het project

De doelstelling is als volgt:

- integratie van thuiszorg en verzorgingshuiszorg (toekomstmodel voor sectorverpleging/verzorging AWBZ);
- vanuit één locatie (het verzorgingshuis) bieden teams huishoudelijke verzorging en teams verzorging en verpleging op basis van onafhankelijke indicatiestelling zorg aan bewoners van het verzorgingshuis en zelfstandig wonende ouderen in de wijk;
- zelfstandig wonen van ouderen bevorderen;
- met gelijkblijvende middelen de noodzakelijke zorg bieden in overeenstemming met de wens van ouderen om hun zelfstandigheid te behouden.

Men wil dit bereiken door middel van:

- realisatie van een zorgnetwerk van thuiszorg met de verzorgings- en verpleeghuizen;
- vergelijking van zorgprocessen intra- en extramuraal aan de hand van kwaliteitsnormen verzorgingshuizen en thuiszorg Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling Zorginstellingen (HKZ);
- afspraken zorgkantoor (COTG/ZFR) in verband met richtlijnen/beleidsregels: productieregistratiecapaciteit;
- samenvoegen van uitvoerende teams onder één aansturend management gedurende een experiment (looptijd één jaar).

Praktische informatie

Doelgroepen: zelfstandig wonende ouderen, ouderen met verzorgingshuis/verpleegzorgindicatie, bewoners verzorgingshuis

Startdatum: oktober 1999

Participanten

- Professor Heymanstichting
- Stichting Hervormde Diaconale Tehuizen
- Thuiszorg Groningen

Publicaties

- Thuiszorg Groningen, *Interne beleidsnotitie: Samenwerking in de Ouderenzorg. Eenheid in verscheidenheid*
- *Projectplan Integrale Ouderenzorg Oosterparkwijk, 1999*

Gewoon thuis

Contactadres

dhr. J. Groen
Verpleeghuis Duinstede
Deylerweg 208, 2241 AL Wassenaar
Telefoon: 070-5122612

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het aanbieden van een aansluitend zorgaanbod (alle functies) teneinde opname in een instelling te voorkomen.

Realisering geschiedt door:

- inkopen van producten/productgroepen bij instellingen en deze koppelen aan de individuele behoefte van ouderen;
- een aansluitend functieaanbod door de zorgaanbieders, een koppeling van product aan de klant door de zorgbemiddelaars.

Praktische informatie

Doelgroepen: indicatie voor welzijns- of zorgvoorziening, doelgroepen van thuiszorg, verpleeg- of verzorgingshuis

Startdatum: april 2000

Participanten

- Stg. Welzijn Ouderen Wassenaar
- Thuiszorg Horst en Vlietstreek
- Verzorgingshuis Willibrord
- Thuiszorg Rijn, Duin en Bollenstreek
- Verzorgingshuis Johannahuis
- Verzorgingshuis Sophieke Huis
- Verpleeghuis Duinstede
- Gemeente Wassenaar

Zorgketen voor ouderen met psychische problemen

Contactadres

mevr. N. Adriaansen-Verschuren
Robert-Fleury Stichting
Veurse straatweg 185, 2264 EG Leidschendam
Telefoon: 070-4441000

Beschrijving van het project

Doel is zorg aan ouderen met psychische problemen beter op elkaar af te stemmen door:

- uit te gaan van de hulpvraag van de cliënt;
- eenduidigheid en samenhang aan te brengen in het hulpaanbod;
- bundeling van de gezamenlijke deskundigheid van de zorgaanbieders.

Hiertoe is er een projectstructuur ontwikkeld waaraan de directies van de deelnemende instellingen participeren. Verder zijn er twee projectgroepen waarin professionals samenwerken, een projectgroep voor de inhoudelijke ontwikkeling van zorgprogramma's en een projectgroep voor ondersteunende diensten zoals automatisering, public relations enzovoort.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met psychische problemen
Locaties: Voorburg, Leidschendam, Wassenaar, Rijswijk, Zoetermeer
Startdatum: januari 1999

Participanten

- Robert-Fleury Stichting
- Riagg Haagrand
- Verpleeghuis Maria Hoeve
- Stichting Parco
- Thuiszorg Horst en Vlietsreek

- Districts Huisartsen Vereniging
- Algemeen Ziekenhuis Antoniushove
- Regionaal Cliënten/Patiëntenplatform
- AWBZ Zorgkantoor

Kleinschalige verpleeghuiszorg De Boge

Contactadres

dhr. M.R. Wisse
Zorgkwadrant Fryslan Oost
Postbus 76, 9250 AB Burgum
Telefoon: 0511-467500

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is de dorpsbewoners in het eigen dorp (Harkema) verpleeghuiszorg te bieden en de mogelijkheid het eigen sociale netwerk te onderhouden.

Dit probeert men te realiseren door een aangepaste voorziening te bouwen in een seniorencomplex en de verpleeghuiszorg te financieren uit zwevende bedgelden.

Praktische informatie

Doelgroep: verpleeghuisgeïndiceerde ouderen
Locatie: Harkema
Startdatum: augustus 1999

Participanten

- Zorgkwadrant Fryslan Oost
- Woningbouwvereniging Talma
- Indicatiecommissie
- Dorpsbelang

Zorgeloos wonen Giessenlanden

Contactadres

mevr. L. van Loon
Rivas Zorggroep
Rivas Woonzorg
Postbus 90, 4200 AD Gorinchem
Telefoon: 0183-644796

Beschrijving van het project

Doelen zijn:

- beter inspelen op de zorgvraag;
- vergroten van zorgaanbod;
- ondervangen van het ontbreken van intramurale zorg;
- dat de cliënt langer thuis kan blijven wonen door geboden verpleeghuiszorg thuis.

Men wil dit realiseren door het bieden van verzorgingshuiszorg, thuiszorg en verpleeghuiszorg thuis met een 24-uursbereikbaarheid in de gemeente Giessenlanden waar een verzorgingshuis ontbreekt.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met verzorgingshuis/verpleeghuiszorgindicatie
Startdatum: december 1998

Participant

- Rivas Zorggroep

Transmurale geriatrische afdeling

Contactadres

dhr. Th. Mennen
Stichting Zorgcentra Land van Cuijk, locatie Madeleine
Velgertstraat 1, 5833 LL Boxmeer
Telefoon: 0485-583583

Beschrijving van het project

Doel is het bereiken van een betere kwaliteit van zorg door middel van het realiseren van kortdurende opnames, waarbij screening en observatie, intensieve multidisciplinaire en transmurale behandeling en begeleiding centraal staan. Hierbij wordt een snellere en verbeterde doorstroming van de patiënt nastreefd.

Realisering geschiedt door:

- observatie en screening;
- intensieve multidisciplinaire behandeling en begeleiding;
- veel aandacht voor doorstroming.

Praktische informatie

Doelgroepen: somatische patiënten, psychiatrische/psychogeriatrische patiënten

Locaties: regio Land van Cuijk, Noord-Limburg

Startdatum: oktober 1998

Participanten

- Maasziekenhuis
- GGZ Land van Cuijk
- Stichting Zorgcentra Land van Cuijk

Geriatrisch observatie- en adviescentrum

Contactadres

dhr. L.A.J. Kroot
Verpleeghuis De Volckaert
Middellaan 2, 5102 DA Dongen
Telefoon: 0162-314650

Beschrijving van het project

Het GOAC tracht binnen het geriatrisch netwerk een op maat van de individuele patiënt gesneden combinatie van geriatrische revalidatie en ondersteunende zorg te bieden. Uitgangspunt bij onderzoek en advisering is welke bijdrage geleverd kan worden aan de kwaliteit van leven van de oudere paren. Het onderzoek wordt afgestemd op het tempo en mogelijkheden van de partner. Een multidisciplinaire benadering leidt snel en zonder overmatige belasting tot resultaat.

Hiertoe heeft men een efficiënt georganiseerd spreekuur ingesteld waarop alle noodzakelijke specialisten c.q. onderzoeksfaciliteiten ad hoc geregeld kunnen worden. In principe dient het onderzoek in een ochtend afgerond te zijn. De regie wordt gevoerd door de verpleeghuisarts.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere patiënten met complexe/multipele problematiek
Locaties: Dongen, Gilze, Rijen, Oosterhout, Dongermondgebied
Startdatum: januari 1998

Participanten

- Stichting De Volckaert
- Stichting De Riethorst
- Pasteurziekenhuis

Huisartsenbed

Contactadres

mevr. B.M. Jacobs
Zorgcentra Maria Oord
Postbus 1, 3645 ZJ Vinkeveen
Telefoon: 0297-219319

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het realiseren van acute tijdelijke 24-uursverzorging binnen het verzorgingshuis op initiatief van de huisartsen. Hiermee worden onterechte ziekenhuisopnames voorkomen en kan tijdelijke vervanging van de mantelzorg plaatsvinden bij acute uitval.

Hiertoe hebben de huisartsen twee bedden ter beschikking in het verzorgingshuis. De huisarts beslist over opname aan de hand van een protocol, is verantwoordelijk voor de medische zorg, beheert en heeft de regie over de overplaatsing, doet de administratie en regelt het vervolg op de opname. De huisartsen kunnen zeven dagen per week 24 uur per dag een patiënt met een acute hulpvraag plaatsen op hun bed in het verzorgingshuis. Het team van het verzorgingshuis levert de zorg.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen met verzorgingshuisindicatie, pg-patiënten met lichte acute aandoeningen, ouderen met uitval mantelzorg die 24 uur zorg behoeven
Locaties: De Ronde Venen, Abcoude
Startdatum: september 1999

Participanten

- Verzorgingshuis Vinkenoord
- HAGRO Abcoude
- HAGRO Wilnis/Vinkeveen
- HAGRO Mijdrecht

Publicatie

B.M.-C. Hoffmans; An Nijhoff-Jacobs, Lichtpunt voor wanhopige huisarts, *De Huisarts*, 2000

Mannenactiviteiten

Contactadres

mevr. M. v.d. Spoel
Den Hoogenban
Burg. J. de Jonglaan 35, 3042 NC Rotterdam
Telefoon: 010-4621933

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het ontwikkelen van activiteiten gericht op de mannelijke cliënten (chronisch zieken) om zodoende te kunnen voldoen aan de interesses en behoeften van de mannelijke (chronisch zieke) cliënt. Onder mannelijke (chronisch zieke) cliënten worden verstaan de bewoners van het verzorgingshuis, deelnemers van de dagverzorging, tijdelijke opnames en wijkbewoners die het verzorgingshuis gebruiken als uitvalsbasis/veilig oord. Men probeert dit te bereiken door het regulier organiseren van activiteiten die speciaal op de interesses van de doelgroep gericht zijn.

Praktische informatie

Doelgroepen: verzorgingshuisbewoners eventueel met pg-indicatie, wijkbewoners, serviceflatbewoners
Locatie: Verzorgingshuis en wijk
Startdatum: maart 1998

Participant

- Verzorgingshuis Den Hoogenban

Dagverzorging plus

Contactadres

mevr. H. Hulsen
St. Elisabethshuis
Bernardlaan 86, 4872 BR Etten-Leur
Telefoon: 076-5034910

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- wachttijd tot opname in verpleeghuis overbruggen;
- bezoekers een zinvolle dagbesteding geven;
- mantelzorg ontlasten;
- mensen in staat stellen zo lang mogelijk in de thuissituatie te blijven wonen;
- thuiszorg ontlasten.

Hiertoe is opvang op maandag tot en met vrijdag van 11.00 tot 19.00 mogelijk. In deze tijd krijgen bezoekers de zorg die ze nodig hebben en worden aangepaste activiteiten verzorgd en twee keer per dag wordt gezamenlijk de maaltijd gebruikt. Bezoekers kunnen maximaal drie dagen per week de dagverzorging plus bezoeken.

Praktische informatie

Doelgroepen: somatische patiënten, psychogeriatrische patiënten
Locaties: Etten-Leur, Rijsbergen, Zundert
Startdatum: juni 1999

Participanten

- St. Elisabethshuis
- De Markenlanden
- Kruiswerk Mark en Maas
- KVVH San Francesca

Gedeelde werelden

Contactadres

dhr. P. Willegers
Verpleeg- en Zorgcentrum Lindestede
Postbus 216, 8470 AE Wolvega
Telefoon: 0561-614715

Beschrijving van het project

Het project is gericht op:

- het creëren van plezierige contacten voor de peuters en de ouderen (bewoners groepsverzorging zorgcentrum);
- het creëren van zinvolle situaties voor de ouderen, zodat automatisch ouderen tot grootoudersgedrag gestimuleerd worden;
- het verhogen van gevoelens van eigenwaarde en identiteitsbeleving.

Hiertoe bezoeken eenmaal per 14 dagen, onder leiding van peuterleidsters, een aantal peuters (1:1) de ouderen in het zorgcentrum. Daar wordt met behulp van een activiteitenbegeleider een programma van activiteiten gevolgd.

Naar aanleiding van een onlangs gehouden evaluatie is het streven eenmaal per week dit contact tot stand te brengen (afhankelijk van de subsidie).

Praktische informatie

Doelgroep: bewoners met indicatie groepsverzorging (pg)

Locatie: Wolvega

Startdatum: april 1999

Participanten

- Verpleeg- en zorgcentrum Lindestede
- Verzorgingshuis Lycklama Stins
- Peuterspeelzaal 't Blokje

Meer paramedische zorg voor dementerenden thuis

Contactadres

dhr. A. Prince
FAVOR
Postbus 66, 5201 AB 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6923960

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het ontwikkelen van een paramedisch begeleidingsaanbod voor dementerenden thuis;
- het ontwikkelen van een bijscholing om paramedici bij te scholen voor het uitvoeren van het programma;
- het ontwikkelen van informatiemateriaal over het begeleidingsaanbod voor centrale verzorgers en verwijzers.

Men tracht dit te bereiken door:

- een pilotproject waarbij een groep paramedici bijgeschoold wordt en vervolgens het begeleidingsprogramma gaat aanbieden aan centrale verzorgers van dementerende ouderen;
- daarna zal evaluatieonderzoek plaatsvinden.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met specifiek met dementie samenhangende klachten
Locatie: stad Breda
Startdatum: september 1999

Participanten

- FAVOR
- Alzheimerstichting
- Zorgcentrum Oranjehoeve

- Kruiswerk Gezinszorg Breda
- Steunpunt Mantelzorg
- Alzheimer Vereniging Breda
- Regionale Vereniging Fysiotherapie
- Nederlandse Vereniging Logopedie

Het huis in de wijk: de Houtduif

Contactadres

dhr. F. Lammerink
Stichting Westerhout/Verpleeghuis De Hout
Postbus 30503, 1800 EG Alkmaar
Telefoon: 072-5185555

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het vinden van een nieuwe balans in de thuis-situatie tussen dementerenden en hun omgeving, waardoor verpleeghuisopname uitgesteld kan worden en het functioneren van de dementerenden zo zelfstandig mogelijk blijft. Het is ook een alternatief voor pg-dagbehandeling. Hiertoe is het project opgezet in de omgeving van de cliënt (laagdrempelig). Daartoe is een flat gehuurd. Kleinschaligheid en huiselijkheid zijn centrale begrippen. Het gehele cliëntensysteem (inclusief partners) krijgt ondersteuning. Het coping-adaptatiemodel is het uitgangspunt.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten met pg-dagbehandelingsindicatie
Locatie: Noord-Kennemerland
Startdatum: september 1997

Participanten

- Van Foreest Centrum (GGZ)
- Thuiszorgorganisatie
- Stichting Westerhout
- Verpleeghuis Humanitas

Dagbehandeling voor pg-patiënten in het ziekenhuis

Contactadres

mevr. C.J. Schmidt
Verpleeghuis Lindendael
Koepoortsweg 35, 1624 AB Hoorn
Telefoon: 0229-212950

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is daginvulling en deskundige ondersteuning voor geïndiceerde psychogeriatrische patiënten die in het ziekenhuis verblijven. Dit probeert men te bereiken door boventallige plaatsing van dagbehandeling-bezoekers in afwachting van mogelijkheden tot plaatsing in het verpleeghuis.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische cliënten wachtend op opname
Locatie: Hoorn en omgeving
Startdatum: maart 1999

Participanten

- West Fries Gasthuis
- Verpleeghuis Lindendael
- Kruiswerk
- Thuiszorg

PG-plus (ex-psychiatrie)

Contactadres

dhr. P.E. Kappelhof
Stichting Zorgcentra Vlietlanden
A. Noorderwierlaan 50, 2324 KS Leiden
Telefoon: 071-5769300

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van aanvullende zorg en behandeling aan dementerenden met een psychiatrische achtergrond. Door middel van dit project heeft men een nieuwe vorm gecreëerd voor deze groep dementerenden met een psychiatrische component die op de grens staan van hun ziektebeeld, namelijk uitgedoofd/ stabiel.

Praktische informatie

Doelgroep: dementerenden met een psychiatrische component
Locatie: Leiden e.o.
Startdatum: juni 2000

Participanten

- APZ Endegeest
- Verpleeghuis Zuydtwijck

Avondopening dagbehandeling psychogeriatric

Contactadres

mevr. A.G. Bosma
St. Zorginstellingen Rijswijk, locatie Westhoff
Postbus 223, 2280 AE Rijswijk
Telefoon: 070-3071440

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van structuur in dag- en nachtritme.

Dit probeert men te bereiken door de dagbehandeling Psychogeriatric één avond van 14.00 tot 21.00 uur open te stellen en de bezoekers activiteiten aan te bieden die passen bij de avond.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatric bezoekers van de dagbehandeling
Locaties: Rijswijk, Voorburg (deels), Den Haag (deels)
Startdatum: april 1999

Participanten

- Verpleeghuis Westhoff
- Riagg

Extramurale psychogeriatric

Contactadres

mevr. H. Molenaar
Nicolaas Verpleeghuis
Postbus 69, 1610 AB Bovenkarspel
Telefoon: 0228-512041

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is wachtlijstbegeleiding ten behoeve van pg-geïndiceerden met een hoge urgentie voor opname in het verpleeghuis. Het gaat zowel om pg-cliënten die thuis wachten als om pg-geïndiceerden die in een verzorgingshuis verblijven (verzorgingshuis zonder substitutieproject).

Dit probeert men te bereiken door twee keer per jaar een multidisciplinair overleg te houden van waaruit:

- omgangsadviezen gegeven worden aan mantelzorgers en thuiszorgmedewerkers;
- zorgadviezen aan mantelzorgers gegeven worden;
- consultatie van thuiszorgmedewerkers en behandelend huisarts plaatsvindt.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatric cliënten met verpleeghuisindicatie
Locatie: Regio Oost-West-Friesland
Startdatum: juni 2000

Participanten

- Nicolaas Verpleeghuis
- Verpleeghuis Lindendael
- Thuiszorg West-Friesland

Crisisregeling opname verpleeghuizen

Contactadres

mevr. M. van der Donk
Luckerheidekliniek
Postbus 522, 6460 AM Kerkrade
Telefoon: 045-5456944

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het snel opnemen van een verpleeghuisgeïndiceerde bij bijvoorbeeld:

- onverwacht wegvallen van zorgverlener;
- decompensatie bij TOP-zorg.

Dit probeert men te bereiken door:

- korte, directe communicatielijnen;
- afspraak wie aan de beurt is voor crisisopname;
- casusbesprekingen tijdens regionaal wachtlijstoverleg.

Praktische informatie

Doelgroep: dementerenden met opname-indicatie
Locaties: Heerlen, Kerkrade, Brunssum
Startdatum: september 1999

Participanten

- Verpleeghuis Heerlen
- Schuttershof Brunssum
- Luckerheide Kerkrade
- Riagg Heerlen

Groningse ontmoetingscentra

Contactadres

dhr. M. Bron
Verpleeghuis Innersdijk
Ypemaheerd 2A, 9736 MA Groningen
Telefoon: 050-5495700

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is thuiswonende dementerenden en hun verzorgers langer in staat te stellen thuis te blijven wonen door de verzorgers te ondersteunen (draagkrachtversterking) en door dementerenden op te vangen (draaglastvermindering).

Dit tracht men te bereiken door:

- dagsociëteit voor dementerende ouderen;
- open inloop;
- spreekuur voor mantelzorgers;
- gespreksgroep voor mantelzorgers;
- informatiebijeenkomsten over diverse thema's gerelateerd aan dementie.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende dementerende ouderen en hun mantelzorgers
Locatie: Groningen
Startdatum: augustus 1999

Participanten

- Verpleeghuis Innersdijk
- Stichting Welzijn Groningen
- Thuiszorg Groningen
- Professor Heijmansstichting

Publicatie

C.P. van Linschoten, *Groningse Ontmoetingscentra, versterking van de sociale infrastructuur voor dementerende ouderen en hun mantelzorgers*, Groningen: ARGO, 1998

Thuiszorgondersteuning dementerende ouderen

Contactadres

mevr. A. de Waard
Pauwenhof Verpleeghuis
Scheidingslaan 1, 6704 PA Wageningen
Telefoon: 0317-473400

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is de kwaliteit van de zorg aan thuiswonende dementerende ouderen te verbeteren middels:

- multidisciplinaire cliëntbespreking;
- ontwikkeling van nieuwe producten;
- scholing van het thuiszorgpersoneel;
- ondersteuning van de mantelzorg.

De kwaliteit van de zorg tracht men te verbeteren door:

- samenwerking tussen het verpleeghuis en de thuiszorg;
- mobiel geriatrisch team;
- methodieontwikkeling.

Praktische informatie

Doelgroepen: psychogeriatrische cliënten eerste jaar thuiszorg (geen psychogeriatrische VHP-indicatie), psychogeriatrische cliënten tweede jaar thuiszorg (geen psychogeriatrische VHP-indicatie), psychogeriatrische cliënten derde jaar thuiszorg (geen psychogeriatrische VHP-indicatie)

Locaties: Renkum, Wageningen

Startdatum: oktober 1999

Participanten

- Verpleeghuis Pauwenhof
- Verpleeghuis Oranje-Nassau Oord
- SMD voor Thuiszorg

Thuiszorg ondersteuning psychogeriatric

Contactadres

dhr. R.J.A. Becker
Verpleeghuis St. Jansgeleen
Stikkerstraat 110, 6160 AP Geleen
Telefoon: 046-4783355

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het verhogen van de diagnostiekkwaliteit door intensieve samenwerking tussen Riagg en verpleeghuis;
- de cliënt en diens sociale netwerk voorbereiden op opname;
- het voorkomen van intramurale opname;
- het bieden van aanvullend zorgaanbod voor snellere beëindiging van de opname.

Hiertoe bezoekt de ziekenverzorgende cliënten thuis nadat deze geïntroduceerd zijn door de Riagg in het MDO.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende dementerende cliënten

Locaties: de gehele westelijke Mijnstreek: Stein, Beek, Geleen e.o., Sittard e.o., Born, Limbricht

Startdatum: september 1998

Participanten

- Verpleeghuizen Geleen en Sittard
- Riagg Westelijke Mijnstreek
- Thuiszorg Westelijke Mijnstreek

Archipel

Contactadres

dhr. H.J. Linzel
De Archipel
F. Bordewijkstraat 35, 1321 BR Almere
Telefoon: 036-5463300

Beschrijving van het project

De doelstelling is het vormen van een transmurale zorgketen in de wijk door het creëren van samenhang tussen wonen, gezondheidszorg en welzijn.

Men tracht deze doelstelling te bereiken door in het centrum van de wijk bij winkels en openbaar vervoer één volledig gezondheidscentrum te plaatsen met een zestal 'huisartsbedden', 12 bewonersplaatsen voor somatische verpleegbehoefte patiënten en 36 plaatsen voor psychogeriatrische patiënten in een zestal woningen in de vorm van een hofje, een veertigtal zorgwoningen (all-living). Daarnaast heeft het centrum een restaurant, dagopvang en dagbehandelingsfaciliteiten. Om het centrum komen tweehonderd ouderenwoningen in een gedifferentieerd aanbod.

Praktische informatie

Locatie: Almere-Literatuur en Muziekwijk
Startdatum: januari 1998

Participanten

- Zorggroep Almere (v.h. EVA/DELTA)
- Woonzorg Nederland
- Woningbouwvereniging 'Groene Stad'

PG-huis

Contactadres

mevr. J. van Andel
Rivas Zorggroep
Postbus 90, 4200 AD Gorinchem
Telefoon: 0183-644796

Beschrijving van het project

Doelstelling is dat zorg geleverd wordt thuis naar de letter. Instituutgerichte zorg wordt vervangen door individuele c.q. groepsgerichte zorg. Tevens is het drempelverlagend voor deelname van mantelzorgers aan het dagelijkse zorgproces en drukt er geen verpleeghuisstigma op deze zorgvormen. De ervaringen worden gedeeld ten behoeve van de zorgontwikkeling in de nieuwbouw. Door middel van uitbreiding van de capaciteit voor verpleeghuiszorg aan patiënten met een psychogeriatrische indicatie wordt in een woonhuis in de wijk een kleine groep gehuisvest. Door intensieve samenwerking met de mantelzorg wordt gestreefd naar een genormaliseerd woon-leefpatroon.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met een indicatie psychogeriatrische zorgverlening
Startdatum: januari 2000

Zorghuis Dichteren

Contactadres

dhr. A. Meijer
St. Sorgh-Saem
Postbus 9002, 7000 GB Doetinchem
Telefoon: 0314-326541

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is integratie van verpleeghuiszorg en verzorgingshuiszorg in het kader van het scheiden van wonen en zorg.

Dit tracht men te bereiken door:

- realisatie van een nieuwbouwcomplex met appartementen ter grootte van 70 m²;
- overheveling van 45 verzorgingshuisplaatsen;
- overheveling van 45 verpleeghuisplaatsen;
- realisatie van 30 appartementen voor 55-plussers;
- realisatie van een nieuwe zorgvisie.

Praktische informatie

Doelgroepen: zelfstandig wonende ouderen, ouderen in verzorgingshuizen, ouderen in verpleeghuizen

Locaties: Doetinchem, Gaanderen, Zeddam

Startdatum: juni 2000

Participanten

- St. Sorgh-Saem
- WoonZorg Nederland

Verpleeghuiszorg thuis

Contactadres

dhr. J.L.J. Voogd
Thuiszorg regio 's-Hertogenbosch
Postbus 1700, 5200 BT 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6814708

Beschrijving van het project

De beoogde doelstellingen van dit project zijn:

- het bieden van multidisciplinaire zorg en complexe zorg;
- het realiseren van een thuis;
- het door de patiënt laten behouden van de regie over wooncomponent.

Het beoogde doel wordt benaderd door een experiment te voeren met een woonhuis, waar een multidisciplinair team zich met de noodzakelijke deskundigheid inzet.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met verpleeghuisindicatie die regie over een huis voeren
Locatie: 's-Hertogenbosch
Startdatum: mei 2000

Participanten

- Stichting Dimens
- Thuiszorg regio 's-Hertogenbosch
- Verpleeghuis Asten

Leaving home

Contactadres

dhr. G. Roosjen
Meerkanten GGZ Flevo-Veluwe
Postbus 1000, 3850 BA Ermelo
Telefoon: 0341-566418

Beschrijving van het project

Doel van het project is het vormen van een tussenvoorziening en trainingsfaciliteit voor cliënten, die een geleidelijke overgang naar zelfstandiger woonvormen faciliteert. Een deel van de cliënten die in De Rietschans (behandelcentrum kinder- en jeugdpsychiatrie) behandeld worden is niet of nog niet in staat na deze behandelperiode zelfstandig te gaan wonen, in het ouderlijk gezin te gaan wonen of te verhuizen naar een woonvoorziening voor jeugdhulpverlening. Met het project wordt een 'missing link' tussen de behandelafdeling (De Rietschans) en beschermde woonvormen/zelfstandig wonen ingevuld. Daardoor ontstaat een samenhangend geïntegreerd zorgaanbod voor de doelgroep. Leaving home zal in overleg met RIBW en Riagg worden ontwikkeld.

Doelstelling is om voor maximaal acht plaatsen een overgangssituatie te creëren tussen adolescentenkliniek en zelfstandige huisvesting buiten het ziekenhuis. Aanleiding voor dit project was de toenemende 'achterdeur'-problematiek van de adolescentenkliniek, hetgeen ook landelijk beschreven wordt.

Men tracht dit te bereiken door middel van:

- inhoudelijk vormgeven van een plan door werkgroep;
- afbouw van behandeling en begeleiding;
- zoeken van nauwe aansluiting met instellingen buiten Veldwijk, Riagg en RIBW's;
- bouwkundige aanpassingen;
- ontwikkelen van het invullen van begeleidingstijd;
- intensievere samenwerking;
- cursorisch praktisch onderwijs;
- begeleiding.

Praktische informatie

Doelgroepen: jongeren met chronische problematiek, jongeren met gestoorde persoonlijkheidsontwikkeling
Startdatum: 1998

Participanten

- RIBW
- Riagg
- Behandelcentrum De Rietschans

Korte behandeling aan de voordeur

Contactadres

dhr. H. Mul
Riagg Amsterdam-Oost
Postbus 94726, 1090 GS Amsterdam
Telefoon: 020-5608860

Beschrijving van het project

Het project heeft als doel:

- 20% van de aanmeldingen behandelen in het spreekuurteam (aan de voordeur) en bij voorkeur door het spreekuurtijdslot dat het aanmeldingsgesprek heeft gedaan;
- gunstig effect op wachttijdgemiddelde door cliëntgerichtheid te vergroten. Dit wil men bereiken door:
 - een behandelplan vast te stellen in overeenstemming met de cliënt en een afspraak te maken over een aantal gesprekken (maximaal 5) en spatie van de tijd;
 - ‘kort-behandelen’-model volgens Stoppen (Utrecht);
 - wekelijkse intervisie;
 - interventies uit directe, cognitieve, gedrags- en systeemtherapie.

Praktische informatie

Doelgroep: volwassenen
Locatie: Amsterdam-Oost
Startdatum: november 1997

Participant

- Riagg Amsterdam-Oost

Psycho-educatie

Contactadres

dhr. R. van Ravesteyn
Riagg Zwolle
Postbus 473, 8000 AL Zwolle
Telefoon: 038-4269426

Beschrijving van het project

De doelen zijn:

- het versterken van de competentie van de psychiatrische cliënten en hun netwerken zodat bijgedragen wordt aan het herintegreren van de cliënt in zijn/haar oorspronkelijke sociale omgeving;
- het voorkomen van psychische problematiek bij familieleden en directbetrokkenen van cliënten, ten gevolge van belasting die zij ervaren.
Men wil deze doelstellingen bereiken op de volgende wijzen:
- het geven van voorlichtingsavonden voor familieleden en vrienden in blokken van twee avonden, rond de thema's psychose-schizofrenie en manie-depressie;
- het opzetten van ondersteuningsgroepen als vervolg op de voorlichting;
- het ontwikkelen van activiteiten ten behoeve van cliënten: voorbereiding van een regionaal coördinatiepunt psycho-educatie, kwaliteitsdocument psycho-educatie ten behoeve van hulpverleners; laagdrempelige ondersteuningsgroep voor cliënten.

Praktische informatie

Doelgroepen: familie en vrienden van psychische en schizofrene cliënten, familie en vrienden van manisch-depressieve cliënten

Locaties: Regio Zwolle, Hardenberg, Steenwijk, Elburg, Zwolle

Startdatum: juni 1998

Participanten

- APZ Franciscushof
- RIBW Zwolle
- PAAZ- en Isalaklinieken Zwolle
- Riagg Zwolle
- Ypsilon
- Labyrint
- NSMD

Op de kleintjes letten

Contactadres

mevr. E. Siegert
GGZ Groningen, divisie B2 (afd. preventie)
Postbus 86, 9700 AB Groningen
Telefoon: 050-5223298

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project worden onderverdeeld in twee soorten. De algemene doelstellingen zijn:

- het voorkomen dat baby's van ouders/moeders met psychiatrische problemen in hun ontwikkeling belemmerd en/of geschaad worden op basis van de problematiek van de ouder;
- rehabilitatie van psychiatrische cliënten in hun ouderrol.

De afgeleide doelstellingen van het project zijn:

- het bevorderen en/of herstellen van een veilige gehechtheidsrelatie tussen de verzorgende ouder(s) en baby;
- het ondersteunen van ouders/moeders op een activerende manier in de ontwikkeling van hun ouderrol.

De doelstelling wordt door middel van de volgende activiteiten bereikt:

- een Video Home Trainer (VHT'er) wordt ingesteld voor cliënten met chronische psychiatrische problemen die een baby hebben tot ongeveer één jaar, of die tijdens de behandeling een baby krijgen;
- in acht tot tien van de huisbezoeken vindt een interventie plaats op grond van de basisprincipes van communicatie zoals die in de VHT-methodiek toegepast worden;
- na afsluiting van de VHT-methode kunnen gezinnen nog ten minste drie jaar gevolgd worden, met de mogelijkheid het geleerde op te frissen dan wel kort te herhalen.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders met psychiatrische problemen binnen de GGZ, met baby tot 1 jaar

Locatie: het westelijk deel van de provincie Groningen

Startdatum: juni 1999

Participanten

- Thuiszorg Groningen afdeling GGZ
- GGZ Groningen afdeling Jeugd
- GGZ Groningen afdeling Preventie
- GGZ Groningen Divisie Chronische Psychiatrie West

Publicatie

C. Brok, K. van Doesum, Positieve interactie tussen depressieve moeders en hun baby's, *Maandblad voor de geestelijke volksgezondheid*; september 1998, p. 835-845.

10 voor toekomst

Contactadres

mevr. B. Buma
Groninger Jeugdhuizen van het Leger des Heils
Jensemaheerd 175, 9736 CL Groningen
Telefoon: 050-5412312

Beschrijving van het project

Doel is het behoud van de zelfstandigheid van het gezin als geheel (voorkoming uithuisplaatsing/OTS van de kinderen) en het zelfstandig blijven wonen binnen algemeen aanvaarde maatschappelijke grenzen (voorkomen van een huissuitzetting). Het project richt zich op multi-probleemgezinnen met kinderen tot en met 12 jaar, die hun zelfstandigheid dreigen te verliezen.

Dit wil men bereiken door te werken met de vier-variabelenmethodiek (prof. C. Rink) aan de hand waarvan een probleemanalyse wordt gemaakt. Een intensieve integrale en langdurige aanpak volgt, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de vraag/behoefte van het gezin en hun dagelijkse leefpatroon. Hulpverlening via instructie, voorbeeldfunctie is zoveel mogelijk concreet. De ondersteuning richt zich op: huishoudelijke ondersteuning, hulp bij administratie en financieel beheer, ondersteuning in de kind- en zelfzorg, opvoeding, educatie, hulp bij het vinden van een goede daginvulling, (eventueel) orthopedagogische interventie, aandacht voor psychische en/of verslavingsproblematiek, netwerkversterking, begeleiding gericht op wezenlijke gedragsverandering.

Praktische informatie

Doelgroepen: multi-probleemgezinnen, kinderen tot en met 12 jaar die nog geen OTS hebben, ouders
Locaties: Zuid-Oost-Groningen, Zuid-Oost-Drenthe
Startdatum: oktober 1998

Participanten

- GJL
- CMO Noord
- AJL

Multifunctioneel aanbod

Contactadres

dhr. J. Meijers
Stichting BGO
Postbus 638, 6400 AP Heerlen
Telefoon: 045-5667800

Beschrijving van het project

Het doel van het MFA-project is door het coachen van ouders en kind in hun directe omgeving, een voor de ouder nieuw opvoedingsperspectief en voor de jongere nieuw toekomstperspectief te creëren. Tevens wordt met de cliënt een voor hem relevant netwerk geactiveerd. Er wordt een zorgprogramma aangeboden dat is afgestemd op de vraag van de cliënt. Nabehandeling op basis van een cliëntvervolgsysteem maakt hiervan onderdeel uit. Intensieve ambulante begeleiding in de eigen situatie van de jeugdige is uitgangspunt. Dit kan worden gecombineerd met semi-residentiële modules. Daarnaast kan de module wonen worden ingezet, gedurende een zo kort mogelijke periode van het behandeltraject. Het uitgangspunt is de door de cliënt gestelde hulpvraag, uitmondend in een behandelovereenkomst. In deze behandelovereenkomst is het pakket van modules vastgelegd, evenals de duur van de begeleiding. De hulpverlening is gericht op het herstel van de binding tussen de jeugdige en zijn gezin of pleeggezin en op het optimaliseren van het opvoedingsperspectief. De cliënt wordt ondersteund bij de opbouw van een eigen netwerk. In een aantal gevallen wordt individuele coaching geboden, gericht op het versterken van de competenties van jongeren.

De interventies die in het MFA worden aangeboden, sluiten nauw aan bij de drie milieus die het leven van de jongere bepalen. Dit zijn het gezin als eerste milieu, school en werk als tweede milieu en vrije tijd en clubs als derde milieu. Door een contextueel aanbod wordt er in de drie milieus ambulant geïntervenieerd. Echter met name in het eerste milieu kunnen het functioneren van de

jongere en het verstoord geraakt zijn van de pedagogische relatie het gezinsfunctioneren volledig verlammen. Dit rechtvaardigt een tijdelijke time-out gedurende een aantal uren van de dag of zelfs gedurende vierentwintig uur. De modules dagbehandeling en wonen kunnen worden ingezet om bij de leden van het gezinssysteem nieuwe energie op te laten doen om optimaal van het ambulante aanbod te kunnen profiteren. Bovendien blijkt, met name in het tweede en derde milieu, gebrek aan sociale vaardigheden en aan mogelijkheden voor een zinvolle vrijetijdsbesteding bij de jongere tot problemen bij hemzelf en overlast voor de omgeving te leiden. In de dagbehandelingsmodules wordt optimaal gebruikgemaakt van de groepssituatie om de jongere toe te rusten voor deze aspecten van zijn leven. Door integratie van de drie werksoorten in één pakket wordt gedurende het behandeltraject een op maat toegesneden aanbod gedaan met garanties voor efficiëntie en continuïteit voor de cliënt.

Praktische informatie

Doelgroep: jeugdigen met indicatie (semi-)residentiële opname

Locatie: Parkstad Zuid-Limburg

Startdatum: juli 1998

Participant

- Stichting BGO

(Her)indicatie langer durende zorg

Contactadres

dhr. F. Kramer
APZ Endegeest/GGZ Partners Zuid-Holland-Noord
Fruitweg 54a, 2321 DH Leiden
Telefoon: 071-5179502

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is tweeledig:

- het inventariseren, op basis van een eenduidig instrument, van de zorgvraag van cliënten in de langer durende zorg;
 - het integreren van de zorgvraag in de zorguitvoering op cliëntniveau. De zorguitvoering vindt plaats in transmurale programma's.
- Realisering geschiedt via:
- doorlichting van het (lokale) cliëntenbestand binnen de langdurige zorg van de regio;
 - het in kaart brengen van de zorgvraag op individueel cliëntniveau.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Zuid-Holland-Noord
Startdatum: Onbekend

Participant

- GGZ Partners Zuid-Holland (Rijngest-groep)

Vroegdetectie van schizofrenie en psychosen bij adolescenten en jongvolwassenen

Contactadres

dhr. P. Neervaart
GGZ Noord-Holland-Noord, regio Den Helder
Middenweg 168, 1782 BL Den Helder
Telefoon: 0223-615805

Beschrijving van het project

Het algemene doel van het project is het bevorderen van de kwaliteit van leven voor mensen na een psychose of schizofrene ontwikkeling.

Subdoelstellingen:

- vroegsignalering van eerste psychose;
- verbeteren van psychosociaal functioneren;
- preventie van een psychose-recidief.

Dit probeert men te bereiken door:

- ontwikkelen en implementeren van een intern protocol ‘behandeling en verwijzing eerste psychose’;
- bijscholing van medewerkers;
- deskundigheidsbevordering van belangrijke intermediairen;
- epidemiologisch onderzoek;
- afstemming verschillende behandelaars en behandelinstellingen.

Praktische informatie

Doelgroep: jongeren en jongvolwassenen met een eerste psychose
Locaties: Noord-Kennemerland, Kop van Noord-Holland
Startdatum: oktober 1998

Participanten

- GGZ Noord-Holland-Noord
- GGZ Schagen
- GGZ Den Helder
- GGD
- GGZ Alkmaar

MKD semi-ambulant

Contactadres

dhr. J. Peters
Stichting Zorgcircuits
Postbus 242, 5900 AE Venlo
Telefoon: 077-3550266

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- intensievere samenwerking tussen thuissituatie en MKD;
- gelijkschakeling aanpak thuis en in de dagbehandeling;
- meer ruimte voor ouder/kindrelatie dan nu bij MKD-regulier het geval is;
- betere/effectievere benutting van de ouder/kindrelatie als therapeutisch instrument.

Een en ander wil men als volgt bereiken:

- de MKD-behandeling vindt gelijktijdig/afwisselend thuis en in het MKD plaats;
- kinderen komen op maandag, woensdagochtend en vrijdag naar het MKD en op dinsdag en donderdag worden de gezinnen thuis bezocht (totaal 3 uur);
- één behandelregie (in samenwerking met de Riagg Midden-Limburg).

Praktische informatie

Doelgroep: jonge kinderen met indicatie intensief dagbehandeling JHV
Locatie: Midden-Limburg
Startdatum: 1998

Participanten

- MKD 't Brögske
- Riagg Midden-Limburg

Hulp aan huis Midden-Brabant

Contactadres

dhr. H. Dankers
Kompaan
Postbus 10139, 5000 JC Tilburg
Telefoon: 013-5435971

Beschrijving van het project

Doel van het project is de relaties binnen het gezin en zijn omgeving zodanig te veranderen dat:

- de veiligheid van de kinderen gewaarborgd is;
- de kinderen thuis kunnen blijven wonen;
- de kinderen opnieuw thuis kunnen wonen;
- het gezin op eigen kracht of met behulp van verdere intensieve hulpverlening verder kan.

Realisering geschiedt door een gezinswerker 6 uur per week in te zetten die zich bezig gaat houden met alle problemen die zich in het gezin afspelen.

Praktische informatie

Doelgroep: multi-probleemgezinnen
Locatie: regio Midden-Brabant
Startdatum: september 1998

Participanten

- Kompaan
- Stichting Jeugdzorg
- Riagg

Publicatie

H. Dankers, *Werkplan Zorgprogramma's voor intensieve ambulante gezinsbe-handeling Hulp aan Huis Midden-Brabant*, Kompaan, 1998

Transmuraal programma eerste episode bij een schizofrene psychose

Contactadres

dhr. L.C. Pedroli
Riagg-ZHN/GGZ Rijnland
Volwassenenzorg
Albinusdreef 7, 2301 CE Leiden
Telefoon: 071-5239222

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het in kaart brengen van de huidige praktijk ten aanzien van de doelgroep 16 t/m 25 jaar met een eerste psychose;
- aansturen op een eenduidig beleid tussen de verschillende settings en instellingen van de GGZ-partners;
- het accent van de hulpverlening verleggen naar preventie (voorlichting, psycho-educatie, casemanagement en dagklinische activiteiten).

Een en ander wil men bereiken door het streven naar consensus tussen de instellingen op geleide van een transmuraal programma, het ontwikkelen van netwerken en vindplaatsen in een vroeg stadium, het inzetten van casemanagement, vroege diagnostiek, ontwikkeling van 'state of art'. De opbouw van het programma van herkenning en behandeling van de eerste psychose heeft als specifieke kenmerken:

- herkenbaarheid door een eenvoudig toegankelijk meldpunt;
- continuïteit in de beschikbaarheid van de hulpverlening;
- transmurale programmaopbouw met integratie van de volgende modules:
 - crisisinterventie (inclusief bescherming);
 - psycho-educatie, zowel aan patiënt als omgeving;
 - psychosociale interventies (inclusief remedial teaching);
 - cognitieve interventies;
 - farmacotherapie.

Het zwaartepunt van het programma komt te liggen op de dagklinische behandeling.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met (vermoedelijk) een eerste psychose

Locatie: Zuid-Holland-Noord

Startdatum: september 1998

Participanten

- Riagg Zuid-Holland-Noord
- Langeveld, Centrum voor Psychiatrie
- Psychiatrisch Ziekenhuis Endegeest
- RIBW Zuid-Holland-Noord
- Rijnaarde, Centrum GGZ Alphen aan den Rijn

Maasveld-trilogie

Contactadres

dhr. W.J. Paling
Delta Psychiatrisch Ziekenhuis, adjunct-directie Zorg
Postbus 800, 3170 DZ Poortugaal
Telefoon: 010-5031450

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- opname voorkomen;
- beter en sneller ontslag mogelijk maken;
- behandeling en zorg goed op elkaar afstemmen.

Realisering geschiedt door:

- gestructureerde dagactiviteiten;
- individuele begeleiding;
- huisbezoeken van psychiatrisch verpleegkundigen;
- huiskamergesprekken.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere psychiatrische patiënten
Locaties: Rotterdam-Zuid, Ridderkerk
Startdatum: september 1998

Participanten

- Delta Psychiatrisch Ziekenhuis
- Maasveld
- Riagg Rotterdam-Zuid en Zuid-Hollandse eilanden

Regionale indicatiecommissie langdurige en meervoudige hulpvragen

Contactadres

dhr. H.J.Th.M. Corstens
Riagg Maastricht/RIBW Heuvelland & Maasvallei
Parallelweg 45-47, 6221 BD Maastricht
Telefoon: 043-3299631

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- centrale indicatiestelling voornamelijk voor wonen (woonfunctie), begin volgend jaar voor de hele ‘chronische’ zorg;
- onafhankelijkheid;
- uniformiteit;
- objectiviteit.

De doelstellingen worden op de volgende wijzen bereikt:

- alle meldingen alleen via RILMH;
- twee intakepersoneelsleden hebben gesprek met aangemelde én verwijzer;
- indicatieformulier steeds hetzelfde (Trimbos-instituut);
- bespreking intake in commissie;
- onafhankelijke voorzitter;
- verschillende zorgverstrekkende instanties in commissie.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met langdurige en meervoudige hulpvragen
Locaties: Maastricht en omgeving, Sittard en omgeving
Startdatum: Onbekend

Participanten

- Riagg Maastricht
- PMS Vijverdal
- Riagg Westelijke Mijnstreek
- PAAZ Westelijke Mijnstreek
- Sociaal Pension Maastricht

Thuis in Drenthe

Contactadres

dhr. R. Barel
APZ Drenthe locatie Assen
Postbus 30007, 9400 RA Assen
Telefoon: 0592-334702

Beschrijving van het project

Doel is de vermaatschappelijking van de zorg voor de ‘old long stay’-patiënten van het APZ.

Realisering geschiedt door:

- vergroting van de zeggenschap over de eigen situatie (cliëntenparticipatie);
- toewerken naar extramuralisering;
- bijscholing van verpleegkundigen;
- opzetten van netwerkoverleg;
- opzetten van een maatjesproject;
- aandacht voor armoedeprobleem;
- aandacht voor wooncomfort en privacy van de cliënten die in het APZ blijven.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten

Locaties: Drenthe, met name Assen, Beilen, Hoogeveen

Startdatum: mei 1998

Participanten

- APZ Drenthe
- Gemeenten
- Provincie
- DAAT Drenthe

Casemanagement en psychiatrische intensieve thuiszorg

Contactadres

dhr. W.J. Paling
Delta Psychiatrisch Ziekenhuis, adjunct-directie Zorg
Postbus 800, 3170 DZ Poortugaal
Telefoon: 010-5031450

Beschrijving van het project

Doel is heropname voorkomen of het aantal heropnames verminderen alsmede het verkorten van de opnameduur.

Dit wil men bereiken door het bieden van directe hulpverlening in de thuis-situatie gericht op leefomstandigheden, stabiliseren en verbeteren van het sociaal functioneren, opbouwen van het sociaal steunsysteem en opbouwen en onderhouden van hulpverleningscontacten.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: regio Rotterdam-Zuid
Startdatum: januari 1998

Participanten

- Delta Psychiatrisch Ziekenhuis
- Riagg Rotterdam-Zuid

Gezinsverpleging/langdurige psychiatrische intensieve thuiszorg

Contactadres

dhr. J.J. Zuilhof
PC De Wellen
Postbus 928, 7301 BD Apeldoorn
Telefoon: 055-3686200

Beschrijving van het project

Het doel van het project is cliënten in hun thuissituatie of in het pleeggezin te begeleiden. Dit gebeurt middels een individueel zorgplan dat onderdeel is van een totaal behandelplan. Het doel is om de zelfstandigheid van de cliënt te behouden of te vergroten. GV/L-PIT kan opnamevoorkomend of -vervangend zijn.

In het zorgplan dat samen met de cliënt is opgesteld staan de afspraken rond de zorg en begeleiding vermeld. Belangrijk onderdeel hierbij is de inzet van de psychiatrisch verpleegkundige die de zorg coördineert en bij en met de cliënt thuis uitvoert. Hierbij kan het gaan om begeleiding bij medicatiegebruik, zelfverzorging, huishouding, dagbesteding en het aangaan en onderhouden van contacten enzovoort. Voor een zinvolle dagbesteding kan er gebruikgemaakt worden van een dagactiviteitencentrum in Apeldoorn, de activiteitensector van PC De Wellen, sociale werkplaats, vrijwilligerswerk of betaald werk. De verpleegkundige zorg kan in het kader van aanvullende psychiatrische intensieve thuiszorg aangeboden worden waarbij de behandelaar extern georganiseerd is (CM, Riagg, DTB en Poli). Daarnaast kan de cliënt ook volledig door het L-PIT-team begeleid worden. Aan het team zijn naast de verpleegkundigen een SPV'er, arts en activiteitenbegeleider verbonden.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: Oost-Veluwe, Apeldoorn, Voorst, Epe, Brummen
Startdatum: september 1998

Participant

– PC De Wellen

Infant psychiatrie

Contactadres

drs. mevr. E. Vos-Thiels
MKD De Stegel
Bakkersbergweg 7, 4706 PD Roosendaal
Telefoon: 0165-569111

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van integrale zorg, binnen het MKD, voor kinderen van 0-4 jaar en hun ouders, waarbij men zich richt op de interactie van het jonge kind op zijn omgeving. De interactie tussen het jonge kind en zijn primaire hechtingsfiguren staan hierbij centraal.

Dit wil men bereiken door middel van samenwerking tussen de dagbehandelingscentra kinder- en jeugdpsychiatrie en MKD.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouders, kinderen
Locaties: Noordwest-Brabant, Bergen op Zoom, Roosendaal
Startdatum: Onbekend

Participanten

- MARK, afdeling Markkant KJPD
- Riagg Noordwest-Brabant
- MKD De Stegel (MPJ)

Enkeltje zelfstandigheid

Contactadres

dhr. J.M.W. Koot
Jeugdhuis De Enk
Warenargaarde 2, 7329 BJ Apeldoorn
Telefoon: 055-5415544

Beschrijving van het project

Doelen zijn:

- jongeren tussen 15 en 25 jaar de kans bieden om te groeien naar zelfstandigheid;
- het vinden van de juiste scholing, werk, vrije tijd;
- jongeren tussen 15 en 25 jaar als taakstraf te laten groeien naar zelfstandigheid.

Men wil dit bereiken middels:

- het ingaan op de directe hulpbehoefte;
- mogelijkheden onder de jongeren inventariseren;
- mislukking leidt niet tot uitzetting nieuwe kansen;
- integrale aanpak/centrale coördinatie;
- ketenaanbod;
- de jongere is uitgangspunt.

Praktische informatie

Doelgroepen: jongeren met problematische opvoedingssituatie, dak- en thuisloze jongeren

Locatie: Flevoland

Startdatum: juli 1998

Participanten

- Jeugdhuis de Enk
- AdL LdH
- Buro Halt

- JEC Flevoland
- Raad voor de Kinderbescherming
- Justitie
- Politie
- Scholen

Informatiecentrum De Amstelmere

Contactadres

mevr. A.M. van de Burgt
De Amstelmere, centrum voor GGZ
Postbus 16, 1180 AA Amstelveen
Telefoon: 020-5434343

Beschrijving van het project

De doelstelling is voorzien in de behoefte aan informatie op het gebied van geestelijke gezondheid ten behoeve van cliënten/patiënten.
Dit tracht men te bereiken door het exploiteren van een informatiecentrum ten behoeve van hulpverleners en patiënten/cliënten met cliëntgerichte informatie.

Praktische informatie

Doelgroep: GGZ-cliënten
Locaties: Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouderkerk aan de Amstel, Uithoorn, Aalsmeer
Startdatum: januari 1998

Participant

– De Amstelmere

Vriendendienst

Contactadres

mevr. M.A.J. van Bakel
Stichting Meander
Laan van Vollenhove 1014, 3706 AH Zeist
Telefoon: 030-6976710

Beschrijving van het project

Dit project is opgezet om het maatschappelijk isolement van zelfstandig wonende mensen met een psychiatrische achtergrond te doorbreken en hun maatschappelijke integratie te bevorderen.

Het gaat daarbij om uitbreiding van het sociaal netwerk van de deelnemers, doorbreking van sociaal isolement, ondersteuning bij het overwinnen van angst om de samenleving in te gaan, stimulans om dingen te ondernemen en vol te houden.

Dit tracht men te realiseren door:

- het werven en trainen van vrijwilligers;
- het werven van deelnemers;
- het koppelen van vrijwilligers en deelnemers;
- het ondersteunen van vrijwilligers.

In de praktijk hebben de deelnemers en vrijwilligers als doel om gezamenlijk activiteiten te ondernemen en plezier te hebben in het contact met elkaar. De ontmoeting van mensen staat centraal in de dagelijkse uitvoering van het project.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locaties: Zeist, De Bilt, Bilthoven, Driebergen, Doorn
Startdatum: april 1997

Participanten

- Stichting Welzijn Meander
- Riagg Westelijk Utrecht
- H.C. Rümke Groep
- Vindicta
- Stichting De Koepel
- Cliëntenbond
- Accent
- Inloophuis Stg. Interkerkelijke Werkgroep Staatsliedenkwartier

Publicaties

- Y. Hofman, M. van Bakel, *Evaluatieverslag 1997: Vriendendienst Zeist en omgeving periode april-december 1997*, Zeist, 1998
- M. van Bakel, *Jaarverslag 1998*, Zeist, 1999

Groenproject

Contactadres

dhr. W. Haisma
GGZ Noord-Holland-Noord
Kennemerstraatweg 464, 1851 NG Heiloo
Telefoon: 072-5312312

Beschrijving van het project

Doel is het aanbieden van arbeidsactiviteiten/werkzaamheden op verschillende niveaus met de mogelijkheid om door te stromen naar andere vormen van dagbesteding, vrijwilligerswerk of regulier werk.

Men wil dit verwezenlijken door middel van arbeidsrehabilitatiemethodiek. Bij binnenkomst in het groenproject wordt in samenspraak met de cliënt bekeken welke wensen en mogelijkheden zij heeft.

Elke deelnemer krijgt een traject dat is afgestemd op zijn/haar mogelijkheden waarbij continu gekeken wordt of meer of andere mogelijkheden haalbaar zijn.

Omdat op alle niveaus werkzaamheden aangeboden worden, trekken de cliënten zich aan elkaar op (optrekmodel).

Praktische informatie

Doelgroepen: psychiatrisch gehandicapten, (ex-)psychiatrische cliënten (APZ-zelfstandig wonen)

Locaties: Noord-Kennemerland: Alkmaar, Kop van Noord-Holland: Den Helder, Schagen

Startdatum: januari 2000

Participanten

- GGZ Noord-Holland-Noord
- PC Willibrord
- Riagg Noord-Kennemerland
- Riagg Kop van Noord-Holland
- RIBW-NHNW
- Stichting Dagbesteding

Dagbesteding voor jonge mensen met schizofrenie

Contactadres

mevr. H. Althof
REAKT
Hoge Gouwe 65, 2801 LC Gouda
Telefoon: 0182-510884

Beschrijving van het project

Het project beoogt het bestaande aanbod van REAKT zodanig aan te passen, ten behoeve van de doelgroep in aansluiting op de zorg van het APZ, dat het jonge mensen met schizofrenie in staat stelt hun leven weer op te pakken en sociale rollen te hervinden. Zij ondervinden steun en begeleiding bij hun rehabilitatie waardoor hun maatschappelijk functioneren verbetert.

Een speciaal activiteitenprogramma wordt ingesteld van drie dagen bestaande uit een gevarieerd aanbod van onder andere:

- vrijetijdsbesteding;
- educatie;
- werken.

Het programma wordt uitgevoerd door een verpleegkundige en een activiteitenbegeleider.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met schizofrenie en ernstige gedragsproblemen
Locaties: Zoetermeer, Leidschendam, Rijswijk, Voorburg, Wassenaar (regio Haagrand)
Startdatum: augustus 1999

Participanten

- REAKT
- Robert-Fleury Stichting
- Riagg Haagrand

Fietsenwerkplaats Tour oké

Contactadres

mevr. R. Wieringa
DAC de Tour
Tourniairestraat 32, 1065 NB Amsterdam
Telefoon: 020-6192019

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van beschut werk aan mensen met langdurige psychiatrische problematiek. Deelnemers worden begeleid door een ervaren fietsenmaker en kunnen het vak van fietsenmaker leren.

Hiertoe is de mogelijkheid gecreëerd om te werken met begeleiding.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Amsterdam-Zuid/Noord-West
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- DAC de Tour-RIBW Querido
- Hogere Economische School Amsterdam

Beschutte werkplaats technisch bedrijf

Contactadres

dhr. J. Kop Jansen
PC De Wellen
Postbus 928, 7301 BD Apeldoorn
Telefoon: 055-3686355

Beschrijving van het project

Doel is cliënten de mogelijkheid bieden werkervaring op te doen in een maatschappelijk herkenbare situatie. Hierdoor ontstaat de aansluiting op reguliere arbeid en/of scholing.

Hiertoe worden cliënten met een stappenplan/trajectplan begeleid naar een voor de cliënt passende arbeidsplek. Men gebruikt hierbij de volgende methodieken:

- eigen initiatiefmodel;
- trajectbegeleiding;
- support employment.

De activiteiten waarop men ingezet kan worden zijn houtbewerken en werken met metaal.

Praktische informatie

Doelgroep: chronische GGZ-clieuten
Locatie: regio GGZ-Apeldoorn/Oost-Veluwe
Startdatum: juni 1999

Participanten

- PC De Wellen
- Riagg Oost-Veluwe
- RIBW Oost-Veluwe

Maatjesproject

Contactadres

dhr. P. Hornman
GGZ Den Helder/DAC Den Helder
Weststraat 73, 1781 BW Den Helder
Telefoon: 0223-625523

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het bevorderen van maatschappelijke integratie van mensen met een psychiatrische handicap door middel van contact en ondersteuning van vrijwilligers.

Hiertoe worden door gearrangeerde vriendschappen patiënten in staat gesteld om zo gewoon mogelijke activiteiten te ondernemen, waardoor hun sociaal isolement kan worden doorbroken en hun sociaal netwerk wordt versterkt.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Den Helder
Startdatum: oktober 1998

Participanten

- Vrijwilligerscentrale
- Humanitas, afdeling Den Helder

Activiteitenbegeleiding

Contactadres

mevr. A. Steverink
Dagbestedingscentrum Het Dikkershoes
Esrein 7, 7553 CX Hengelo
Telefoon: 074-2434242

Beschrijving van het project

Het doel is bemiddeling van bezoekers naar activiteiten buiten Het Dikkershoes op het gebied van ontspanning, educatie en werk: integratie.
Dit bereikt men door trajectbegeleiding.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: Midden-Twente, Hengelo, Goor, Delden, Bentelo
Startdatum: februari 1999

Participant

– Mediant (GGZ-Oost-Midden-Twente)

Dagbesteding voor jonge mensen met schizofrenie

Contactadres

mevr. G. van Lieburg
Robert-Fleury Stichting
Postbus 422, 2260 AK Leidschendam
Telefoon: 070-4441100

Beschrijving van het project

Het project beoogt dat het aanbod van activiteiten zodanig wordt ingevuld en aangepast ten behoeve van de doelgroep in aansluiting op de zorg, die de Robert-Fleury Stichting biedt, dat het jonge mensen met schizofrenie in staat stelt hun leven weer op te pakken. Zij ondervinden steun en begeleiding bij hun revalidatie, waardoor hun maatschappelijk functioneren verbetert. De beoogde resultaten van het project voor de deelnemer zijn:

- herstel/verbetering van de toestand;
- verbeterd sociaal functioneren;
- zinvolle daginvulling en dagstructurering;
- tevredenheid bij de deelnemer.

Voor beide instellingen die het project initiëren zijn de volgende resultaten belangrijk:

- verbetering van het activiteitenaanbod voor specifieke doelgroepen;
- vermindering van ernstige probleemsituaties;
- op termijn realiseren van een regionaal zorg- en revalidatieprogramma voor jonge mensen met schizofrenie.

Gezien de huidige (inactieve) toestand waarin de deelnemers verkeren, is een gefaseerde en flexibele aanpak het meest wenselijk. Voor een groep van zes mensen zal een activiteitenprogramma van drie dagen gestart worden.

Structurering is hierbij van groot belang. In eerste instantie zal een lage doelstelling gehanteerd worden. In tweede instantie is het van belang dat het patroon van passiviteit wordt doorbroken en dat deelnemers gericht een activiteit on-

dernemen onder begeleiding. De deelnemers dienen in ieder geval het beddenhuis om 10.00 uur te verlaten en hier niet voor 16.00 uur terug te keren. Na verloop van tijd zou het programma kunnen worden geïntensiveerd en naar vijf dagen uitgebreid, waarbij ook weekendactiviteiten niet moeten worden vermeden.

Daarnaast is het een vereiste dat het programma zich niet meer dan vier dagdelen op het terrein van de Robert-Fleury Stichting afspeelt. Het programma dient te bestaan uit een gevarieerd aanbod van:

- vrijetijdsbesteding;
- leren/studeren;
- werken;
- sociale contacten;
- behandeling en begeleiding;
- psycho-educatie.

Praktische informatie

Doelgroep: jonge mensen met schizofrenie

Locatie: Haagrand

Startdatum: augustus 1999

Participanten

- Reakt
- Robert-Fleury Stichting

Avond- en weekendopvang GGNet

Contactadres

dhr. J.L. Staal
Psych. Spectrum Gelderland Oost
Vordenseweg 12, 7231 PA Warnsveld
Telefoon: 0575-580860

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- een ontmoetingsplek creëren waar iedereen, die contact heeft (gehad) met de psychiatrie 's avonds, in de weekenden en op feestdagen kan binnenlopen om met lotgenoten in contact te komen;
- laagdrempelig zorgaanbod ter vermindering van sociaal isolement.
Men wil dit realiseren door sociale contacten te stimuleren middels praten, spelletjes, koffieaanbod enzovoort.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurige zorgafhankelijke patiënten
Locatie: Zutphen en omgeving
Startdatum: 1999

Participanten

- SGO
- Riagg IJsselland
- RIBW Zutphen

Woonbegeleiding aan Korsakoff-doelgroep

Contactadres

mevr. A. Minkjan
RIBW Twente, locatie Nijverdal
Parallelweg 51, 7442 EA Nijverdal
Telefoon: 0548-615385

Beschrijving van het project

Doel is het geven van woonbegeleiding op maat aan cliënten met een lichte Korsakoff-problematiek en het bieden van een vast dagbestedingsprogramma. Realisering geschiedt door:

- het ondersteunen van cliënten in hun dagelijks leven;
- het geven van een vaste dagstructuur (activiteiten, dagbesteding, ontspanning);
- het aanbieden van een programma voor dagbesteding buiten de woonvorm;
- het bieden van lichte verzorging of verpleging als lichamelijke problemen dit nodig maken.

Inmiddels is het onderdeel Woonbegeleiding structureel geworden.

Praktische informatie

Doelgroep: Korsakoff-clieñten
Locatie: Twente
Startdatum: oktober 1997

Participanten

- Riagg Almelo
- Verpleeghuis Kröñnerzommer

Thuiszorg in de RIBW Heuvelland en Maasvallei

Contactadres

mevr. M. Zee
RIBW Heuvelland en Maasvallei
Akerstraat 18, 6221 CL Maastricht
Telefoon: 043-3217713

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het vergroten van het zorgaanbod binnen de RIBW, waardoor:
 - in de verzorgingsbehoefte van oudere bewoners wordt voorzien;
 - men flexibel kan inspelen op de veranderde zorgbehoeften;
 - de toegankelijkheid voor nieuwe verzorgingsbehoeftige bewoners wordt vergroot;
- samenwerken met aanpalende sectoren (in dit geval het Groene Kruis) waardoor de zorgmogelijkheden verruimd worden.
Hiertoe zijn de volgende activiteiten ondernomen:
- twee wijkverpleegkundigen zijn gedetacheerd door het Groene Kruis naar de RIBW;
- vaste medewerkers werken als wijkverpleegkundige in de beschermende woonvormen van de RIBW;
- aanvragen voor zorg komen uit de teams van de beschermende woonvormen.

Praktische informatie

Doelgroep: bewoners van de RIBW
Locaties: Maastricht, Limburgs Heuvelland, Westelijke Mijnstreek
Startdatum: september 1997

Participanten

- RIBW Heuvelland en Maasvallei
- Groene Kruis Heuvelland

Woon- en dienstencentra

Contactadres

dhr. H.J. van Dam
Stichting De Meren
Postbus 75867, 1070 AW Amsterdam
Telefoon: 020-3141026

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het aanbieden van een grote variatie in woonmogelijkheden;
- het bieden van diensten ter ondersteuning van het zelfstandig wonen buiten het psychiatrisch ziekenhuis en de beschikbaarheid van het totale GGZ-pakket;
- het verbeteren van de aansluiting op het overige GGZ-aanbod (RIBW).

Realisering geschiedt door middel van:

- zorgprogramma's;
- zorgregie;
- outreachend werken;
- dagbesteding.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurig zorgafhankelijke psychiatrische patiënten

Locatie: Amsterdam-Oost en Zuidoost

Startdatum: mei 2000

Participanten

- Stichting Thuiszorg Amsterdam
- Stichting De Meren

Wachttijstbegeleiding

Contactadres

dhr. J.L. van Dooren
RIBW Oost-Veluwe
Deventerstraat 28, 7311 LW Apeldoorn
Telefoon: 055-5788831

Beschrijving van het project

Het project heeft als doel de voor de RIBW Oost-Veluwe geïndiceerde cliënten gedurende de wachttijd van voldoende informatie te voorzien en voor te bereiden op plaatsing en begeleiding. Tevens wordt door het bieden van overbruggingszorg in de vorm van observatie, advisering en zorgcoördinatie getracht crises te voorkomen. Een tweede doelstelling is de wachttijst voortdurend te actualiseren waardoor cliënten met een veranderde zorgbehoefte snel verwezen kunnen worden.

Realisering geschiedt door een wachttijstbegeleider die verantwoordelijk is voor de uitvoering en contact heeft met cliënten, verwijzers, behandelzorg en toekomstige zorgverleners.

Praktische informatie

Doelgroep: RIBW-geïndiceerden
Locaties: regio Oost-Veluwe, Apeldoorn, Brummen, Epe, Voorst
Startdatum: april 1999

Participant

- RIBW Oost-Veluwe

Psychiatrische meerzorg in het verzorgingshuis

Contactadres

dhr. J. Vuister
Van Foreest Centrum/GGZ Alkmaar
Oude Hoeverweg 10, 1816 BT Alkmaar
Telefoon: 072-5270390

Beschrijving van het project

Doel is het aanbieden van psychiatrische zorg (individueel en in groepsvorm) aan ouderen met een psychiatrische achtergrond, zodat deze kunnen wonen en leven in een verzorgingshuis.

Men wil dit bereiken middels:

- groepsverzorging (dagbesteding, psychiatrie);
- individuele begeleidingstrajecten.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met een psychiatrische achtergrond
Locatie: Noord-Kennemerland (Alkmaar)
Startdatum: oktober 1998

Participanten

- Van Foreest Centrum voor ouderenpsychiatrie/GGZ Alkmaar
- Verzorgingshuis De Nieuwpoort, Alkmaar

Vast en verder

Contactadres

dhr. J. van Hese
Centrum voor Maatschappelijke Opvang 'Noord'
Postbus 71, 7833 ZH Nieuw-Amsterdam
Telefoon: 0591-551020

Beschrijving van het project

Doel is woonbegeleiding bieden aan dak- en thuisloze jongeren met een complexe problematiek op het gebied van wonen. Men wil dit bereiken door het bieden van woonruimte en woonbegeleiding. Intensieve samenwerking met reclassering, DTC (dagtrainingscentrum), begeleide werkprojecten, ambulante en intramurale jeugdhulpverlening en -bescherming.

Praktische informatie

Doelgroep: jongeren in aanraking (komen) met justitie/politie
Locaties: Provincie Groningen, Friesland, Drenthe
Startdatum: april 1998

Participanten

- Centrum voor Maatschappelijke Opvang 'Noord'
- Groninger Jeugthuizen
- Reclassering
- Ambulante Jeugdbescherming en -hulpverlening
- KORPS (kerkgenootschap)

Detoxificatie en behandeling opiaatafhankelijken

Contactadres

dhr. J.P. Vorsteveld
KENTRON
Streuvelslaan 18, 4707 CH Roosendaal
Telefoon: 0165-550960

Beschrijving van het project

Doel van het project is het doen van een gerandomiseerde multicenter-studie naar de effectiviteit van twee vormen van detoxificatie, gevolgd door toediening van opiaatantagonist (Naltrexon) in combinatie met twee vormen van Community Reinforcement Approach (CRA), een biopsychosociale behandelingsmethode gericht op een blijvende abstinentie van opiaat(heroïne)verslaving.

Realisering geschiedt door toepassing van methoden van snelle detoxificatie (waarvan één onder narcose) gevolgd door intensieve gedragstherapie.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurig opiaat(heroïne)afhankelijke drugsgebruikers
Locaties: West- en Midden-Brabant, Oost-Brabant, Regio Amsterdam, Regio Den Haag
Startdatum: 1999

Participanten

- KENTRON Breda
- Jellinek Amsterdam
- Parnassia, psychomedisch centrum
- Novadic St. Oedenrode
- Universiteit van Amsterdam
- Universiteit van Nijmegen
- Vrije Universiteit van Amsterdam
- Universiteit van Leiden

Publicaties

- Hermanides, Van Eck, De Jong, Van Cauler, Opiaatdetoxicatie onder algehele anesthesie, *Medisch Contact*; 1998, 53, p. 224-226.
- Roozen, Kerkhof, Van den Brink, De rol van Naltrexon binnen een geïntegreerde biopsychosociale behandeling van opiaatverslaafden gericht op stabiele abstinentie, *Tijdschrift voor Alcohol en Drugs*, 22, 199, 1, p. 20-31.
- Roozen, Deden, Kerkhof, Vorsteveld, Van den Brink, Ontgiftiging bij opiaatverslaving en het voorkomen van terugval: toepassing van Naltrexon en cognitieve gedragstherapie, *Nederlands Tijdschrift Geneeskunde*; 1997, 141, p. 2377-2380.
- Toepassing van Naltrexon/clonidine bij een biopsychosociale behandeling (CRA) van opiaatafhankelijken, *Handboek Verslaving*; 1997, p. B4250 1-23.

Intensieve thuiszorg Herberg

Contactadres

mevr. A. Zijlstra
RIBW-Drenthe
Torenlaan 6a, 9401 HP Assen
Telefoon: 0592-316958

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het bieden van intensieve ambulante woonbegeleiding aan moeders en/of kinderen die na klinische behandeling vanwege dubbele diagnoseproblematiek weer zelfstandig gaan wonen;
- middels intensieve ambulante woonbegeleiding de overgang naar reguliere ambulante woonbegeleiding maken.

De begeleiding richt zich op:

- structurering van wonen, werken en/of leren, het opbouwen van een sociaal netwerk;
- het bieden van praktische hulp bij gezinstaken (verzorging, opvoeding) op piekuren;
- het bieden van een klankbord;
- het verkleinen van de leemte tussen behandelen en begeleiden.

De gebruikte methodiek hierbij is IRB/casemanagement. De benadering is praktisch, pragmatisch en ondersteunend/signalerend. Daarbij werkt men actief samen met de ambulante behandelaar en/of overige hulpverleners.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met dubbele diagnoseproblematiek en hun kind.

Locatie: Assen en omgeving

Startdatum: augustus 1998

Participanten

- Dr. Kuno van Dijk Stichting (Herberg)
- RIBW-Drenthe

Verslavingspreventie op hangplekken

Contactadres

mevr. B.S. Peea
GGD Zuid-Hollandse eilanden
Van Hogendorpstraat 50, 3201 WD Spijkenisse
Telefoon: 0181-652455

Beschrijving van het project

Doelen zijn:

- voorlichting geven aan jongeren die op hangplekken samenkomen. Aan deze jongeren wordt informatie geboden met het oog op bewust gebruik en terugdringen van overmatig gebruik;
- problematisch gebruik van alcohol en drugs signaleren op de hangplekken. Het genotmiddelengebruik van jongeren op de hangplek wordt in kaart gebracht, evenals inzicht wordt verkregen in hoeverre er sprake is van problemen die met genotmiddelen samenhangen;
- jongeren op hangplekken met verslavingsproblematiek opsporen en doorverwijzen naar directe en laagdrempelige hulpverlening.
Waar nodig wordt hulpverlening in de vorm van advies en consultatie op de hangplek zelf gegeven.
Men tracht dit te bereiken door:
 - hangplekken met een mobiel informatiecentrum (kleine vrachtauto) te bezoeken, driemaal bezocht door twee preventiemedewerkers (GGD en Boumanshuis verslavingszorg, afdeling preventie);
 - met behulp van interactieve spellen zoals quizen, drugsbrein meningenspel wordt de kennis van jongeren getoetst en vergroot.

Praktische informatie

Doelgroep: jeugd die samenkomt op hangplekken
Locatie: Zuid-Hollandse eilanden
Startdatum: juni 1998

Participanten

- Jongerenwerk
- Politie
- Gemeenten
- Boumanhuis

Peer-education Marokkaanse jongeren

Contactadres

mevr. M.P.H. Vink
Gelders Centrum voor Verslavingszorg
Tolhuisstraat 27, 4001 NB Tiel
Telefoon: 0344-620175

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- het bereiken van Marokkaanse jongeren in de leeftijd van 14-25 jaar;
- via ‘Peers’ informatie en advies geven over middelengebruik en gokken.

Realisering geschiedt via de Peer-methode. Hierbij worden sleutelfiguren uit de doelgroep getraind om informatie, advies en voorlichting te geven aan leeftijdgenoten zowel individueel als groepsmatig.

Praktische informatie

Doelgroep: Marokkaanse jongeren met risico op verslaving
Locaties: Culemborg, Tiel
Startdatum: maart 1998

Participanten

- Project Integratie Marokkaanse jongeren Tiel
- Osmose
- Provincie Gelderland

Methadon loskoppelen van hulpverlening

Contactadres

dhr. J.W.G. van der Post
Boumanhuis
Molenbaan 2, 2908 LM Capelle aan den IJssel
Telefoon: 010-2723300

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- beter aansluiten bij de hulpvraag;
- wegnemen strijdelement rondom verstrekking;
- bevorderen eigen verantwoording cliënt.

Dit probeert men te bereiken door:

- samen met Symbion;
- waar cliënt om vraagt (maatschappelijke dienstverlening) wordt insteek;
- verder automatiseren (pinautomaat);
- wijkgerichte hulpverlening;
- netwerk opzetten.

Praktische informatie

Doelgroep: verslaafden
Locatie: Zuid-Holland-Zuid
Startdatum: april 1998

Participant

- Boumanhuis

Publicaties

- Boumanhuis, *Conceptnota Werkgroep Zorg & Zorgvernieuwing*
- Boumanhuis, *Samenvatting conceptnota Werkgroep Zorg & Zorgvernieuwing*

Bijzondere dienstverlening

Contactadres

mevr. kapitein C. van Essen
Leger des Heils, Centrum Maatschappelijke Opvang en Sociaal Cultureel werk
Bakensegracht 8-10, 2011 JW Haarlem
Telefoon: 023-5320669

Beschrijving van het project

Doel is het schoonmaken van woningen van vervuilde huishoudens en met de cliënten werken aan herstel (herhaling voorkomen).

Dit doel wordt verwezenlijkt door de afdeling Milieuzaken van de gemeente Haarlem die het Leger des Heils oproept als mensen niet zelf hun huis kunnen schoonmaken. Personeel van het Leger des Heils gaat met schoonmaakmiddelen op pad. Zij kunnen het vuil uit de woning storten bij de stort Haarlem. Bij niet direct storten door de thuiszorg wordt dit tot maximaal drie maanden door het Leger des Heils verricht.

Praktische informatie

Doelgroepen: mensen die psychisch in de war zijn, oudere mensen met oorlogservaringen, zelfstandig wonende mensen

Locatie: Haarlem en omgeving

Startdatum: 1998

Participanten

- Milieuzaken Haarlem
- Centraal Bureau Werk, Leger des Heils Almere
- Kennemer Thuiszorg

Zwerversopvang

Contactadres

dhr. J. van Corven
GGD Eindhoven
Stadhuisplein 2, 5600 CJ Eindhoven
Telefoon: 040-2384086

Beschrijving van het project

Doelstellingen op korte termijn zijn:

- verbetering van de veiligheid en leefbaarheid door vermindering van de overlast door zorgmijdende druggebruikers;
- doelgroepbenadering om effectieve problematiek aan te maken.

Doelgroepgerelateerde doelen:

- medische en maatschappelijke begeleiding;
- screenen;
- outreachende begeleiding;
- verbetering van de gezondheid en hygiëne;
- zorgbegeleiding.

Realisering geschiedt door middel van een laagdrempelige opvang en een outreachende benadering van de bemoeizorg.

Praktische informatie

Doelgroep: zwaar verslaafde zwervers met meervoudige problematiek
Locatie: Eindhoven centrum
Startdatum: juli 1999

Participanten

- Novadic
- GGZ
- GGD
- Dienst MCZ gemeente (welzijn)

- Politie
- Ondernemers binnenstad
- Dienst Stadsontwikkeling
- Dynamo (jeugdwelzijn)

Straathoekwerk

Contactadres

mevr. H. Althof
REAKT
Hoge Gouwe 65, 2801 LC Gouda
Telefoon: 0182-510884

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het opbouwen van een netwerk van sleutelfiguren die zicht hebben op potentiële risicogroepen en zorgmijders (netwerk);
- signaleren van ontwikkelingen en trends bij risicogroepen;
- vaststellen van aard en omvang van de diverse groepen;
- het aangaan van vertrouwensrelaties met individuele zorgmijders en groepen op straat;
- inventariseren van hulpvragen;
- het faciliteren van zorgtoeleiding;
- inventariseren van lacunes in het zorgaanbod;
- informatievoorziening middels periodieke rapportage aan de zorginstellingen.

De methodiek die zich bij uitstek leent voor een dergelijk project is het straat-hoekwerk. De ambulante werkers benaderen hetzij via het op te bouwen netwerk van sleutelfiguren, hetzij rechtstreeks via individuen en groepen die tot de doelgroep behoren. Van de werkers wordt naast een brede kennis van de GGZ ook zicht op verslavingsproblematiek verwacht. Daarnaast zijn goede contactuele eigenschappen, zowel met doelgroepen als met instanties, van groot belang, alsmede het adequaat kunnen handelen op ‘andermans territorium’: op straat, in kroegen en koffieshops en tijdens huisbezoeken.

Praktische informatie

Doelgroep: zorgmijders met psychiatrische of verslavingsproblematiek
Locatie: WZV regio Midden-Holland
Startdatum: november 1997

Participanten

- Riagg Midden-Holland
- GGD Midden-Holland
- Verslavingszorg Parnassia

Verkeerd verbonden

Contactadres

mevr. M. Severins-Vermeer
Leger des Heils CMO Utrecht
Harpstraat 3, 3513 XA Utrecht
Telefoon: 030-2322873

Beschrijving van het project

Doel is het op zoek gaan naar diegene die geen hulp zoekt, die lichamelijke, geestelijke ongemakken heeft, die niet in de reguliere zorg terecht kan. Deze persoon eventueel een bed aanbieden voor time-out of begeleiden naar andere hulpverleningsinstanties.

Men wil dit bereiken op de volgende wijzen:

- een ambulante verpleegkundige gaat op zoek naar deze personen;
- een ambulante verpleegkundige ontwikkelt een vertrouwensband en begeleidt deze mensen naar instanties.

Praktische informatie

Doelgroepen: dak- en thuislozen te ziek voor de straat, dak- en thuislozen niet in de reguliere zorg in verband met gedrag, dak- en thuislozen niet ziek genoeg voor ziekenhuis

Locatie: Stad Utrecht

Startdatum: november 1999

Participanten

- Politie
- GG en GD
- Collega-instellingen
- Centrum Maliebaan
- Huisartspraktijken
- Ziekenhuizen

Inloop door en voor (ex-)cliënten

Contactadres

dhr. P.J.F. Fijn
Cliëntenbond i.d. GGD afd. stedendriehoek Oost-Gelderland
Meckelenburgstraat 2, 7415 HS Deventer
Telefoon: 0570-627819

Beschrijving van het project

Het project is gericht op:

- het bieden van inloop- en ontmoetingsmogelijkheden aan cliënten in de GGZ;
- vrijwilligers, om die zinvol bezig te kunnen laten zijn.

Het doel van dit project probeert men te benaderen door:

- twee keer per week inloop te houden voor ieder die voor 250 gulden per jaar lid wil worden;
- (ex-)cliënten als verantwoordelijken aan te stellen;
- (ex-)cliënten die voor de koffie en thee enzovoort zorgen. Dit bevordert de onderlinge steun.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurig zorgafhankelijken
Locaties: Deventer, Zutphen, Apeldoorn
Startdatum: 1992

Participanten

- Cliëntenbond afdeling
- DAC de Zandloper

Meldpunt bijzondere zorg

Contactadres

mevr. Vennegoor
GGD Regio Nijmegen
Postbus 1120, 6501 BC Nijmegen
Telefoon: 024-3297251

Beschrijving van het project

De gestelde doelen van dit project zijn:

- overlast bestrijden bij mensen die zelf alle hulpvragen zien;
- zorgen voor passend aanbod voor die groep mensen die overlast bezorgt;
- lacunes signaleren en zo nodig vangnet ontwikkelen.

Men tracht deze doelstellingen te bereiken door:

- aan de hand van meldingen analyseren van achterliggende oorzaken van overlastsituaties en met zorgaanbieders samen te komen tot passend aanbod. De methoden zijn:
 - advies;
 - verwijzing;
 - begeleiding;
 - analyse;
- signalen te bespreken in brede context met instellingen op basis van wonen, zorg en opvang en openbare orde (politie en gemeente).

Praktische informatie

Doelgroep: mensen die overlast veroorzaken maar geen hulp krijgen
Locaties: werkgebied GGD, Nijmegen, Beuningen, Druten, Groesbeek, Heumen, Millingen aan de Rijn, Mook, Ubbergen, Wychen
Startdatum: september 1998

Participanten

- Verslavingszorg
- Riagg
- 10 Gemeenten
- Woningbouwcorporaties
- Crisiscentra

Publicatie

Ir. M. Vennegoor, *Meldpunt Bijzondere Zorg Nijmegen*, Nijmegen: GGD Regio Nijmegen, 1998

Informatie- en adviesbureau geestelijke gezondheidszorg

Contactadres

mevr. L. Römer
Informatie- en adviesbureau GGZ
Forum 109, 9401 EE Assen
Telefoon: 0592-300101

Beschrijving van het project

Het Informatie- en Adviesbureau wil een laagdrempelig, onafhankelijk bureau zijn dat een informatieve, adviserende en ondersteunende rol moet vervullen voor (ex-)cliënten, hun familie, hulpverlening en andere betrokkenen in de geestelijke gezondheidszorg. Het bureau kan voor de doelgroep zaken in samenhang met elkaar zien en integreren vanuit cliëntenperspectief. Het kan de cliënt en andere betrokkenen informeren en zo nodig adviseren of bemiddelen, zodat deze zelf in staat is om waar nodig keuzes te maken, of door middel van ondersteuning een weg weet te vinden in het zorgaanbod of bij maatschappelijke instanties. Het doel is het versterken van de positie van de hulpvrager door de ervaringsdeskundigheid en professionele deskundigheid te bundelen/samen te brengen.

Dit tracht men te bereiken door:

- het verstrekken van brede, samenhangende informatie, advies en ondersteuning op het brede terrein van de geestelijke gezondheidszorg vanuit cliëntenperspectief;
- organiseren van thema-bijeenkomsten al dan niet in samenwerking met andere organisaties zoals het IKG;
- laagdrempelige locatie (openbare bibliotheek) waar informatie vrij toegankelijk en in te zien is.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen die te maken hebben met de GGZ
Locatie: Drenthe
Startdatum: juli 1999

Participanten

- Informatie- en adviesbureau GGZ
- Openbare bibliotheek Assen

De Soos (cliënten voor cliënten)

Contactadres

dhr. R.G.B. Boeren
Cliëntenbelangenbureau GGZ Zuid-Holland-Zuidoost
Papeterspad 56, 3311 WT Dordrecht
Telefoon: 078-6132507

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project zijn:

- het organiseren van ontmoetingen in een ‘veilige’ ruimte buiten GGZ-instellingen, waarin cliënten kunnen leren contacten te leggen en te onderhouden op het gebied van recreatie, advies, steun en hulp;
- het voorkomen of doorbreken van sociaal isolement en vereenzaming door een steunend netwerk op te bouwen.

Dit probeert men te bereiken door middel van het organiseren van een soos en van recreatieve activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten Begeleid Zelfstandig Wonen (ex-psychiatrie)
Locatie: Zuid-Holland-Zuidoost (Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht e.o.)
Startdatum: januari 1999

Participanten

- Cliëntenbelangenbureau Zuid-Holland-Zuidoost
- Begeleid Zelfstandig Wonen regio west De grote rivieren

Steunpunt wonen

Contactadres

mevr. E. Engel
Regionaal Servicecentrum GGZ
Piushaven 1-02, 5017 AN Tilburg
Telefoon: 013-5456308

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- informatieverschaffing;
- vergroten van de bewustwording t.a.v. eigen wensen;
- ondersteunen bij realisatie van wensen op het gebied van wonen.

Dit wil men realiseren op de volgende wijzen:

- via presentatiemappen woningaanbod;
- woonkrant voor vrijkomende woningen;
- cursus woonoriëntatie (bewustwording);
- kwaliteitskaart;
- ondersteunen bij het invullen van formulieren;
- toekomstpanel;
- rehabilitatiemethode.

Het is een consumer run project voor en door cliënten in de GGZ.

Ervaringsdeskundigen geven informatie, cursussen en ondersteuning bij het invullen van formulieren.

Praktische informatie

Doelgroepen: cliënten met indicatie begeleid wonen, cliënten met indicatie wonen in GGZ-instelling, bewoners van deze instellingen die willen verhuizen

Locaties: Regio Midden-Brabant: Tilburg, Waalwijk, Dongen, Goirle, Oisterwijk

Startdatum: november 1998

Participanten

- RIBW
- BBW
- GGZ Midden-Brabant
- RPCP

Informatiecentrum dagbesteding

Contactadres

dhr. M. Kalis
De Schakel Arbeidsrehabilitatie
Spoorsingel 7, 2613 BD Delft
Telefoon: 015-2145948

Beschrijving van het project

Doel is informatie kunnen verstrekken over dagbestedingsmogelijkheden in de regio (Delft, Westland, Oostland) aan cliënten van de GGZ, behandelaren, hulpverleners, familie, kennissen en andere belanghebbenden.

Dit wil men bereiken door:

- informatie te verstrekken aan individuen;
- voorlichting over dagbesteding op locatie te gaan geven;
- PR-mensen te bereiken met algemene informatie over dagbestedingsactiviteiten.

Het is een cliëntgestuurd project waarbij gebruik wordt gemaakt van de ervaringsdeskundigheid.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen die gebruikgemaakt hebben van de GGZ

Locaties: Delft, Westland, Oostland

Startdatum: november 1999

Participanten

- St. Woonbegeleiding/De Schakel
- GGZ-Delfland, afdeling dagbesteding

Informatiewinkel geestelijke gezondheidszorg

Contactadres

mevr. I.J.A. Hilberink
Cliëntenplatform GGZ
Postbus 5000, 8100 GA Raalte
Telefoon: 0572-369327

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het realiseren van een informatiepunt in de regio met inloopfunctie en buddieschap.

Het doel tracht men te bereiken door (ex-)cliënten, hun directbetrokkenen als mede informatiebehoefte burgers en andere belangstellenden:

- informatie te geven over de OGGZ in het algemeen;
- informatie te geven over voorzieningen in de geestelijke gezondheidszorg in de regio;
- informatie te geven over aanverwante instellingen zoals arbeidsrehabilitatiecentra enzovoort;
- informatie te geven over bijzondere bijstand, AAW enzovoort;
- ondersteuning (op verzoek) te bieden in de vorm van buddieschap;
- bemiddeling (op verzoek) te bieden bij klachten enzovoort;
- gewenste en ongewenste ontwikkelingen te signaleren binnen de sector en registratie ervan, opdat knelpunten gemakkelijker kunnen worden opgespoord;
- informatie te geven over beleidsontwikkelingen (in de WZV-regio) Zwolle, zoals: zorg op maat, zorgkantoren, regiovisies, fusies, AWBZ-regelingen enzovoort.

Praktische informatie

Locatie: Overijssels deel WZV-regio Zwolle
Startdatum: september 1999

Aan den lijve ervaren

Contactadres

mevr. W.A.J. Lemmens
Zelfhulp Verwerkingsgroep 'Aan den lijve ervaren'
Mr. de Haanstraat 16, 5809 BC Leunen
Telefoon: 0478-569069

Beschrijving van het project

Doel is voor vrouwen met een verleden van mishandeling, onder andere seksuele, lichamelijke en geestelijke geweldservaringen, samen met andere vrouwen in een kleine groep het stilzwijgen en de beladenheid rondom deze geweldservaringen te bespreken en eventueel te verwerken.

Men wil dit op de volgende wijzen verwezenlijken, via:

- zelfhulp-verwerkingsgroep 'Aan den lijve ervaren' voor vrouwen in de GGZ;
- cliëntenparticipatie;
- vermaatschappelijking;
- informatie;
- voorlichting en themadagen;
- (telefonisch) spreekuur;
- netwerken voor deze doelgroep.

Er wordt gewerkt vanuit ervaringsdeskundigheid, empowerment en vrouwenhulpverlening. Daarnaast wil men ongelijke machtsverhouding en vermaatschappelijking zichtbaar maken door deelname:

- cliëntenraden;
- cliëntenplatforms;
- regiovisie;
- cliëntenadviesbureau;
- cliëntenbond;
- GGZ;
- provincie;

- zorgverzekeraar;
- zorgaanbieder.

Praktische informatie

Doelgroepen: vrouwen in de GGZ, vrouwen die uitbehandeld zijn binnen de regionale hulpverlening, vrouwen van verwanten Slachtofferhulp/politie/huisarts

Locaties: Noord-Zuid-Limburg, Midden-Zuid-Limburg

Startdatum: maart 1998

Participanten

- Cliëntenbond GGZ
- Cliëntenadviesbureau Noord-Midden-Limburg
- Zorgkantoor VGZ/CZ
- Provincie

Publicatie

M. Lemmens, Vrouwenzelfhulp, 'Aan den Lijve ervaren', *Bulletin Cliëntenbond GGZ*; 1999, 7

't Winkeltje

Contactadres

dhr. H. de Vries
Psychiatrisch Centrum Nijmegen
Nijmeegsebaan 61, 6525 DX Nijmegen
Telefoon: 024-3283911

Beschrijving van het project

Met dit project tracht men te bereiken dat:

- voldaan wordt aan de wensen/behoefte van cliënten van PCN om een kleinschalig opgezette winkel op het PCN-terrein te hebben waar een beperkt aantal gebruikersartikelen kan worden gekocht;
- er een zinvolle aanvulling komt op het bestaande aanbod van dagbestedingsactiviteiten;
- langdurig opgenomen cliënten in staat worden gesteld om zo zelfstandig mogelijk en in eigen beheer een activiteit vorm te geven en uit te voeren. Daarom wordt er veel waarde gehecht aan kleinschaligheid, laagdrempeligheid en vormen van ondersteuning;
- deelnemers en gebruikers gezien worden als klanten en zo ook behandeld worden (geen klinische benadering);
- cliënten meer verantwoordelijkheden krijgen, leren nemen en meer keuzemogelijkheden hebben;
- er meer werkervaringsplaatsen komen onder andere door het opzetten van dagbestedingsprojecten in zelfbeheer. Het project biedt uitstekende mogelijkheden om een aantal vaardigheden (opnieuw) te leren en te oefenen.
't Winkeltje wordt op de volgende manier beheerd:
- het wordt op vrijwillige basis gerund door acht cliënten;
- 't Winkeltje is in de startfase twee keer per week geopend. Op basis van de ervaringen van de deelnemers kan in een later stadium besloten worden om de openingstijden uit te breiden;

- de deelnemers aan het project komen één keer per maand bij elkaar in een deelnemersvergadering om ervaringen uit te wisselen, afspraken te maken en besluiten te nemen over de voortgang;
- de deelnemers hebben met elkaar besloten, om in de startfase het inkopen van artikelen en de financiële verantwoording voorlopig door de organisatie PCN te laten regelen;
- de deelnemers gaven er de voorkeur aan om dezelfde openingstijden te hantieren van de bibliotheek ‘de Leeswijzer’.
Ook de locatie van ’t Winkeltje is in dezelfde ruimte waar ook de bibliotheek zich bevindt. Op deze manier wordt bewerkstelligd dat de deelnemers aan beide projecten elkaar waar nodig kunnen ondersteunen;
- er is twaalf uur per week professionele ondersteuning vanuit de organisatie voor het totale project, maar onder andere ook bedoeld voor de ondersteuning van de deelnemers aan het project ’t Winkeltje.

Praktische informatie

Doelgroep: alle (poli)klinische cliënten van PCN en ex-clieënten

Locatie: gezondheidsregio Nijmegen & Rivierenland

Startdatum: februari 1997

Participanten

- Psychiatrisch Ziekenhuis Nijmegen
- Dagactiviteiten Centrum Groesbeekse Tehuizen

Consumer run project Eetcafé

Contactadres

mevr. A. van Bergen
De Gelderse Roos Arnhem
Velperweg 11, 6824 BC Arnhem
Telefoon: 026-3723166

Beschrijving van het project

Doel van het project is een koffie- en eethuis annex cateringbedrijf in het centrum van Arnhem op te zetten, waarbinnen beschutte werkplekken (arbeidsmatige dagbesteding, stabiliserend), arbeidstrainings- en werkervaringsplaatsen (arbeidsrehabilitatie) geboden worden aan leden van de doelgroep die graag willen werken in de horeca of grootkeuken.

Gewenst nevensdoel van dit project is, dat leden van de doelgroep ook als klant van het eetcafé gebruik kunnen maken, waarmee zowel een laagdrempelige maatschappelijke integratiemogelijkheid als een goedkoop eetadres worden gecreëerd.

Het project maakt deel uit van het cluster 'horeca' van het arbeidsrehabilitatieaanbod binnen de GGZ. Doel van deelname kan zowel zijn arbeidsrehabilitatie als arbeidsmatige dagbesteding (stabiliserend). Het project wordt zoveel mogelijk opgezet als 'consumer run business'. De mogelijkheden zullen worden onderzocht voor ontwikkeling tot een 'social firm' (stichting in zelfbeheer van vrijwillige medewerkers).

Het wordt in de eerste plaats een eetcafé. Overdag: café annex lunchroom. 's Avonds wordt een warme maaltijd geserveerd. Tevens vindt van hieruit catering plaats. Er is bij optimale bedrijfsvoering plaats voor 12 tot 15 fulltime equivalenten, in te vullen door doelgroepleden. Dat betekent dat het werkaanbod voldoende is voor 30 tot 40 personen. Er komt een locatie beschikbaar aan het Roermondseplein, in een pand van de Algemene Woningbouw Vereniging Arnhem, waarin tevens begeleid zelfstandig groepswoon van het RIBW ge-

huisvest wordt. Alle partijen zien de gezamenlijke vestiging in dit pand als een pré.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurig GGZ-zorgafhankelijken

Locaties: Arnhem, Rheden, Renkum, Rozendaal, Elst, Heteren, Huissen, Duiven, Westervoort

Startdatum: september 1999

Participanten

- De Gelderse Roos
- Stichting Leerwerkprojecten Arnhem
- Bezoekersraad Singel 31
- Cliëntenraad De Gelderse Roos

Gespecialiseerde hulpverlening verstandelijk gehandicapten

Contactadres

mevr. T. van de Graaf
Stichting R'Go
Schiedamsestraat 154, 3011 BH Rotterdam
Telefoon: 010-2821111

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van hulpverlening aan kinderen met ernstige gedragsstoornissen en emotionele problematiek. Het gaat om hulpverlening aan kinderen en volwassenen waarbij sprake is van seksueel misbruik/incest.

Gebruikte methoden zijn:

- orthopedagogiek;
- psychomotorische therapie;
- intensieve deskundigheidsbevordering;
- praktische pedagogische gezinsondersteuning;
- korte observaties in het gezin;
- diagnostisch onderzoek.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Capelle, Barendrecht, Ridderkerk
Startdatum: mei 1997

Participant

- Stichting R'Go

Publicaties

- *Eerste evaluatieverslag*
- *Eindverslag*

Move

Contactadres

mevr. L. van Vliet
Ipe
Postbus 49, 2670 AA Naaldwijk
Telefoon: 0174-641345

Beschrijving van het project

Move staat voor Mobility Opportunities Via Education. Het is een leerplan om mensen met ernstige meervoudige beperkingen te leren zitten, staan en lopen. Dit zijn functionele motorische vaardigheden. Als iemand gebruik kan maken van deze vaardigheden zal hij een zelfstandiger leven kunnen leiden zowel binnenshuis als buitenshuis. Sinds 1994 wordt op enkele Ipe kinderdagcentra en dagcentra voor volwassenen gewerkt met het Move-programma. Medewerkers van Ipe hebben inmiddels veel kennis en ervaring opgebouwd ten aanzien van het implementeren en het werken met Move. Ipe wil deze kennis en ervaring beschikbaar stellen, opdat meer mensen met een meervoudig complexe handicap hiervan profijt kunnen hebben.

Daartoe heeft Ipe van Move International Europe de licentie verkregen om Move te introduceren, te ontwikkelen en te coördineren in Nederland en Vlaanderen.

Hiertoe is Nederlandstalig informatie- en cursusmateriaal ontwikkeld; wordt de doelgroep geïnformeerd over Move, worden theoretische en praktijktrainingen opgezet en aangeboden en wordt advies en begeleiding gegeven. Move gaat uit van de mogelijkheden van de cliënt. Werken met Move vraagt van begeleiders een benaderingswijze, waarbij 'veiligheid, respect en plezier' vooropstaan. De attitude van de begeleider en de respectvolle bejegening van de cliënt nemen een belangrijke plaats in.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met ernstige (meervoudige) beperkingen
Locaties: Nederland, Nederlandstalig België
Startdatum: mei 1998

Participant

- Ipse

Publicaties

- *Bosk*; 1998, 2/februari
- Artikel, *Kinderfysiotherapie*; 1999, 24
- Artikel, *Klik*; 1998, febr.
- H. Nakken, K. Reynders, C. Vlaskamp, A.J. Procee, *Behandelingsvormen voor ernstig meervoudig gehandicapten*, 1998

Internet, advies en informatie

Contactadres

dhr. P. Nouwens
Stichting Prisma
Postbus 637, 5142 TD Waalwijk
Telefoon: 041-6331655

Beschrijving van het project

Doel is huidige en toekomstige cliënten via Internet te voorzien van relevante, actuele informatie en advies. Het interactieve karakter van Internet biedt tevens de mogelijkheid om gericht in te gaan op specifieke vragen van cliënten.

Realisering geschiedt door het oprichten van een Prisma Internet Website met algemene informatie over Prisma, over ontwikkelingen in de sector, nieuwe initiatieven, periodieke nieuwsbrieven, achtergrondinformatie en dergelijke. Cliënten worden op deze wijze op de hoogte gehouden van actuele ontwikkelingen.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Startdatum: december 1998

Participanten

- Stichting Prisma
- SPD Waalwijk
- Dedicated Interne Consultancy
- Tref.nl

Crisisinterventie Zuid-Hollandse eilanden

Contactadres

dhr. E. Jansen
Stichting Zuidwester
Van Schendelstraat 9, 3261 SJ Oud-Beyerland
Telefoon: 0186-645700

Beschrijving van het project

Het project heeft als doelstelling om mensen met een verstandelijke handicap hulp te bieden bij crisissituaties. Van een crisis is sprake als de persoon met een verstandelijke handicap in een psychische conditie terechtkomt waarbij de persoon niet meer zichzelf is, hetgeen tot uitdrukking komt in ernstige stoornissen waardoor de desbetreffende persoon niet meer op de gebruikelijke wijze te benaderen of te begeleiden is. Deze hulp zal erop gericht zijn de cliënt en zijn directe omgeving te ondersteunen in de thuis- of woonsituatie met als doel een uithuisplaatsing of noodbed te voorkomen.

Een en ander tracht men te bereiken door:

- het aanbieden van kortdurende en ambulante hulp door een multidisciplinair team;
- het aanbieden van de mogelijkheid tot tijdelijke plaatsing op een crisisbed;
- op basis van de aard van de crisis een beroep te doen op die deskundigheid die op dat moment nodig is om de crisis het hoofd te bieden.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Zuid-Hollandse eilanden
Startdatum: september 1997

Participanten

- OZ Zorgverzekeringen

- Stichting Gemiva
- Stichting Pameijer Keerkring
- Stichting Zuidwester
- SPD Zuid-Holland-Zuid

Publicaties

- *Evaluatieverslag 1997*
- *Jaarbericht 1998*

Substitutieproject verstandelijk gehandicapten

Contactadres

dhr. L.M. Louwesse
Verpleeghuis De Meent
Grote Beer 10, 3902 HK Veenendaal
Telefoon: 0318-519177

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van verpleeghuiszorg in de vorm van somatische en psychische verzorging en begeleiding, zodat zorg, structuur, ontspanning en continuïteit worden geboden in de eigen woonomgeving. Dit probeert men te bereiken door het bieden van lichamelijke verzorging, psychische begeleiding en overige activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere verstandelijk gehandicapten
Locatie: Veenendaal
Startdatum: maart 1997

Participanten

- Verpleeghuis De Meent
- Gezinsvervangend Tehuis Lonas (Dr. Willem de Jong Stichting)
- Gezinsvervangend Tehuis Kajuit (Dr. Willem de Jong Stichting)
- Gezinsvervangend Tehuis De Wending (Stichting Philadelphia)

Thuisondersteuning Friesland

Contactadres

mevr. H. van den Broek
Thuisondersteuning Friesland, samenwerkingsverband SPD, DAG Friesland,
Maartenswouden
Moleneind NZ 56, 9203 ZR Drachten
Telefoon: 0512-570280

Beschrijving van het project

Doelstelling van Thuisondersteuning Friesland: het bewerkstelligen van samenwerking/afstemming in het zorgaanbod ten behoeve van ondersteuning thuis, teneinde:

- vanuit de vraag van de cliënt nieuw zorgaanbod te ontwikkelen;
- vorm te geven aan maatschappelijke tendensen als normalisatie en integratie onder andere door samen te werken met reguliere thuiszorgorganisaties;
- een bijdrage te leveren aan de wensen van cliënten om zo zelfstandig mogelijk te leven en/of van ouders om hun kind in de thuissituatie te laten opgroeien;
- hiermee een bijdrage leveren aan de wachtlijst van intramurale voorzieningen.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende mensen met een verstandelijke handicap
Locatie: Friesland
Startdatum: april 1999

Participanten

- DAG Friesland
- Maartenswouden
- SPD Friesland
- Thuiszorg Het Friese Land
- Thuiszorg Zuidwest Friesland
- Thuiszorg De Friese Wouden
- Stichting Zorggarant

Publicatie

Samenwerkingsplan: Normaal waar mogelijk, speciaal indien nodig,
Leeuwarder Courant; 1999, juni

Poliklinisch adviescentrum

Contactadres

mevr. L. Huiskamp
Stichting De Brink
Veenweg 20, 9481 TJ Vries
Telefoon: 0592-541841

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- opsporen van visusstoornissen bij mensen met een verstandelijke handicap;
- orthopedagogische en oogheelkundige advisering voor bovengenoemde categorie;
- implementatie van de adviezen in zorgplan en praktische omgang.

Realisering geschiedt door:

- oogmeetkundig onderzoek;
- gedragsonderzoek;
- adviesrapport;
- ambulante begeleiding/PPG;
- voorlichting;
- deskundigheidsbevordering.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Groningen (provincie), Friesland, Drenthe
Startdatum: januari 1997

Participant

- Stichting De Brink

Volwaardig burgerschap in de Waalwijkse samenleving

Contactadres

dhr. P. van den Hombergh
Prisma
Postbus 12, 5070 AA Udenhout
Telefoon: 013-5118230

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- verhogen c.q. handhaven van de kwaliteit van het bestaan van Waalwijkse burgers met een (verstandelijke) handicap;
- ondersteuning in en door de Waalwijkse samenleving;
- wegwerken van de wachtlijst voor (gehandicapte) Waalwijkse burgers;
- inzicht opdoen over factoren die een volwaardig burgerschap beïnvloeden;
- bij succes verbreden naar andere gemeenten.

Realisering geschiedt door:

- een nieuwe wijze van definiëren van ondersteuningsbehoefte;
- nagenoeg alle dienstverlenende instanties leveren (zo nodig) een bijdrage aan het realiseren van de ondersteuningsvraag, stoornis, handicap (bijvoorbeeld thuiszorg, gemeente Waalwijk, vrijwilligersunie, algemeen maatschappelijk werk, woningbouwvereniging);
- het project kent een casusteam, een casuscoördinator.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Waalwijk, Waspik, Sprang-Capelle
Startdatum: januari 1999

Participanten

- Algemeen Maatschappelijk Werk

- Thuiszorg Midden-Brabant
- Werkbedrijf Middenlangsstal
- Unie van vrijwilligers
- Stichting samenlevingsopbouw Waalwijk
- Prisma
- SPD Waalwijk
- Woningbouwvereniging Waalwijk

Polikliniek verstandelijk gehandicapten

Contactadres

dhr. W. Braam
De Hartenberg
Postbus 75, 6710 BB Ede
Telefoon: 0318-593562

Beschrijving van het project

Doel is hulpverlening door Arts Verstandelijk Gehandicapten (AVG) aan extramuraal wonenden.

Dit wil men bereiken door middel van poliklinische zorg in het algemene ziekenhuis.

Praktische informatie

Doelgroepen: verstandelijk gehandicapten (thuiswonend), verstandelijk gehandicapten (begeleid zelfstandig wonen), in GVT wonende verstandelijk gehandicapten

Locatie: Zuid-Veluwe

Startdatum: november 1998

Participanten

- De Hartenberg Ede
- Ziekenhuis Gelderse Vallei, locatie Ede

Bejegening

Contactadres

dhr. H.G. Visser

Boldershof, centrum voor dienstverlening aan mensen met een verstandelijke handicap

Postbus 10, 6650 AA Druten

Telefoon: 0487-589579

Beschrijving van het project

Hoofddoel van het project is een betere bejegening van cliënten.

Subdoelen zijn:

- visieontwikkeling met betrekking tot het thema ‘Bejegening’;
- uitwisseling van ideeën tussen ouders/familie van cliënten en hulpverleners met betrekking tot het thema;
- kritisch nadenken over (ingeslopen) gewoonten in de omgang met mensen met een verstandelijke handicap;
- invulling van ‘algemene uitgangspunten’ met ‘alledaagse voorbeelden’;
- het maken van tweemaandelijks werkdoelen gedurende een periode van twee jaar.

Ter realisatie organiseert men per woning of activiteitencluster een bijeenkomst van een halve dag waaraan ouders/familie en hulpverleners deelnemen. Er is een (strak) programma beschikbaar bij het invullen van de ‘halve dag’. Een videofilm waarin de uitgangspunten op sketchachtige wijze worden uitgebeeld is een belangrijk middel voor de deelnemers om zelf ideeën te ontwikkelen om zaken die spelen in het wonen of de activiteiten te verbeteren. Aan het einde van de middag worden 10 belangrijke zaken gekozen om aan te gaan werken. Van de nummer 1 van deze toptien wordt een werkdoel voor de eerste twee maanden gemaakt.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Druten, Geldermalsen
Startdatum: mei 1997

Participanten

- Boldershof Druten
- Boldershof Geldermalsen
- Boldershof Tiel
- Vereniging van ouders en verwanten van De Boldershof

Publicaties

- *Interne notitie 'Bejegening'*
- *Video 'Bejegening'* (in eigen beheer gemaakt)

Leren en ontwikkelen

Contactadres

mevr. M. van Biene
Saamvliet
Postbus 9, 6590 AA Gennepe
Telefoon: 0485-499333

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het bevorderen van zelfstandig functioneren van cliënten;
- ontwikkeling van beroepsvaardigheden zorg en dienst verlenen;
- ontwikkeling van vraaggestuurde dienstverlening;
- ontwikkeling van managementvaardigheden.

Een en ander wil men bereiken door middel van een aantal activiteiten:

- mensen met een handicap leren en ontwikkelen door deel te nemen aan leeractiviteiten in het cursushuis De Opsteker;
- medewerkers leren door leeractiviteiten op de werkplek: leerprojecten. Probleemgestuurd leren: ontwikkeltrajecten voor medewerkers;
- managers leren door Action Learning programma's te volgen.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een verstandelijke handicap
Locaties: regio Noord-Limburg, Noord-Oost-Noord-Brabant
Startdatum: februari 1998

Participanten

- Saamvliet
- Externe adviesbureaus

Inzet van communicatietechnologie ter ondersteuning van begeleid zelfstandig wonen

Contactadres

dhr. dr. M. Post
IRV, kenniscentrum voor revalidatie en handicap
Postbus 192, 6430 AD Hoensbroek
Telefoon: 045-5237537

Beschrijving van het project

Doel is het ontwikkelen van een gefundeerd plan voor de toepassing van communicatie-ondersteunende technologie in één of meer proefsettings. Men wil dit bereiken middels inventarisatie van ondersteuningsbehoefte en beschikbare technologie door middel van literatuur- en veldonderzoek (observaties, interviews met cliënten, ouders/verzorgers, zorgverzekeraars). NB: het betreft de ontwikkeling van een 'programma van eisen'; niet de bouw en het testen van mogelijke voorzieningen zelf.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een lichte/matig ernstige verstandelijke handicap
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- IRV
- Universiteit Maastricht
- Stichting St. Anna
- Instellingen voor verstandelijk gehandicapten

SIKOOB: vraaggestuurde zorgplanning

Contactadres

dhr. N. Marée
VIZIER
Postbus 9, 6590 AA Gennep
Telefoon: 0485-499261

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het stimuleren van methodisch werken;
- inzicht krijgen in zorgverlening (het product);
- meten van effecten;
- verbeteren van zorgplansystematiek;
- meer vraaggestuurd gaan werken.

Realisering geschiedt door:

- scholing;
- werken met computerondersteunende rapportage (SIKOOB);
- consequent met meetpunten (criteria) gaan werken.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: verzorgingsgebied van Saamvliet te Gennep
Startdatum: september 1998

Participant

- VIZIER

Publicatie

H. van Geffen, *SIKOOB; De Ontwikkeling van een informatiseringsprogramma voor de orthopedagogische hulpverlening*, 2000

Woon/werkgemeenschap

Contactadres

mevr. K. Kooiman
Ygdrasil
Rietbergweg 2, 8131 PL Wijhe
Telefoon: 0570-522050

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van de mogelijkheid voor mensen met een verstandelijke handicap om te kunnen kiezen waar ze willen wonen en/of werken. Men wil aansluiten op de vraag en de wens van mensen die willen wonen en/of werken buiten de instelling, in een omgeving met meerdere mensen die interesse hebben in het buitenleven. Deze mensen wordt de mogelijkheid geboden hun zelfstandigheid en zelfredzaamheid zoveel mogelijk te ontwikkelen.

Tevens biedt deze woon/werkgemeenschap de gelegenheid om paard te rijden voor mensen met een handicap in de regio. Als dagbesteding kan de manege een ideale werkplek zijn voor een grote groep mensen met een ontwikkelingsstoornis.

Hiertoe zijn in een grote woonboerderij zeven appartementen, een gezamenlijke ruimte en gezinswoning gemaakt, waar een woongemeenschap met mensen met een verstandelijke handicap wordt gevormd. Naast deze boerderij staat manege De Mikke. Daar kan therapeutisch paardrijden worden gerealiseerd voor mensen met een verstandelijke en/of lichamelijke handicap. De manege biedt tevens een werkplek voor 6 tot 10 mensen met een verstandelijke handicap, zowel vanuit het woonproject als van buitenaf. Het wordt een sociaal/therapeutische woon/werkgemeenschap, werkend en levend vanuit het antroposofisch mensbeeld. Vanuit een biologisch leefmilieu wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van biologische voeding en producten. Het geheel is een beschermde woonvorm geïntegreerd in de gewone samenleving.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten

Locatie: Wijhe

Startdatum: april 1998

Participanten

- Bestuur Ygdrasil
- Overkempe
- Aznon
- Vijfsprong (Vorden)

Kinderwoning

Contactadres

mevr. R. Zeylmans
Vereniging kleinschalig wonen Drunen
p/a Canadalaan 8, 5152 LB Drunen
Telefoon: 0416-374990

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- een kleinschalige woonvorm (vier kinderen) in de naaste omgeving van de ouderlijke woning;
- intensieve zorg en begeleiding;
- maximale inbreng van de ouders;
- regie wordt behouden door de ouders.

Hiertoe wordt:

- de woning gebouwd ‘in de wijk’;
- één personeelslid gezet op maximaal twee kinderen;
- financiering geregeld met behulp van PGB, zodat ouders zeggenschap kunnen blijven houden;
- overleg gepleegd met ouders, personeel en zorgverlenende instantie.

Praktische informatie

Doelgroep: meervoudig complex gehandicapte kinderen
Locatie: Drunen
Startdatum: april 1998

Participanten

- Stichting Prisma Waalwijk
- Gemeente Heusden
- Stichting Woningbouw Drunen
- Architectuur Design Den Bosch
- Zorgkantoor VGZ
- Aannemer Merckx
- SPD Waalwijk

Scheiding van wonen en zorg

Contactadres

dhr. A. van den Akker
De Hartenberg
Postbus 75, 6710 BB Ede
Telefoon: 0318-593593

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van woonzorg aan verstandelijk gehandicapten, lid van de Hervormde Gemeente (Gereformeerde Bond) in Kootwijkerbroek.

Een en ander wil men bereiken door:

- het initiatief te leggen bij ouders; daarna bij de diaconie;
- contract met De Hartenberg over zorgverlening;
- contract met woningstichting over bouw van de woning en huurcontract;
- middels projectgroep wordt een en ander gecoördineerd en ontwikkeld.

Praktische informatie

Doelgroep: licht tot matig verstandelijk gehandicapten

Locaties: regio Zuid-Veluwezooom, Kootwijkerbroek

Startdatum: september 1999

Participanten

- Stichting Vijgenboom (ouderen/diaconie)
- Woningstichting
- De Hartenberg

Logeergezinnen

Contactadres

mevr. J.L.M. Sneiders
Markant
Borgerstraat 52, 1053 PV Amsterdam
Telefoon: 020-4898909

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van versterking en ondersteuning van de thuissituatie aan een gezin met een thuiswonend gehandicapt kind door middel van logeergezinnen. De doelgroep bestaat uit ouders met thuiswonende gehandicapte kinderen. De kinderen kunnen minimaal eenmaal per maand logeren bij een logeergezin. Resultaat van het project is dat er een s.w.- project uitgevoerd wordt in drie regio's in samenwerking met de sociaal-pedagogische dienst (WZV-regio) dat eind 2000 een structurele subsidiëring krijgt.

Dit wil men bereiken door:

- het aanstellen van een projectcoördinator;
- het samenstellen van een brede stuurgroep;
- de vorming van een werkgroep ter ondersteuning van de projectcoördinator.

De taken van de coördinator zijn:

- werving, selectie, het onderhouden van een bestand van logeerouders en het omzetten van de individuele hulpvraag in een hulpaanbod (koppeling kind aan logeerouders);
- rapporteren aan de stuurgroep en mede ontwikkelen van het beleid.

Het aanbod moet gaan passen binnen de keten van zorg aan gehandicapte kinderen.

Startdatum: januari 1999

Participanten

- Thuiszorg Amstelland/Meerlanden
- Waterland
- Markant
- Thuiszorg Zaanstreek

Inloophuis BZW

Contactadres

mevr. E. Seiger
SPD Twente
Kievitstraat 15, 7557 AP Hengelo
Telefoon: 074-2558333

Beschrijving van het project

Doel van het project is het realiseren van een laagdrempelige voorziening waarin een aantal functies worden aangeboden die bevorderen dat mensen met een licht verstandelijke handicap zelfstandig kunnen wonen; een en ander in samenwerking met reguliere organisaties.

Dit wil men bereiken door:

- samenwerking met de woningbouwcorporatie en diverse instellingen;
- het bieden van een ontmoetingsruimte;
- spreekuurfunctie: in het inloophuis kan afhankelijk van de behoefte een aantal keren per week spreekuur worden gehouden voor deelnemers van het Begeleid Zelfstandig Wonen;
- gezamenlijk gebruik van maaltijden;
- groepsgericht werken.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een licht verstandelijke handicap
Locatie: gemeente Almelo en omgeving
Startdatum: maart 1998

Participanten

- Sociaal Pedagogische Dienst (SPD) Twente
- Woningbouwcorporatie Beter Wonen
- Quintet (overlegorgaan reguliere zorg)

Woonwensenonderzoek

Contactadres

mevr. M. Koster
De Kleine Johannes
Overtoom 363 a, 1054 JN Amsterdam
Telefoon: 020-5890189

Beschrijving van het project

Doel is, in voorbereiding op de realisatie van 60 nieuwe woonplaatsen, het verkrijgen van indicaties over de woonwensen van de huidige en toekomstige cliënten.

Realisering geschiedt door het houden van mondelinge interviews aan de hand van een vragenlijst.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten en hun ouders/begeleiders
Locatie: regio Amsterdam
Startdatum: februari 1998

Participant

– De Kleine Johannes

Gezinshuisouders/pleegouders

Contactadres

dhr. R. Vissers
Prisma/ODC 't Overstapje
Beethovenlaan 1, 4941 WB Raamsdonksveer
Telefoon: 0162-513049

Beschrijving van het project

Het doel is voor kinderen met een verstandelijke handicap een zo gewoon mogelijke leefsituatie te creëren.

Dit probeert men te bereiken door:

- één of twee kinderen in een gezin te laten opnemen;
- ouders een salaris te verschaffen en een arbeidsovereenkomst met Prisma-contract.

Voor alle andere ondersteuning die nodig is, kan een beroep gedaan worden op Prisma.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapte kinderen
Locaties: Midden-Brabant, deel van West-Brabant
Startdatum: mei 1999

Participanten

- Prisma
- William Schrikker Stichting

Winkel/atelierproject (cadeaushop)

Contactadres

dhr. B. Schreuder
's Heeren Loo-Lozenoord
Postbus 550, 3850 AN Ermelo
Telefoon: 0341-555489

Beschrijving van het project

Doel van het project is door middel van winkelactiviteiten in de breedste zin, verstandelijk gehandicapten in direct contact te brengen met de maatschappij, met als doel de maatschappelijke integratie te bevorderen. Tevens het aanleren van vaardigheden door het produceren van een maatschappelijk relevant product en het verkopen daarvan.

Hiertoe wordt de gelegenheid geboden te werken in de winkel Piekado (inkoop, verkoop) en in het atelier. In het atelier zullen door de deelnemers artikelen gemaakt worden, welke bestemd zullen zijn voor de verkoop, onder andere cadeauartikelen van textiel en papier, en het maken van zeep en shampoo. Ook zal er een weefgetouw voor het maken van onder andere theedoeken aanwezig zijn.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: regio Harderwijk
Startdatum: oktober 1997

Participanten

- Stichting Welzijnszorg
- Stichting 's Heeren Loo-Lozenoord

Lunchcafé De Zoetelaar

Contactadres

mevr. O. Voormeulen
Stichting Ipse
Gasthuissteeg 12, 2611 RH Delft
Telefoon: 015-2190001

Beschrijving van het project

Het project heeft de volgende doelstellingen:

- mensen met een verstandelijke handicap integreren in de samenleving;
- mensen met een verstandelijke handicap laten deelnemen aan het arbeidsproces en eventueel doorstromen naar reguliere baan.

Hiertoe zijn een lunchroom en een winkel opgestart waar mensen met een verstandelijke handicap bedienen, helpen met het bereiden van eten, klanten te woord staan en afrekenen.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Zoetermeer
Startdatum: september 1999

Participanten

- Stichting Ipse Delft
- DSW Rijswijk en omgeving
- Activiteitencentrum De Spil

Integratie, normalisatie, acceptatie

Contactadres

mevr. J. Sanders
Ipsse/Dagcentrum De Woutershof
Maasstraat 25, 2405 AZ Alphen aan den Rijn
Telefoon: 0172-494707

Beschrijving van het project

INORAC wil zich profileren als dienstverlenende servicegroep zowel binnen als buiten het dagcentrum. Het is een cateringsgroep.

Hiertoe verzorgt men recepties onder begeleiding van deskundig personeel. Tevens volgen de verstandelijk gehandicapte deelnemers cursussen, gericht op sociale vaardigheden, presentie hapjes/drankjes, hygiëne enzovoort.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Alphen aan den Rijn en omgeving
Startdatum: januari 1999

Participant

- Ipsse/Dagcentrum De Woutershof

Verfstreken

Contactadres

mevr. J. Sanders
Iipse/Dagcentrum De Woutershof
Maasstraat 25, 2405 AZ Alphen aan den Rijn
Telefoon: 0172-494707

Beschrijving van het project

De Kunstgroep is een groep waar verstandelijk gehandicapten les kunnen krijgen om hun eigen creatieve talenten te ontwikkelen ongeacht plaatsing vanuit de AWBZ. Daarnaast is het doel de kunstprojecten van de kunstenaars te exploiteren.

Hiertoe krijgen de cursisten les van een kunstenaar/professional. Daarnaast werken zij samen binnen een cultureel centrum van de gemeente Alphen waar ook andere cursussen gegeven worden waardoor de integratie wordt bevorderd. Verder worden de producten op de individuele naam van de kunstenaar geëxposeerd en verkocht.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Alphen aan den Rijn en omgeving
Startdatum: september 1997

Participanten

- Iipse/Dagcentrum De Woutershof
- Philadelphia
- Cultureel Centrum

Meer dan brood alleen

Contactadres

dhr. H. Smit
Ambachtscentrum Driekant
Lange Hofstraat 23-25, 7201 HT Zutphen
Telefoon: 0575-515142

Beschrijving van het project

Het project biedt een ambachtelijke praktijkopleiding (bakkerij, horeca) voor onder andere verstandelijk gehandicapten en andere doelgroepen die moeilijk mee kunnen komen in het maatschappelijk leven.
Realisering geschiedt door het exploiteren van een commercieel draaiende bakkerij, winkel, lunchcafé en cateringservice.

Praktische informatie

Doelgroepen: verstandelijk gehandicapten, (ex-)psychiatrische patiënten, (ex-)verslaafden, schoolverlaters VSO/(Z)MLK
Locatie: Zutphen en omstreken
Startdatum: juli 1998

Participanten

- Stichting Welzijnswerk Zutphen
- Festog Doetinchem
- Stichting Urtica (De Vijfsprong) Vorden
- AZON Olst
- Stichting Radar Warnsveld
- Gemeente Zutphen
- Provincie Gelderland
- Ambachtscentrum Driekant
- Stichting De Graafschap
- Bakkerij Verbeek
- VSO School De Loods

Publicaties

- M. Wasseveld, Artikel in het *Gelders Dagblad* (dd. 26/9/97): Driekant etaleert nieuwe kijk op zorg
- *Ambachtscentrum Driekant: De opzet*, 1997
- *Subsidie-aanvraag maatschappelijke participatie project 'Meer dan brood alleen'*, 1998
- Brochure *Driekant Ambachtscentrum*, Zutphen: Ambachtscentrum Driekant

Auti-werkgroep in de dagbesteding

Contactadres

mevr. C. Horlings
Severinus
Postbus 6666, 5500 MA Veldhoven
Telefoon: 040-2586311

Beschrijving van het project

De auti-werkgroep is een trainingsgroep voor verstandelijk gehandicapte mensen met autisme of aanverwante contactstoornissen, waar hen aangepaste dag-activiteiten worden aangeboden. Binnen deze activiteitengroep wordt per persoon gezocht naar een voor hem/haar passend aanbod in activiteiten met als doel hem/haar zo zelfstandig mogelijk leren werken.

Er wordt gewerkt met een werkschema, waarbij een aantal afgebakende activiteiten worden aangeboden in mandjes (de zogenaamde mandjesmethode). Om dit werkschema duidelijk te maken wordt gebruikgemaakt van verschillende vormen van communicatiemethoden (foto's, pictogrammen, op voorwerpniveau enzovoort). Uitgangspunt is de methodiek van Theo Peeters.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten met autisme of aanverwante stoornissen
Locatie: Severinus te Veldhoven
Startdatum: maart 1997

Participant

– Severinus

Geitenboerderij De Horst

Contactadres

mevr. M. Kocken
Volwassenenzorg Groesbeekse Tehuizen
Postbus 22, 6560 AA Groesbeek
Telefoon: 024-3998911

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- het voeren van een melkgeiten- en kippenhouderij met een omvang van 250 geiten en 800 scharrelkippen, gericht op productie van EKO-kaas en -zuivelproducten;
- het verkopen van zelfgeproduceerde producten aan particulieren en aan de detailhandel;
- het geven van informatie, voorlichting en educatie aan de regionale bevolking;
- het tewerkstellen van mensen met een verstandelijke en/of psychiatrische handicap uit de regio;
- het aanbieden van een leer-werktraject aan mensen met een verstandelijke en/of psychiatrische handicap;
- integratie van deze mensen in een bedrijfsmatige omgeving;
- de doorstroming van deze mensen naar een betaalde baan.

Hiertoe gaat men op de volgende wijze te werk:

- het aanbieden van mogelijkheden voor het opdoen van werkervaring;
- training on the job en off the job;
- bemiddeling naar reguliere werkplekken: stages, begeleid werken en betaald werk al dan niet met begeleiding;
- creëren van werkgelegenheid.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een verstandelijke en/of psychiatrische handicap
Locatie: regio Nijmegen
Startdatum: februari 1997

Participanten

- Familie Poelen
- Stichting Volwassenenzorg Groesbeekse Tehuizen
- LISV/GAK

Trainingstuin voor rolstoelgebruikers

Contactadres

dhr. G.A.J.M. Mol
St. Trainingstuin Gehandicapten Parkstad Limburg
Postbus 31176, 6370 AD Landgraaf
Telefoon: 045-5695147

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bevorderen van de vaardigheid in het omgaan met rolstoel en/of scootermobiel, het bevorderen van de mobiliteit en het veilig bewegen in het verkeer en de theoretische verkeerskennis.

Dit probeert men te bereiken door middel van het geven van trainingslessen door studenten ergotherapie van de Hogeschool Limburg in een veilige omgeving en het geven van theorielessen met betrekking tot verkeer.

Praktische informatie

Doelgroepen: rolstoelgebruikers, gebruikers van scootermobielen, begeleiders/duwers van rolstoelgebruikers
Startdatum: september 1999

Participanten

- Welzorg Nederland
- Hogeschool Limburg
- Thuiszorg Groene Kruis
- Op de Bies Landgraaf
- Gemeenten in Parkstad Limburg

Publicaties

- Voetgangersvereniging, Mensen op Straat: *Limburgs Dagblad*, 1999
- Wouda Bouman, Hoe kom ik uit de goot: *Telegraaf*, 1999
- *Groene Kruis Magazine*, 3, 1999, 2

- *Zorg en Welzijn*; 1999, 17/12-10
- *Wegwijs Verkeerskrant VVN*, 1999
- *Trainingstuin voor mindervaliden: Algemeen Dagblad*, 1999
- *Lantaarns ontwijken kun je leren: Volkskrant*, 1997

Revalidatie en sport

Contactadres

mevr. L.A. de Vries
Revalidatiecentrum De Hoogstraat
Rembrandtkade 10, 3583 TM Utrecht
Telefoon: 030-2561211

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het verbeteren van de kwaliteit van het stimuleren van revalidanten tot sportactiviteiten na ontslag;
- het verbeteren van de kwaliteit van het adviseren en begeleiden van revalidanten bij hun sportkeuze;
- het bevorderen van bereikbare sportmogelijkheden voor (ex-)revalidanten en andere mensen met een handicap in de regio Utrecht.

Realisering geschiedt door:

- het inventariseren van de mogelijkheden voor aangepast sporten in de regio Utrecht;
- het begeleiden van sportverenigingen bij hun streven zich in te zetten voor gehandicapten;
- het informeren van gehandicapten over sportmogelijkheden.

Praktische informatie

Doelgroep: lichamelijk gehandicapten
Locatie: regio Utrecht
Startdatum: februari 1997

Participanten

- Revalidatiecentrum De Hoogstraat
- NEBAS

Publicaties

- E. Duyn, *Project Sportverwijzing; projectplan; het doorverwijzen van (ex)-revalidanten van revalidatiecentrum De Hoogstraat naar de georganiseerde sport* (intern rapport), Utrecht: Revalidatiecentrum De Hoogstraat, 1997
- E. Duyn, *Revalidatie en Sport; Jaarverslag 1998* (intern rapport), Utrecht: Revalidatiecentrum De Hoogstraat, 1998
- E. Duyn, *Revalidatie en Sport; Activiteitenplan 1999* (intern rapport), Utrecht: Revalidatiecentrum De Hoogstraat, 1999

Interventie competent gedrag van doofblinde kinderen

Contactadres

dhr. N. van Son
Instituut voor Doven, afd. RDS
Theerestraat 42, 5271 GD Sint Michielsgestel
Telefoon: 073-5588427

Beschrijving van het project

De concrete doelstellingen van het implementatieproject zijn:

- het ontwikkelen van een in de praktijk toepasbaar interventieprogramma rondom doofblinde kinderen, gericht op het reguleren en structureren van de interactie en gehechtheid tussen opvoeders en doofblinde kinderen;
- inbedding van het interventieprogramma in het zorgplan;
- evaluatie van de implementatie, gevolgd door een eerste bijstelling van het programma;
- voorbereiden van een verbreding van het bereik van het programma, bijvoorbeeld ten behoeve van verstandelijk beperkte dove kinderen en meervoudig beperkte dove volwassenen.

De uiteindelijke doelstelling van het programma is een betere basis te leggen voor de verdere ontwikkeling van het doofblinde kind, zowel de sociaal-emotionele als de communicatieve, cognitieve en zelfredzaamheidsontwikkeling. Een algemene doelstelling is daarnaast deskundigheidsbevordering van de opvoeders en begeleiders rondom het doofblinde (of anderszins meervoudig beperkte dove) kind.

Implementatie van het begeleidingsmodel geschiedt door voor ieder kind individueel een programma vast te stellen als onderdeel van het zorgplan; een en ander dient door het samen te stellen kernteam (waarin onder meer orthopedagoog, groepsleider, leerkracht, ouders) rondom het kind te gebeuren.

Dit alles houdt in dat een in de praktijk bruikbare beschrijving van het ‘Interventieprogramma voor competent gedrag van doofblinde kinderen’ geproduceerd wordt. Voorafgaande aan het eigenlijke implementatietraject vindt een

korte pilot plaats met deelname van één kind. Na deze pilotfase wordt het interventieprogramma toegepast door de kernteams-Rafaël rondom 6-8 kinderen. De kernteams worden daarin voortdurend begeleid en aangestuurd door een implementatiebegeleider, die als belangrijkste taken heeft het mede opstellen van het individuele protocol en het toezicht houden op de naleving ervan. Om het proces van implementatie te kunnen evalueren en bijstellen is het noodzakelijk om een evaluatieonderzoek te laten plaatsvinden. Hierin worden diepte-interviews gehouden met kernteamleden, waarin onder meer satisfactie en sociale validiteit gemeten worden. Verder worden om de 3 maanden videoregistraties gemaakt in 2 verschillende leefsituaties, welke beoordeeld zullen worden door onafhankelijke beoordelaars.

In de laatste fase van het implementatieproject worden de taken van de implementatiebegeleider overgedragen aan de coördinator van de kernteams (bijvoorbeeld de verantwoordelijke orthopedagoog).

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met ernstige auditief/visuele beperkingen

Locatie: Instituut voor Doven te Sint Michielsgestel

Startdatum: mei 1998

Participant

- Instituut voor Doven te Sint Michielsgestel

Video Interactie Begeleiding

Contactadres

mevr. C.D.M.M. Beks
Stg. Verpleging en Verzorging Eindhoven e.o. (SVVE)
Parklaan 97, 5613 BC Eindhoven
Telefoon: 040-2610179

Beschrijving van het project

De algemene doelstelling van het project is om te onderzoeken of, en zo ja hoe, de methode Video Interactie Begeleiding in samenwerking tussen de Stichting Thuiszorg Eindhoven en de SVVE kan worden uitgevoerd.

Video Interactie Begeleiding is bedoeld om partners en familieleden van cliënten met NAH en jong dementerenden te ondersteunen in hun communicatie. De partners/mantelzorgers kunnen op deze wijze ontdekken welke interactiemogelijkheden in het huidige stadium van ziekte nog aanwezig zijn en men wordt geholpen nieuwe mogelijkheden te ontdekken met als uiteindelijke doelstelling een verbetering van het leefklimaat en versterking van de draagkracht van de mantelzorger.

Praktische informatie

Doelgroepen: cliënten met NAH, jong dementerenden
Locatie: Eindhoven e.o.
Startdatum: oktober 1998

Participanten

- SVVE
- Stichting Thuiszorg Eindhoven (STE)

Stap in voor migranten

Contactadres

mevr. R.K. Raghoebier
Stichting Averroès
Linnaeushof 6, 1098 KH Amsterdam
Telefoon: 020-5929666

Beschrijving van het project

De beoogde doelstellingen van dit project zijn:

- het ontwikkelen van goede, op volwassen migranten met een lichamelijke handicap afgestemde informatievoorziening in de eigen taal vanuit de eigen groep;
 - het opleiden van migranten met een lichamelijke handicap tot paraprofessional. Deze worden aangesteld in de gehandicaptenzorg met als taak voorlichting te geven aan andere migranten met een handicap.
- Het beoogde doel:
- instellingen en voorzieningen de informatie te geven over vragen, behoeften, verwachtingen en mogelijkheden van migranten met een handicap. Op grond hiervan wordt de zorg op maat gerealiseerd;
 - de migranten met een lichamelijke handicap te trainen en op te leiden volgens de ‘stap in’ methode, die door Averroès ontwikkeld is.

Praktische informatie

Doelgroep: volwassen migranten met een lichamelijke handicap
Locaties: Rotterdam, regio Rijnmond
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- St. R. Go Rotterdam
- Projectgroep bestaande uit vijf organisaties
- Landelijke Klankbordgroep bestaande uit zeven organisaties

Stem-, spraak-, taal- en gehoorcentrum

Contactadres

mevr. M. Dijkzeul
UMC Utrecht
Postbus 85500, 3508 GA Utrecht
Telefoon: 030-2509544

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het verbeteren van de zorg aan kinderen tot zestien jaar met problemen op het gebied van stem, spraak, taal en gehoor.

Dit bereikt men door middel van:

- een éénloketfunctie voor verwijzers;
- een multidisciplinaire diagnostiek en behandeling van patiënten leidend tot synergie in de zorg en een efficiënte routing;
- verdere ontwikkeling van diagnostische instrumenten door concentratie van expertise.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met stem-, spraak-, taal- en gehoorproblematiek
Startdatum: februari 1999

Participant

- UMC Utrecht

Verbetering van informatievoorziening aan hartchirurgische patiënten

Contactadres

dhr. J.L. van Veen
Isala klinieken
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-4242356

Beschrijving van het project

Doel is het verminderen van dubbelingen, het voorkomen van hiaten en tegenstrijdigheden in de informatievoorziening aan de hartchirurgische patiënt. Hiertoe wordt na evaluatie van een 0-meting door het NIVEL (maart, april, mei 1998) een communicatierichtlijn ontwikkeld en geïmplementeerd (project 2-gesprek). Vervolgens wordt een patiënten-informatiedossier voor de patiënt ontwikkeld en geïmplementeerd.

Praktische informatie

Doelgroep: hartchirurgische patiënten
Locatie: adherentiegebied Isala klinieken Zwolle
Startdatum: april 1999

Participanten

- Isala klinieken Zwolle, locatie Weezenlanden
- NIVEL

Pijn bij kinderen

Contactadres

mevr. J. Groeneveld
St. Joseph Ziekenhuis
Postbus 7777, 5500 MB Veldhoven
Telefoon: 040-2589124

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- verbeterde pijnbestrijding bij kinderen;
- ziekenhuisbrede aanpak;
- standaardisatie van protocollering.

De volgende activiteiten worden ondernomen om de doelstellingen te bereiken:

- standaardisatie van algemene protocollering, waarin beschreven:
 - taken en verantwoordelijkheden van eenieder die zich bezighoudt met pijn bij kinderen;
 - omgaan met pijn bij kinderen op verschillende ontwikkelingsniveaus;
- ontwikkeling van medicatieschema's (volgens CBO-richtlijn) per diagnose-categorie;
- invoering en toepassing van pijnanamneses en pijnscores;
- waar nodig bijscholing.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met pijn in het ziekenhuis
Locatie: adherentiegebied St. Joseph Ziekenhuis Veldhoven
Startdatum: juli 1999

Participant

- Sint Joseph Ziekenhuis

Mammaproject

Contactadres

mevr. E. Reijnders-Kuiper
Rijnland Ziekenhuis Leiderdorp
Simon Smitweg 2, 2350 CC Leiderdorp
Telefoon: 071-5454380

Beschrijving van het project

Doel is dat vanaf 1 februari 1999 alle nieuwe mammapatiënten die zich telefonisch melden op de afdeling polichirurgie een zodanig programma krijgen aangeboden dat binnen het maximum van een dag de diagnostische fase rondom deze patiënt is afgerond en het behandelplan binnen drie dagen bekend is.

Men wil dit bereiken op de volgende wijze:

- afspraak met chirurg, eerste gesprek, gegevens opnemen van de klachten betreffende de patiënt. Lichamelijk onderzoek van de borsten op eventuele afwijkingen;
- patiënt gaat met aanvraag naar afdeling radiologie voor mammografie. Komt hierna weer terug bij chirurg. Deze krijgt telefonisch van radioloog de uitslag van de mammografie;
- afhankelijk van de uitslag wordt er door de patholoog-anatoom cytologie verricht van de afwijking. Dit wordt telefonisch doorgebeld. Patiënt krijgt uitslag en verdere afspraken worden gemaakt.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met een afwijking in de borst

Locatie: omliggende gemeenten die grenzen aan de gemeente Leiderdorp

Startdatum: februari 1999

Participanten

- Huisartspraktijken
- Bevolkingsonderzoek

Afdeling spoedopname/observatorium

Contactadres

dhr. Th. L. Bouwknecht
Diaconessenhuis Meppel
Postbus 502, 7940 AM Meppel
Telefoon: 0522-233800

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project zijn:

- een toegang gedurende alle uren van de dag voor alle patiënten, die voor spoedopname worden aangeboden;
- een structureel en systematisch betere opvang van patiënten;
- het optimaliseren van de organisatie van de eerste diagnostiek en behandeling;
- voorkomen van niet noodzakelijke spoedopnamen;
- concentratie van patiënten waarvoor aanvankelijk veel en intensieve aandacht nodig is van specialisten en verpleegkundigen;
- opnamebuffer bij capaciteitsgebrek en grote ongevallen en rampen;
- het vermijden van onrust, in het bijzonder in de avond- en nachturen op de verpleegafdelingen.

Dit tracht men met de volgende activiteiten te bereiken:

- alle patiënten die als spoedopname worden aangemeld, doorlopen het onderstaande proces op de spoedeisende hulpafdeling of polikliniek:
 - aanmelding volgens de huidige procedure;
 - diagnostiek op SEH dan wel polikliniek, onderzoek en behandeling inzetten;
 - röntgen, KCL aanvraag en uitvoering, ECG maken;
 - indien relevant, controles pols, temperatuur, tensie, gewicht, lengte, allergie;
 - indien relevant, therapie inzetten, bijvoorbeeld medicatie/infuus (behandelplan voortzetten);
 - beleid duidelijk, screening wel/niet opname;
 - familie inlichten dan wel opvangen, contactpersoon duidelijk;
 - opname op observatie- of klinische afdeling;

- op dit moment wordt wekelijks de voortgang met de directbetrokkenen besproken en worden aanbevelingen gedaan om de ontwikkeling aan te scherpen en de doelstellingen te realiseren;
- als stuurinformatie worden de volgende gegevens gebruikt:
 - de verblijfsduur, dag- en maandbezetting binnen het observatorium;
 - het aantal patiënten waarbij een poliklinische indicatie geregistreerd wordt;
 - het aantal patiënten dat vervolgens in de kliniek wordt opgenomen waarbij een diagnoseregistratie plaatsvindt;
- hiermee willen we bereiken dat we gegevens verzamelen om inzicht te krijgen in de relatie diagnose en overplaatsingen van de patiënten van het observatorium naar de kliniek.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met spoedopname

Startdatum: maart 1999

Spreekuur voor carpaletunnelsyndroom

Contactadres

mevr. J. Groeneveld
Sint Joseph Ziekenhuis
Postbus 7777, 5500 MB Veldhoven
Telefoon: 040-2589124

Beschrijving van het project

Het doel is verbetering van de toegangstijd en de doorstroomtijd voor de behandeling van het carpaletunnelsyndroom door de neuroloog.

Men bereikt dit door:

- afstemming in planning en logistiek met betrekking tot:
 - polikliniek neurologie;
 - klinische neurologie;
 - polikliniek plastisch chirurg;
 - poliklinische operatiekamer;
- opstellen behandelprotocol.

De totale doorstroomtijd wordt van 31-38 weken verkort naar ongeveer zes weken.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten carpaletunnelsyndroom verwezen naar neuroloog

Locatie: adherentiegebied Sint Joseph Ziekenhuis

Startdatum: januari 1999

Participant

- Sint Joseph Ziekenhuis

Laparoscopische versus conventionele liesbreukchirurgie in dagopname

Contactadres

mevr. M.E.T. van Lent
Isala Klinieken
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-4242356

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- verbetering van de kwaliteit van de liesbreukcorrectie (een van de meest verrichte ingrepen in een chirurgische praktijk);
- implementatie van nieuwe chirurgische technieken;
- patiëntvriendelijke behandeling (niet alleen cosmetisch maar ook in termen van postoperatieve pijn en snelheid van herstel);
- kostenbeheersing voor ziekenhuis en ziektekostenverzekeraar (minder recidieven) en maatschappij (sneller herstel en snellere werkhervatting).

Er zal een prospectieve, gerandomiseerde, vergelijkende studie worden gedaan naar de behandeling van liesbreuken middels een conventionele operatieve benadering volgens de zogenaamde Lichtenstein-techniek versus de laparoscopische liesbreukoperatie.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een liesbreuk
Locatie: regio Zwolle
Startdatum: september 1998

Participant

- Isala klinieken, locatie Weezenlanden

Thuismonitoring van risicozwangeren

Contactadres

mevr. N. Vlaar
Westfries Gasthuis
Postbus 600, 1620 AR Hoorn
Telefoon: 0229-257838

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- verbetering van de patiëntensatisfactie;
- verlaging van de kosten voor de gezondheidszorg.

Realisering geschiedt door:

- het thuis bezoeken van risicozwangeren (laag risico, te beoordelen door de gynaecoloog) en het maken van CTG's, pols en temperatuur meten;
- het waarborgen van rust door het inschakelen van de mantelzorg (reductiekosten);
- het uitsparen van opnamekosten door mensen thuis te laten;
- het aanschaffen (door het ziekenhuis) van een mobiel CTG-apparaat, laptop, de bijbehorende software, lease-auto, host-pc (voor het doorsturen van gegevens) en een GSM-telefoon waardoor mensen in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen.

Echt vernieuwend is dat het door (gespecialiseerde) verpleegkundigen uitgevoerd wordt. Ook dit draagt bij tot verlaging van de (personele) kosten.

Praktische informatie

Doelgroep: risicozwangeren
Locatie: West-Friesland
Startdatum: februari 1998

Participant

- Westfries Gasthuis, afdeling verloskunde

Publicaties

- *WFG-Journaal*, 1997
- Regio eerste met thuis begeleiden risicozwangere, *Noordhollands Dagblad*; 1997, december
- Thuisbehandeling risicozwangeren, *TVV-nieuws*; 1998
- Thuismonitoring op proef in ziekenhuisverplaatste zorg, *Skoop*; 1998, 2/april/mei/juni
- *Congres TV*, KRO, 1998
- *Tussenrapportage thuismonitoring risicozwangeren Van project TMR WFG*, 1998
- Hewlett Packard Medisch, *Hewlett Packard Medisch*; 1999

Nazorgprogramma hematologie

Contactadres

mevr. I. Kersten
AZR locatie Dijkzigt, afd. psychosociale zorg
Postbus 2040, 3000 CA Rotterdam
Telefoon: 010-4634616

Beschrijving van het project

De centrale doelstelling is een verhoging van de kwaliteit van leven. Aandacht wordt besteed aan vijf aspecten van de kwaliteit van leven:

- fysiek (zich minder moe voelen/zich fitter voelen, een verhoogd activiteiten-niveau hebben);
- emotioneel (weten wat zij zelf kunnen doen om zich beter te voelen, beter kunnen omgaan met de beperkingen als gevolg van de ziekte);
- functioneel (de rol in de maatschappij (her)kennen en oppakken);
- sociaal (het sociale netwerk versterken, beter kunnen omgaan met de reacties van anderen);
- spiritueel (nieuwe plannen, wensen binnen een veranderd toekomstperspectief hebben, betekenis kunnen geven aan de situatie).

Drie activiteiten worden ondernomen om de doelstelling te bereiken:

- fysiek oefenprogramma (sport en spel);
- voorlichtingsprogramma (informatie over diverse thema's);
- cursusprogramma (omgaan met de gevolgen).

In een vaste groep oefenen, informatie krijgen, ervaringen uitwisselen (lotgenotencontact).

Praktische informatie

Doelgroepen: AZR-hematologiepatiënten, gunstige prognose curatieve behandeling, partners en familieleden
Locatie: de regio van het AZR
Startdatum: maart 1999

Participanten

- AZR
- Integraal Kankercentrum Rotterdam

Begeleiding van ouders van couveusekinderen

Contactadres

mevr. A. Cramer
Regionale Thuiszorg Oude en Nieuwe Land
Postbus 155, 8330 AD Steenwijk
Telefoon: 0521-593999

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het structureel begeleiden van ouders van couveusekinderen, dat wil zeggen van te vroeg (prematuur) en te licht (dysmatuur) geboren kinderen, in de regio Noordwest-Overijssel;
- het vroegtijdig opsporen van afwijkingen in de fysieke en geestelijke ontwikkeling van te vroeg en te licht geborenen;
- het met elkaar in contact brengen van ouders van couveusekinderen (het bevorderen van het lotgenotencontact).

Het gaat hierbij om preventief handelen waardoor op langere termijn minder problemen ontstaan in de relatie tussen ouder en kind en er minder beroep wordt gedaan op zwaardere vormen van hulpverlening.

Een en ander wil men realiseren, in samenwerking met ziekenhuizen in de regio en het opvoedingssteunpunt, door:

- het ontwikkelen van een zorgprogramma (dat wil zeggen: een cliëntgericht, samenhangend en doelgericht geheel van activiteiten) voor de begeleiding van couveusekinderen en hun ouders;
- het scholen van de betrokken beroepsgroepen in hun aandeel in het zorgprogramma. Hierbij gaat het om de volgende beroepsgroepen:
 - verpleegkundigen jeugdgezondheidszorg
 - consultatiebureau-artsen
 - kraamverzorgenden
 - medewerkers opvoedingssteunpunt
 - verpleegkundigen couveuse-afdeling ziekenhuizen.

Praktische informatie

Doelgroepen: couveusekinderen en hun ouders, baby's die op de kinderafdeling neonatologie liggen

Locaties: Noordwest-Overijssel, Noordoostpolder, Urk

Startdatum: februari 1999

Participanten

- Thuiszorg afdeling JGZ
- Thuiszorg afdeling kraamzorg
- Ziekenhuis, Zwolle
- Ziekenhuis, Emmeloord

Continuïteitsbezoek aan oncologische patiënten

Contactadres

dhr. P. Kuypers
Westfries Gasthuis
Postbus 600, 1620 AR Hoorn
Telefoon: 0229-257257

Beschrijving van het project

Doel is het verbeteren van de continuïteit van de verpleegkundige zorg aan mensen met kanker. De zorg is gericht op het signaleren en opvangen van problemen die samenhangen met het ziekte-, behandelings- en nazorgproces. In het project wordt gestreefd zowel de organisatorische als de zorginhoudelijke continuïteit te verbeteren. Doelgroep: alle chirurgische en interne patiënten die met de diagnose kanker ontslagen worden en in de thuissituatie geen verpleegkundige somatische zorgvraag hebben.

Hiertoe wordt een projectvoorstel gemaakt door een werkgroep in opdracht van de stuurgroep transmurale zorg. Deze werkgroep bestaat uit: projectleider transmurale zorg, stafverpleegkundige kruiswerk, afdelingsverpleegkundige interne en chirurgie en de oncologieverpleegkundige van de oncologiepoli. De stuurgroep transmurale zorg beoordeelt het projectplan. Het Integraal Kankercentrum Amsterdam (IKA) verzorgt de scholing van de betrokken uitvoerenden.

Praktische informatie

Doelgroepen: oncologiepatiënten, patiënten met kanker, patiënten met kanker poliklinische behandeling, interne en chirurgische patiënten

Locaties: West-Friesland, Kop van Noord-Holland

Startdatum: juli 1999

Participanten

- Kruiswerk Kop van Noord-Holland
- Westfries Gasthuis
- De Omring West-Friesland

Mantelzorgondersteuning

Contactadres

mevr. M. Poot-Schoon
Patiëntenvereniging van Toxische Encefalopathie (PVTE)
Schouw 40-10, 8232 AL Lelystad
Telefoon: 0320-280777

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is het geven van ondersteuning aan mantelzorgers. Het project wordt gevoerd door:

- het leggen van persoonlijke contacten;
- het leggen van telefonische lotgenotencontacten;
- het houden van groeps gesprekken.

Praktische informatie

Doelgroepen: ziekenverzorgers, thuiszorginstellingen
Startdatum: november 1998

Participanten

- Steunpunt Mantelzorg Lelystad
- PVTE

Schakelzorg

Contactadres

dhr. J.O.P. Schackman
Ziekenhuis Bronovo
Bronovolaan 5, 2597 AX Den Haag
Telefoon: 070-3124216

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het leveren van een bijdrage aan de oplossing van de verkeerde-bed-problematiek door het geven van specifieke zorg en aandacht aan de op de schakelafdeling opgenomen patiënten en door het streven naar een zo spoedig mogelijke doorstroming van de medisch-specialistisch uitbehandelde patiënten naar een vervolgvoorziening.

Dit probeert men te bereiken door de oprichting van een schakelafdeling in het ziekenhuis waar een verpleeghuisarts de medische verantwoordelijkheid heeft en waar ziekenverzorgenden en activiteitenbegeleiding worden ingezet. De afdeling heeft 24 bedden.

Praktische informatie

Doelgroepen: ziekenhuispatiënten met somatische problematiek, ziekenhuispatiënten met psychogeriatrische problematiek

Startdatum: juli 1998

Participanten

- Ziekenhuis Bronovo
- Verpleeghuis Nebo

Transferpunt

Contactadres

mevr. T. van Kraaij
Thuiszorg Zuid-Gelderland
Postbus 6810, 6503 GH Nijmegen
Telefoon: 024-3455911

Beschrijving van het project

Hoofddoel is het realiseren van een transferpunt zorg waarmee men de volgende subdoelen wil bereiken:

- het verbeteren van de kwaliteit van de afstemming tussen ziekenhuis, thuiszorg en andere zorginstellingen (overdracht), hetgeen moet leiden tot verbetering van de continuïteit van de zorg;
- het bevorderen van de doorstroming van patiënten van het ziekenhuis naar de thuissituatie, verpleeg- en verzorgingshuizen (ligduurverkorting en verkeerde bedproblematiek).

De taken van het transferpunt zijn:

- regelende/ondersteunende taken met betrekking tot het ontslagproces van patiënten met een complexe nazorgbehoefte;
- indicerende taken bij complexe nazorg (toetsing door RIO);
- coördinerende taken: onderhouden van contacten met zorgaanbieders en maken van afspraken met betrekking tot ontslag;
- public relations en informatieve taken: aanspreekpunt en vraagbaak en het verzorgen van voorlichtingsbijeenkomsten en klinische lessen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een complexe zorgbehoefte/verpleegtechnisch
Locatie: Zuid-Gelderland en regio
Startdatum: augustus 1998

Participanten

- Thuiszorg Zuid-Gelderland
- Academisch Ziekenhuis Nijmegen
- Universitair Longcentrum Dekkerswald

Publicaties

- *Nota Transferpunt Zorg*, 1998
- *Radbode*; 1998, 12/2 juli
- Evaluatief artikel, *Verpleegkundig tijdschrift AZN*; 1999

Zorghotel

Contactadres

mevr. I. van Etten
Stichting Zorginstellingen Rijswijk
Postbus 223, 2280 AE Rijswijk
Telefoon: 070-3364666

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het verbeteren van de producten verpleging en verzorging en behandeling in een prettige en aangename leefomgeving. Hiertoe worden de producten in een luxe omgeving aangeboden. De cliënten zijn hersteltend van een operatie of verblijf in een ziekenhuis en cliënten die tijdelijk (bijvoorbeeld vakantie) weg willen uit hun dagelijkse omgeving, maar die wel enige zorg nodig of achter de hand willen hebben.

Praktische informatie

Doelgroepen: cliënten hersteltend van operatie, cliënten na ziekenhuisverblijf, zorgbehoevende cliënten
Startdatum: juli 1997

Participant

- Stichting Zorginstellingen Rijswijk

Publicaties

- Stichting Zorginstellingen Rijswijk, Zorghotel Rijswijk, *ANBO-Vizier*; 1997
- Stichting Zorginstellingen Rijswijk, Zorghotel Rijswijk, *Leeftijd*; 1997
- Stichting Zorginstellingen Rijswijk, Zorghotel Rijswijk, *De Rijswijker*; 1997

Orthotel

Contactadres

dhr. H.A. Schulte
Onze Lieve Vrouwe Gasthuis
Postbus 95500, 1090 HM Amsterdam
Telefoon: 020-5993397

Beschrijving van het project

Het orthotel realiseert een aanbod van zorg en behandeling voor een specifieke groep revalidatiecliënten met als doel het aanbieden van zorg en behandeling op de juiste plaats tegen zo laag mogelijke kosten.

Hiertoe worden patiënten circa 5 dagen na de operatie (prothese heup of knie, fracturen heup en knie) overgeplaatst naar een longcare-voorziening in een verpleeghuis. Hier is een apart pakket hotelmatige voorzieningen gecreëerd gericht op de revaliderende cliënt en een intensief programma van fysiotherapie en zo nodig ergotherapie. De cliënt wordt hiermee in een prettigere omgeving beter voorbereid op de thuissituatie.

Praktische informatie

Doelgroep: orthopedische cliënten na operatie
Startdatum: augustus 1998

Participanten

- Onze Lieve Vrouwe Gasthuis
- Verpleeghuis Flevohuis
- ZAO

Thuisbehandeling chronisch hartfalen

Contactadres

mevr. I. Sterk
Rivas Zorggroep
Rivas MediZorg
Postbus 90, 4200 AD Gorinchem
Telefoon: 0183-644703

Beschrijving van het project

Doel is het aantal heropnamen en polikliniekbezoeken van patiënten met hartfalen te verminderen.

Hiertoe worden patiënten na een opname voor hartfalen vervroegd ontslagen en in de thuissituatie worden zij bezocht door een gespecialiseerd verpleegkundige van de afdeling cardiologie.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met hartfalen
Startdatum: augustus 1998

Participanten

- Rivas Medizorg
- Huisartsen

Gezamenlijk consult huisarts-reumatoloog

Contactadres

dhr. G. Schulpen
Transmuraal en Diagnostisch Centrum (AZM)
P. Debeyelaan 25, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-3875393

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- het verbeteren van kennis en vaardigheid op reumatologisch gebied in de eerste lijn en daarmee verbetering van verwijsgedrag en zorg;
- ontlasten van de polikliniek van die patiënten die ook door een (vaardige) huisarts gecontroleerd kunnen worden.

Dit wil men bereiken door middel van het model Gezamenlijk Consult: huisartsen bespreken met consulterend reumatoloog driemaandelijks de groepen patiënten die zij hadden willen verwijzen. Via deze constructie dragen reumatologen poliklinische patiënten over aan de huisarts.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met reumatologische klachten
Locatie: Regio Maastricht
Startdatum: januari 1998

Participanten

- AZM
- TZDC
- Huisartsgeneeskunde
- Reumatologie

Maatschappelijk werk ten bate van poliklinische HIV-geïnfecteerden

Contactadres

mevr. H. Strijbos
Academisch Ziekenhuis Maastricht
P. Debeyelaan 25, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-3877121

Beschrijving van het project

Doel is het aanbieden van laagdrempelige materiële en/of immateriële hulp aan zowel poliklinische als klinische HIV-geïnfecteerden.

Men wil dit verwezenlijken op de volgende wijzen:

- er zijn korte lijnen naar het maatschappelijk werk. Verwijzing vindt plaats door de arts en/of de verpleegkundig aids-consulent;
- multidisciplinair overleg met alle betrokken hulpverleners;
- methodieken: taakgericht, counseling, systeem en communicatie directief- en gedragstherapeutisch.

Praktische informatie

Doelgroep: HIV-geïnfecteerden (poliklinisch)
Locaties: Midden-Limburg, Zuid-Limburg
Startdatum: Onbekend

Diabetesdienst Midden-Holland

Contactadres

mevr. C. Gielen-Visser
Groene Hart Ziekenhuis Gouda
Diabetesdienst Midden-Holland
Bleulandweg 3, 2803 HG Gouda
Telefoon: 0182-558988

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het verbeteren dan wel optimaliseren van de kwaliteit van het leven van de mens met diabetes type II;
- preventie.

Het verbeteren dan wel optimaliseren van het leven wordt bereikt door:

- diëtisten en verpleegkundigen spreekuur te laten houden in de eigen woonomgeving van de patiënt;
- één keer per jaar oogcontrole uit te voeren;
- één keer per jaar voetcontrole uit te voeren;
- een driemaandelijks en jaarlijkse laboratoriumcontrole uit te voeren.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met type II diabetes

Locaties: Midden-Holland, Schoonhoven, Utrecht, Den Haag, Rotterdam, adherentiegebied Groene Hart Ziekenhuis

Startdatum: februari 1999

Participanten

- Groene Hart Ziekenhuis
- Vierstroom
- Klinisch Chemisch Lab
- Huisartspraktijken

- Patiëntenvereniging DVN
- PGMH/Platform

Publicatie

Mevr. I Ruiting, Midden-Holland Medisch nr. I, *Goudse Courant*; 99, p. 5.

Intraveneuze thuisbehandeling met mannitol bij posttraumatische dystrofie

Contactadres

mevr. E. Gubbels
Catharina Ziekenhuis Eindhoven
Postbus 1350, 5602 ZA Eindhoven
Telefoon: 040-2399111

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- vergroten van de kwaliteit van de zorg;
- verkorting van de opname.

Realisering geschiedt door het gezamenlijk ontwikkelen/implementeren en evalueren van een transmuraal zorgprogramma voor intraveneuze behandeling thuis voor posttraumatische dystrofie. Hierdoor wordt de organisatie rondom het ontslag, de zorg van de thuisbehandeling en de samenwerking tussen de betrokken hulpverleners in de eerste en tweede lijn verantwoord vormgegeven.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met posttraumatische dystrofie
Locaties: Eindhoven, Kempenstreek, Helmond
Startdatum: 1999

Participanten

- Thuiszorgorganisaties
- Stichting Apotheek en Thuiszorg
- Districts Huisartsen Vereniging

Inhalatie-instructie op één lijn

Contactadres

E. Schenk
Thuiszorg Groningen
Postbus 707, 9700 AS Groningen
Telefoon: 050-5241616

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- iedere nieuwe patiënt met astma/COPD krijgt een inhalatie-instructie volgens een vastgesteld protocol alsmede een herhalingsinstructie;
- de inhalatie-instructie vindt plaats volgens overeengekomen samenwerkingsafspraken; ieders rol in de voorlichting over inhalatie is duidelijk;
- medicatie, toedieningsvorm en gegeven instructie worden geregistreerd op een patiëntenkaart of patiëntenpaspoort.
Hiertoe is een aantal instrumenten ontwikkeld:
- een samenwerkingsprotocol waarin afspraken over wie, wanneer inhalatie-instructie geeft;
- twee middelen tot registratie van de gegeven instructie: inhalatiepaspoort en inhalatiekaart.

Praktische informatie

Doelgroepen: COPD-patiënten adherentiegebied Delfzicht Ziekenhuis, astma-patiënten adherentiegebied Delfzicht Ziekenhuis
Locatie: Adherentiegebied Delfzicht Ziekenhuis
Startdatum: maart 1999

Participanten

- Thuiszorg Groningen
- Delfzicht ziekenhuis

- Apothekers in Delfzijl en Appingedam
- Huisartsen in de regio
- CCZNN
- Astmafonds
- VbbA

Publicatie

Coördinatiecentrum Chronisch Zieken Noord-Nederland, *Nieuwsbrief*, 05, 1999, 2

Zorg voor CVA-patiënten thuis

Contactadres

dhr. J.R. Hoogendorp
Meerweide/Combihuis
Grote Hagen 20, 3078 RA Rotterdam
Telefoon: 010-2921292

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is CVA-patiënten thuis te laten revalideren.
Dit tracht men te bereiken door het inzetten van een mobiel en deskundig zorg-
en behandelteam.

Praktische informatie

Doelgroep: CVA-patiënten die thuis willen revalideren
Locatie: Rotterdam-Zuid
Startdatum: maart 2000

Participanten

- Verpleeghuis Meerweide en De Twee Bruggen
- Thuiszorg Rotterdam

Verpleeg(t)huiszorg

Contactadres

mevr. B.E. Suurbeek-Honderd
Stichting Verzorgd Wonen Noord-West-Overijssel
Postbus 398, 8330 AJ Steenwijk
Telefoon: 0521-536536

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van aanvullende verpleeghuiszorg bij bewoners van verzorgingshuizen als overbruggingszorg tot de opname in een verpleeghuis ten behoeve van cliënten met een verpleeghuisindicatie.

Hiertoe stelt men individuele, multidisciplinaire zorgplannen op en worden paramedici vanuit de verpleeghuizen ingezet.

Praktische informatie

Doelgroepen: bewoners van verzorgingshuis met verpleeghuisindicatie, thuiswonenden met verpleeghuisindicatie

Locatie: Noord-West-Overijssel

Startdatum: november 1998

Participant

- Regionale Thuiszorg ONL

Transmuraal astmaspreekuur voor kinderen

Contactadres

mevr. T.M.E. Maas
Thuiszorg Zuidwest-Overijssel
Zwolseweg 180, 7412 AS Deventer
Telefoon: 0570-686000

Beschrijving van het project

Doel is door middel van het selfmanagementplan voor kinderen met astma de zelfzorg te vergroten van ouders/verzorgers en van kinderen met astma.

Dit wil men bereiken door middel van:

- het geven van voorlichting over onder andere ziektebeeld en medicijnen;
- het geven van inhalatie-instructie;
- het bijhouden van een dagboek;
- het invullen van een vragenlijst en aan te laten geven wat de eventuele problemen zijn;
- het werken met selfmanagementplan;
- evaluatie.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouders van kinderen met astma, kinderen met astma

Locatie: verzorgingsgebied van het Deventer Ziekenhuis

Startdatum: augustus 1999

Participanten

- Deventer ziekenhuis
- Thuiszorg Zuidwest-Overijssel

Transmurale zorg bij niet-insuline-afhankelijke diabetes mellitus

Contactadres

mevr. M.E.T. van Lent
Isala Klinieken
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-4242356

Beschrijving van het project

Het project kijkt naar de effecten van de inzet van diabetesverpleegkundigen (DV), functionerend vanuit een ziekenhuisorganisatie in een ziekenhuispraktijk. Doel is het bevorderen van zorg voor diabetes mellitus (type II) door:

- het bieden van structurele ondersteuning van de huisarts door een gespecialiseerde diabetesverpleegkundige;
- het invoeren van een patiëntgericht elektronisch disease-management-systeem (DEMS);
- oogheelkundige controle in de eerste lijn middels funduscamera's.

Het project is onderverdeeld in een drietal deelprojecten:

- het maken van duidelijke werkafspraken over de behandeling van de snelgroeiende groep diabetici tussen specialisten en huisartsen, gecombineerd met optimale taakdelegatie naar diabetesverpleegkundigen, podotherapeuten en eventueel doktersassistenten. In het project wordt de nodig geachte werkwijze onderzocht op kosten/bateneffectiviteit, kwaliteit van zorg en klantvriendelijkheid;
- invoeren van een elektronisch disease-management-systeem dat kan worden gebruikt voor protocolnaleving, her- en nascholing, benchmarking en wetenschappelijk onderzoek;
- de diabetesverpleegkundige maakt in het kader van de periodieke oogheelkundige controle retinafoto's met een funduscamera en laat deze foto's beoordelen door de oogarts.

Hiertoe worden twee funduscamera's aangeschaft.

Praktische informatie

Doelgroep: diabetespatiënten

Locatie: regio Zwolle

Startdatum: februari 1998

Participanten

- Isala Klinieken
- MCC-klik

Publicatie

R.D. Rischen, G.J. Timmerman, L.J. Abink-Veltmaat, H.J.G. Bilo, Transmurale diabeteszorg in de regio Zwolle bij diabetes mellitus type II: gestructureerde samenwerking tussen huisartsen en diabetesverpleegkundigen, *Huisartsentijdschrift*, 1999

Stroke service

Contactadres

dhr. J. Dekker
UMC Utrecht neurodivisie
Postbus 85500, 3508 GA Utrecht
Telefoon: 030-2509111

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is te komen tot een regionale zorgketen van zorgverleners die gezamenlijk als netwerk een integrale, deskundige en samenhangende zorg en behandeling voor CVA-patiënten waarborgt, in alle fasen van de aanpak.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- zorgketenorganisatie opzetten middels een projectstructuur met projectgroep (inhouddeskundigen) uit de verschillende velden, en een stuurgroep (management);
- werkgroepen die gekoppeld zijn aan de fase van het ziekteproces van de CVA-patiënt (acute, chronische en revalidatiepatiënt);
- het volgen van de landelijke richtlijnen (Nederlandse Hartstichting).

Praktische informatie

Doelgroep: CVA-patiënten/patiënten met een beroerte
Locaties: regio Oost-Utrecht, stad Utrecht tot Amersfoort
Startdatum: augustus 1999

Participanten

- UMC Utrecht neurodivisie
- De Hoogstraat revalidatiecentrum Utrecht
- Albert van Koningsbruggen zorgcentrum Utrecht
- Odijkhof Driebergen
- Thuiszorg Utrecht
- Birkhoven verzorgings/verpleeghuis Amersfoort

Transmurale stomazorg

Contactadres

mevr. C.F. Stroosnijder
St. Transmurale Zorg Den Haag en omgeving
Postbus 93042, 2509 AA Den Haag
Telefoon: 070-3795093

Beschrijving van het project

Doel is een optimaal verpleegkundig zorgtraject voor de stomapatiënt ontwikkelen:

- verbeterde continuïteit en kwaliteit van zorg;
- verbeterde communicatie tussen de betrokken verpleegkundigen;
- toename van effectiviteit van zorgverlening en bevorderen zelfredzaamheid van de patiënt.

Men wil het op de volgende wijzen realiseren:

- in kaart brengen van het huidige traject met behulp van een checklist routing stomapatiënten;
- ontwerpfase: concretisering van projectdoelen, vaststellen van uitkomstindicatoren, het voorgaande vastleggen in protocollen, afspraken en een kwaliteitsregistratiesysteem. Nagaan in hoeverre verschuiving van taken financiële consequenties heeft;
- voorbereidende fase: activiteiten die nodig zijn om optimale procesgang te realiseren;
- uitvoering: pilotsetting en evaluatie naar besluitvorming.

Praktische informatie

Doelgroep: stomapatiënten in de regio gedurende hele zorgtraject
Locaties: Den Haag, Horst- en Vlietstreek, Zoetermeer
Startdatum: september 1999

Participanten

- St. Thuiszorg Den Haag
- Rode Kruis Ziekenhuis
- Medisch Centrum Haaglanden
- Reg. Patiëntenconsumentenplatform
- St. Gezondheidscentra Zoetermeer
- Zorggroep Horst- en Vlietstreek
- St. Transmurale Zorg Den Haag

Verbetering regionale diabetes-type-II-zorg

Contactadres

dhr. L. van Paridon
Ziekenhuis Gelderse Vallei
Postbus 9501, 6720 GA Bennekom
Telefoon: 0318-491905

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- kwaliteitsverhoging door duidelijke onderlinge afspraken;
- patiënten met diabetes type II door eerste lijn te laten behandelen.

Realisering geschiedt door:

- ondersteuning eerste lijn door de tweede lijn door diabetesadvies polikliniek en voetenpolikliniek;
- regionale afspraken met betrekking tot farmacologie en logistiek;
- verhogen van kennis bij huisartsen en assistentes;
- verbeteren van de organisatie waarbij diabetespatiënten bij huisartsen in behandeling blijven;
- protocollen voor het inschakelen van diabetesverpleegkundige.

Praktische informatie

Doelgroep: diabetes mellitus type II-patiënten

Locatie: regio Gelderse Vallei

Startdatum: maart 1998

Participanten

- Huisartsen
- Kruiswerk
- Medisch Coördinerend Centrum

Introductie van een geïntegreerde eerstelijnsaanpak

Contactadres

mevr. M.M.A. De Boer-Hendriks
Stichting Zilverzorg Maarssenbroek
Boomstede 204, 3608 AK Maarssen
Telefoon: 0346-567844

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- een systematische aanpak van COPD-patiënten met op termijn gezondheidswinst en minder behoefte aan intensieve zorg (thuis of klinisch);
- substitutie van tweede- naar eerstelijnszorg;
- het bevorderen van vaardigheden rond COPD bij eerstelijns hulpverleners;
- het aanbieden van zorg op een klantvriendelijke en toetsbare manier.

Realisering geschiedt door:

- het in kaart brengen en inplannen voor het longfunctiespreekuur van COPD-patiënten;
- het afstemmen van zorg van de caraverpleegkundige, praktijkassistente en huisarts;
- het afstemmen van zorg van en naar de tweede lijn;
- het aanleggen van een medisch dossier voor de COPD-patiënt.

Praktische informatie

Doelgroep: COPD-patiënten
Locatie: Maarssenbroek
Startdatum: februari 1999

Participanten

- Stichting Zilverzorg Maarssenbroek
- Stichting Weide Sticht

Centrum voor niet-aangeboren hersenletsel

Contactadres

dhr. A.J.A. Loonen
Stichting Revalidatiecentrum Breda/Hogeschool Brabant
Verbeetenstraat 42, 4812 XL Breda
Telefoon: 076-5250729

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- eerstelijns fysiotherapeutische behandelingen door gespecialiseerde fysiotherapeuten;
- zorgketen vormen rondom de NAH-patiënt (stroke service);
- scholing verzorgen voor beroepsbeoefenaars en mantelzorgers op het gebied van niet-aangeboren hersenletsel;
- beperkt toegepast wetenschappelijk onderzoek bij niet-aangeboren-hersenletsel-patiënten.

Dit bereikt men door:

- functieprofiel fysiotherapeuten opstellen in samenwerking met RGF;
- ziekenhuizen, verpleeghuizen, huisartsen, thuiszorg, revalidatiecentrum bij elkaar brengen en streven naar protocollering van zorg voor CVA-patiënten;
- scholingsprogramma ontwikkelen voor beroepsbeoefenaars en mantelzorgers.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met niet-aangeboren hersenletsel
Locatie: verzorgingsgebied van de Bredase ziekenhuizen
Startdatum: september 1998

Participanten

- Hogeschool Brabant
- Revalidatiecentrum Breda

CVA-zorg als een keten benaderd

Contactadres

mevr. C.A.C. Lommen
Zorgalliantie De Maasstroom
Postbus 1926, 5900 BX Venlo
Telefoon: 077-3205490

Beschrijving van het project

Doel is de zorg voor CVA-patiënten in de regio Noord-Limburg zodanig te organiseren dat elke CVA-patiënt in elke fase van het zorgproces verantwoorde zorg ontvangt en niet meer of minder dan nodig. Dit leidt tot:

- betere kwaliteit van zorg voor CVA-patiënten. Kwaliteit kan worden gemeten op basis van:
 - mortaliteit;
 - complicaties;
 - herstel: vermindering van de blijvende invaliditeit;
 - behandelingen door de diverse zorgaanbieders sluiten naadloos op elkaar aan en zijn goed op elkaar afgestemd;
- efficiënt gebruik van de bestaande capaciteit voor CVA-patiënten;
- totaal inzicht in de patiëntenstroom en het daarbij benodigde zorgaanbod en inzicht in de kosten.

Om dit te bereiken worden de volgende activiteiten ondernomen:

- centrale regie ligt bij de manager CVA-zorg. Dit houdt in dat de manager CVA-zorg het totaaloverzicht heeft voor wat betreft CVA-zorg in het ziekenhuis, het verpleeghuis, het verzorgingshuis en in de thuissituatie. Knelpunten worden inzichtelijk. De manager CVA-zorg onderhoudt contacten met de leidinggeven- den die betrokken zijn bij de CVA-zorg;
- er worden caseplanners ingezet. De caseplanner coördineert en/of bewaakt de vaststelling, vertaalslag en evaluatie van de inzet van betrokken hulpverleners, ten behoeve van de uitvoering van het zorgplan. De caseplanner blijft gedu- rende de gehele keten de patiënt volgen;

- er wordt gebruikgemaakt van één registratiesysteem gedurende de gehele keten: zowel in het ziekenhuis als in het verpleeg- of verzorgingshuis en in de thuissituatie wordt hetzelfde systeem gebruikt. Hierdoor ontstaat inzicht in de zorgconsumptie van de CVA-patiënt;
- er wordt aan de hand van een gezamenlijk behandelprotocol gewerkt. Dit behandelprotocol wordt door alle betrokken beroepsgroepen bij de zorg voor CVA-patiënten beschreven en vastgesteld;
- er wordt capaciteit voor CVA-zorg geoormerkt, hetgeen betekent dat menskracht en middelen onder centrale regie worden ingezet daar waar de zorg dat vraagt, naar omvang en deskundigheid.

Praktische informatie

Doelgroep: CVA-patiënten

Locatie: regio Noord-Limburg

Startdatum: september 1999

Participanten

- Deelnemers Zorgalliantie de Maasstroom:
- Regionale Huisartsenvereniging
- Stichting Ziekenhuizen Noord-Limburg
- Vereniging Medische Staf
- Prof. Duboisstichting
- Stichting Boncura
- Stichting WoonZorgpalet
- Stichting Huize Erkenkamp
- Stichting Het Groene Kruis Noord-Limburg
- Stichting Thuiszorg Noord-Limburg
- Stichting Drielanden Thuiszorg
- Zorgverzekeraar VGZ
- ZN/KPZ-regiovertegenwoordiger

Gestructureerde diabeteszorg type II

Contactadres

dhr./mevr. P. van Dijk
ZAO Zorgverzekeringen
Postbus 13605, 1100 KB Amsterdam
Telefoon: 020-5671620

Beschrijving van het project

Doelen zijn:

- 90% van de nu bekende diabetespatiënten eind 2000 in gestructureerde zorg;
- NHG-standaard;
- registratiesysteem om zorg te kunnen monitoren.

Men wil dit bereiken door middel van:

- stedelijke stuurgroep met alle betrokkenen (huisartsen, ziekenhuizen, apothekers enzovoort);
- opzet van de organisatie gebeurt op 'zorgregio' niveau (150.000 inwoners);
- menskracht: projectleiding op centraal en regionaal niveau;
- deskundigheidsbevordering, organisatieontwikkeling in de huisartsenpraktijk.

Praktische informatie

Doelgroep: diabetes type II patiënten
Locatie: Amsterdam
Startdatum: december 1998

Participanten

- Amsterdamse Ziekenhuizen
- Thuiszorginstellingen
- Huisartsenverenigingen
- Patiëntenverenigingen
- Apotheken
- ZAO-zorgverzekeringen
- Artsenlaboratoria
- Medische faculteiten

Tweede fase eerste- en tweedelijnsproject cardiologie

Contactadres

dhr. E.P. de Kluiver
Isala Klinieken, locatie Weezenlanden
Groot Wezenland 20, 8011 JW Zwolle
Telefoon: 038-4242374

Beschrijving van het project

De beoogde doelstellingen van dit project zijn:

- meer doelmatige verwijzingen van huisarts naar cardioloog;
- meer doelmatige diagnostische trajecten cardiologie;
- kortere diagnostische trajecten;
- meer patiëntvriendelijke verwijzingen van huisarts naar cardioloog.

De beoogde doelstellingen worden op de volgende wijzen nagestreefd:

- het cardiologisch diagnostisch centrum wordt ingesteld;
- de beoordeling van de test wordt voorzien van advies dat van de cardioloog afkomt, omtrent verdere medische (be)handeling;
- een periodieke bespreking tussen cardioloog en huisarts wordt gehouden;
- aanvraag van een niet-inversief cardiologisch functieonderzoek.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten verwezen naar polikliniek cardiologie
Locatie: regio Zwolle
Startdatum: maart 1999

Participanten

- Huisartsen regio Zwolle
- MCC-klik
- Isala klinieken
- Maatschap Cardiologie Zwolle

Transmuraal CVA

Contactadres

mevr. A. Beylevelt
Zorginstellingen Rijswijk
Postbus 223, 2280 AE Rijswijk
Telefoon: 070-3071444

Beschrijving van het project

Doel is het geven van behandeling en revalidatie aan door een CVA getroffen ouderen. De juiste zorg wordt gegeven op de juiste plaats, op het juiste moment. Hiertoe worden de volgende activiteiten ondernomen:

- behandeling/revalidatie in het ziekenhuis, verpleeghuis en thuiszorg verloopt volgens protocol;
- de communicatielijnen tussen de betrokken instanties zijn kort en duidelijk;
- de overdrachten vinden in een vaste structuur plaats;
- de huisartsen worden middels nascholing bij dit project betrokken.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere CVA-patiënten
Locaties: Den Haag, Voorburg, Rijswijk
Startdatum: september 1999

Participanten

- Stichting Transmurale Zorg
- Westeinde Ziekenhuis
- Ziekenhuis Leyenburg
- Verpleeghuis GulderHuis
- Zorginstellingen Rijswijk

Centralisatie oncologiezorg

Contactadres

mevr. J. Groeneveld
St. Joseph Ziekenhuis
Postbus 7777, 5500 MB Veldhoven
Telefoon: 040-2589124

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het bieden van op de patiënt afgestemde, multidisciplinaire zorg aan de oncologiepatiënt onder behandeling van de internist. Daarbij wordt beoogd:

- poliklinische en klinische zorg te bieden door een voor de patiënt herkenbaar team van zorgverleners;
- de zorg waar mogelijk te laten plaatsvinden op één locatie;
- de zorg vloeiend op elkaar te laten overlappen.

Men bereikt dit met behulp van BPR-methodiek. De chemotoediening gebeurt thuis. Er worden informatiebijeenkomsten over specifieke onderwerpen georganiseerd en er wordt palliatieve zorg gegeven.

Praktische informatie

Doelgroep: oncologiepatiënten onder behandeling van internist
Locatie: adherentiegebied Sint Joseph Ziekenhuis
Startdatum: september 1999

Participanten

- Sint Joseph Ziekenhuis
- IKZ

COPD

Contactadres

mevr. J. Groeneveld
St. Joseph Ziekenhuis
Postbus 7777, 5500 MB Veldhoven
Telefoon: 040-2589124

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- zorg geven volgens de huidige wetenschap;
- zorg wordt afgestemd op reële behoeften van patiënt en partner;
- patiënt en partner actief aanspreken op eigen verantwoordelijkheid voor gedrag(sverandering) en omgang met ziekte;
- zorg waar mogelijk in of zo dicht mogelijk bij de thuissituatie van de patiënt.

Men bereikt dit door:

- voorlichting;
- inzet caraverpleegkundige;
- inzet specifiek onderzoek;
- trainingsprogramma/multidisciplinaire aanpak.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met COPD of astma

Locatie: adherentiegebied Sint Joseph Ziekenhuis

Startdatum: april 1999

Participanten

- Sint Joseph Ziekenhuis
- Thuiszorg Kempenstreek

Zorgconsulenten voor allochtonen

Contactadres

dhr. J. de Ridder
Stichting Aids-dienstverlening en Informatie (SADI)
Westersingel 103, 3015 GD Rotterdam
Telefoon: 010-4365034

Beschrijving van het project

Het project is gericht op zorgconsulenten die een brugfunctie vervullen tussen allochtone groepen/individuen met HIV en aids en de reguliere hulpverlening.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- activiteiten kenbaar maken op culturele evenementen, kerkgenootschappen, maatschappelijke activiteiten en dergelijke;
- het houden van spreekuren (ook op locatie);
- het onderhouden van contacten met de reguliere hulpverlening.

Praktische informatie

Doelgroep: allochtonen (en betrokkenen) met HIV of aids
Startdatum: januari 2000

Participanten

- SADI
- GGD

Sportief bewegen voor mensen met kanker

Contactadres

mevr. S.M. Lunter
Integraal Kankercentrum Stedendriehoek Twente
Lasondersingel 133, 7514 BP Enschede
Telefoon: 053-4305010

Beschrijving van het project

Doel is inzicht geven in en grip laten krijgen op bewegingsmogelijkheden en deze trachten te behouden c.q. te verbeteren door het aanbieden van bewegingsmogelijkheden waarbij het ervaren van het plezier in bewegen een centrale rol vervult.

Men wil dit realiseren door middel van:

- conditietraining;
- spel;
- ontspanning.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)patiënten met kanker
Locatie: Enschede en omgeving
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- Stichting Beweging en Gezondheid
- Integraal Kankercentrum Stedendriehoek Twente

Activiteiten, communicatie en educatie

Contactadres

mevr. J. Engelhart
Verpleeghuis Daelhoven
Graanakker 11, 3760 AD Soest
Telefoon: 035-6036300

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het aanbieden van computergebruik aan bewoners van het verpleeghuis en cliënten van de verpleegthuiszorg.

Realisering geschiedt door:

- individuele begeleiding;
- computergebruik in groepsverband (vaste groepen);
- aanbieden van basiscursus Internet.

Praktische informatie

Doelgroep: bewoners/cliënten met somatische verpleeghuisindicatie

Locatie: Baarn/Soest

Startdatum: januari 1999

Participanten

- Verpleeghuis Daelhoven
- Het Dorp te Arnhem

Communicatie en bejegening

Contactadres

mevr. I. Koops en mevr. Y.G. Bos
Verpleeghuis Maartenshof
Postbus 8047, 9702 KA Groningen
Telefoon: 050-5224400

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het verbeteren van de bejegening door medewerkers van bewoners en patiënten en verbetering van de bejegening als collega's om de samenwerking te verbeteren.

Dit probeert men te bereiken door:

- onderzoek naar bejegening te doen onder medewerkers van het verpleeghuis;
- onderzoek naar bejegening te doen onder bewoners en patiënten;
- inventariseren van knelpunten in de interne communicatie onder alle leidinggevenden en medewerkers via staf- en werkoverleg;
- het maken van een verbeterplan communicatie en bejegening en dit ook terug te leggen bij medewerkers.

Praktische informatie

Doelgroepen: somatische patiënten, verzorgingshuisbewoners

Locatie: Verzorgings- en verpleeghuis Maartenshof

Startdatum: juni 1999

Participant

- Verzorgings- en verpleeghuis Maartenshof

Bureau zorgtoewijzing

Contactadres

mevr. M. Ouwehand
Verpleeghuis 't Laar
Wold 12-01, 8225 CB Lelystad
Telefoon: 0320-290909

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- integraal wachtlijstbeheer voor verzorgingshuiszorg/verpleeghuiszorg/thuiszorg en wachtlijstregistratie;
- zorgbemiddeling;
- zorgtoewijzing, inzet van next-best zorg bij schaarste.

Hiertoe worden positieve indicatiebesluiten door het indicatieorgaan verzonden naar de respectievelijke leden van het bureau Zorg. Is er geen schaarste, dan wordt de zorg door het lid van het bureau zorg direct ingezet. Voor die situaties waarbij wel sprake is van schaarste (en dus een wachtlijst), wordt twee keer per week een integraal cliëntenoverleg gehouden (circa 1 uur). Gezamenlijk wordt bekeken op welke wijze de wachttijd het beste kan worden overbrugd en/of er inzet van second-best zorg nodig is. Dit wordt geregistreerd en integraal bijgehouden door het secretariaat. Elk lid van het bureau zorg heeft de bevoegdheid voor de inzet van zorg voor de eigen zorgsoort, maar niet voor elkaars zorgsoorten. Zij nemen elkaar wel waar bij het voeren van gesprekken met cliënten en adviseren elkaar. In de toekomst behoort de overdracht van de bevoegdheid tot inzet van zorg in crisissituaties tot de mogelijkheden.

Praktische informatie

Doelgroep: AWBZ-geïndiceerde cliënten op wachtlijsten
Locatie: Flevoland deelgebied II
Startdatum: september 1998

Participanten

- Verpleeghuis 't Laar
- Verzorgingshuizen
- Thuiszorg Flevoland
- Indirect betrokkenen:
 - Algemene ziekenhuizen
 - Algemene psychiatrische ziekenhuizen
 - Riagg

Publicatie

Drs. A.J. ter Veen-Verhoef, Hoeksma, Homans & Menting, *Het Bureau Zorgtoewijzing*, Enschede, 1999

MS-woonproject Gardemiershof

Contactadres

dhr. M.R. Wisse
Zorgkwadrant Fryslan Oost
Postbus 76, 9250 AB Burgum
Telefoon: 0511-467500

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is MS-patiënten met partner en/of gezin buiten het verpleeghuis te houden. Met andere woorden, een opname in een verpleeghuis en scheiding van gezin/partner te voorkomen.

Realisering geschiedt door zorg te bieden in een aangepaste bijzondere gebouwde voorziening met PGB- of zwevende-bed-gelden.

Praktische informatie

Doelgroep: ms-patiënten met verpleeghuisindicatie
Locatie: Tietjerksteradeel
Startdatum: april 2000

Participanten

- Zorgkwadrant Fryslan Oost
- Talma Woningbouwvereniging
- Coördinatie Centrum Chronisch Zieken
- MS-patiëntenvereniging

Poliklinische fysiotherapie

Contactadres

dhr. G. Stars
Stichting VPH Crabbehof
Groen van Prinstererweg 38, 3317 SP Dordrecht
Telefoon: 078-6528888

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- de overgang van verpleeghuisopname/dagbehandeling naar de thuissituatie te optimaliseren;
- de patiënt zo lang mogelijk gebruik te laten maken van de specifieke deskundigheid op het gebied van revalidatie, de outillage die het verpleeghuis biedt;
- de behandeling afbouwen en zo mogelijk afronden.

Men bereikt dit door:

- patiënten worden door verpleeghuisarts doorverwezen;
- huisarts wordt geïnformeerd door ontslagbrief;
- fysiotherapeut stelt in overleg met patiënt behandeldoel en frequentie op.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten ontslagen uit verpleeghuis/dagbehandeling die fysiotherapie nodig hebben

Locatie: Dordrecht en omgeving

Startdatum: mei 1998

Participanten

- Verpleeghuis Crabbehof
- TRIAS
- COTG

Doelmatigheid cardiologie

Contactadres

mevr. J. Groeneveld
St. Joseph Ziekenhuis
Postbus 7777, 5500 MB Veldhoven
Telefoon: 040-2589124

Beschrijving van het project

Het doel is doelmatiger functioneren van de polikliniek cardiologie.

Men bereikt dit door:

- in kaart brengen van werkzaamheden poli door middel van stroomschema's;
- onderverdeling patiënt in diagnosecategorieën met zo mogelijk standaardisatie van onderzoek en behandeling;
- verkorting door stroomtijd met één polibezoek door onderzoek reeds te verrichten voor eerste polibezoek;
- stroomlijnen werkzaamheden poliklinieken;
- samenvoeging functieafdeling cardiologie met polikliniek cardiologie.

Praktische informatie

Doelgroep: cardiologiepatiënten
Locatie: adherentiegebied Sint Joseph Ziekenhuis
Startdatum: januari 1999

Participanten

- Sint Joseph Ziekenhuis
- Huisartsen uit regio

Nachtelijke desperaltoediening via port à cath-systeem in de thuissituatie

Contactadres

dhr. R. van Roy
Elisabeth Ziekenhuis afd. k-z
Hilvarenbeekseweg 60, 5022 GC Tilburg
Telefoon: 013-5391313

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is de desperalmedicatie 's nachts thuis toe te dienen zodat:

- het kind hier niet iedere dag voor in het ziekenhuis hoeft te komen;
- dit naast een minder psychische belasting ook een grote tijdwinst oplevert;
- sociaal gezien kan patiënt/familie weer vrij normaal functioneren, de medicatie wordt gedurende de tijd dat het kind slaapt, gegeven;
- voorheen werd via een perifere infuus medicatie gegeven, nu via een port à cath met als doel: minder pijnlijk en vatbesparend.

Aanprikken is ouders zelf te leren.

Men wil dit bereiken door:

- toestemming te regelen met ziekenfonds (substitutiebeleid);
- aanleggen port à cath/protocolleren van het geheel in samenwerking met hygiënische dienst;
- instructiemiddag organiseren ten behoeve van thuiszorg met name:
 - medisch handelen team;
 - ouders;
 - kinderarts;
 - leverancier materialen;
 - ziekenhuishygiëniste;
- evaluatiebijeenkomsten organiseren;
- systeem opzetten met betrekking tot toesturen bloedmonster van thuis naar ziekenhuis;
- periodieke controles.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met aangeboren chronische bloedafwijking

Locaties: 's-Hertogenbosch, Reusel Noord-Brabant

Startdatum: mei 1997

Participanten

- Zorgverzekeraar
- Thuiszorg Den Bosch
- Asielzoekerscentrum Den Bosch (medische dienst)
- Hygiënische Dienst Elisabeth Ziekenhuis
- Firma Minigaz (leverancier materialen Geffen)
- Firma Provers medische techniek (Zoetermeer)

Publicatie

P. Lentjes, Transmurale samenwerking rondom kinderen met bloedziekte, *Monitor*, 30, 1999, 3, p. 3-4.

Transmurale behandeling van chronische pijn

Contactadres

mevr. M.E.T. van Lent
Isala Klinieken
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-4242356

Beschrijving van het project

De doelstelling is verbetering van de kwaliteit van zorg in de behandeling van de patiënten met chronische benigne pijn door:

- systematische registratie van de pijnproblematiek en evaluatie van de behandeling op de pijnpolikliniek teneinde te komen tot gerichte inzet van de behandelingsmogelijkheden.

Verrichting van een nulmeting en inventarisatie van de huidige procedure en resultaten. Bevorderen van een snelle terugkoppeling en terugverwijzing naar de eerstelijns; met als gevolg een afname van de belasting van de ziekenhuisorganisatie en wachtlijstreductie;

- betere coördinatie en planning van de behandeling van de patiënt met chronische benigne pijn, waardoor afname van de medische consumptie en snellere duidelijkheid voor de patiënt in kwestie en zijn of haar huisarts.

De aan te stellen (half-time) chef de clinique anesthesiologie ontwikkelt in samenwerking met het pijnkenniscentrum in Groningen een registratie- en evaluatiesysteem dat voor regionaal gebruik geschikt is. Het registratiesysteem dat ontwikkeld is door de anesthesiologen in enkele perifere ziekenhuizen wordt daarbij niet uit het oog verloren en zo mogelijk geïmplementeerd. In het registratiesysteem worden alle patiënten opgenomen die worden gezien en behandeld door de anesthesiologen en de patiënten die worden behandeld door het pijnteam. Zo kan inzicht worden verkregen in het karakter van het aanbod van pijnpatiënten en een meting naar resultaten worden opgezet. In het pijnteam hebben een generalist, anesthesioloog, neuroloog, psychiater, fysiotherapeut en

psycholoog zitting. Ad hoc kan het team worden aangevuld met specialisten. De huisarts van de patiënt wordt nadrukkelijk uitgenodigd bij de bespreking aanwezig te zijn.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met chronische benigne pijn

Locatie: regio Zwolle

Startdatum: december 1997

Participant

- Ziekenhuis De Weezenlanden (Isala klinieken)

Caraverpleegkundige voor COPD-patiënten

Contactadres

dhr. J.L. van Veen
Isala klinieken
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-4242356

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het handhaven of verbeteren van de kwaliteit van zorg voor de COPD-patiënt met behulp van de caraverpleegkundige;
- afname van de werkdruk van de longartsen, waardoor meer tijd voor onderzoek, toename instroom nieuwe patiënten, wachttijdreductie, ruimte voor tertiaire verwijzingen;
- toename van het percentage patiënten dat stopt met roken.

Hiertoe werkt de caraverpleegkundige volgens een vooraf vastgestelde taakomschrijving en wordt bij twee groepen patiënten ingeschakeld: nieuw verwezen COPD-patiënten en stabiele COPD-patiënten met een controlefrequentie door de longarts van twee keer per jaar.

Praktische informatie

Doelgroep: COPD-patiënten
Locatie: adherentiegebied Isala klinieken Zwolle
Startdatum: mei 1999

Participant

- Afdeling longziekten Isala klinieken

Lee Silverman voice treatment

Contactadres

dhr. J. Lambert
Hogeschool Limburg
Postbus 550, 6400 AH Heerlen
Telefoon: 045-4006330

Beschrijving van het project

Doelstelling is aanpassing van de methode voor het Nederlandstalig gebied. Het betreft een totale therapie op stem- en spraakgebied bij patiënten met de ziekte van Parkinson.

De doelstelling bereikt men door:

- literatuurstudie;
- vertaling en aanpassing van de therapiemethode van het Nederlands taalgebied;
- vooronderzoek bij Parkinsonpatiënten;
- opstellen van een satisfactie-enquête voor Parkinsonpatiënten;
- uitvoeren van het LSVT-programma;
- herhalingsonderzoek en verwerking van gegevens van de satisfactie-enquête.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met de ziekte van Parkinson
Startdatum: september 1999

Participanten

- PPV
- NVLF
- Hogeschool Limburg
- Contracting Hogeschool Limburg
- LOP

Benzodiazepineproject

Contactadres

mevr. A. Meijs
Stichting Doelmatige Geneesmiddelenvoorziening
Churchillaan 11, 3527 GV Utrecht
Telefoon: 030-2916216

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project zijn:

- preventie van nieuw langdurig gebruik;
- interventie dan wel afbouw van langdurig gebruik.

Het beoogde doel wordt op de volgende wijzen nagestreefd:

- het thema Benzodiazepinen wordt besproken in FTO-groepen;
- er worden afspraken gemaakt in praktijkorganisatie met betrekking tot uitgifte van het eerste en van de herhaalrecepten;
- er wordt voorlichting gegeven aan een nieuwe gebruiker;
- aan de huidige (langdurige) gebruiker wordt een voorlichtings- en begeleidingsaanbod gedaan.

Praktische informatie

Doelgroep: gebruikers van benzodiazepine
Locatie: Heerlen en Hoensbroek
Startdatum: september 1999

Participanten

- DHV Limburg
- CZ Zorgverzekeraar
- KNMP-dept. Heerlen
- Stichting DGV

Zorg met leefstijl door arbeid met bezieling

Contactadres

dhr. R. Ruijters
Hamboskliniek
Kapellaan 2, 6461 EH Kerkrade
Telefoon: 045-5457041

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het nemen van de leefstijl van de individuele bewoners als uitgangspunt voor de zorg en het creëren van meer tevredenheid voor de medewerkers.

Dit probeert men te bereiken door:

- het structureren van kleinschalige zorggroepen;
- het decentraliseren van verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- functiedifferentiatie.

Praktische informatie

Doelgroep: chronische verpleeghuisbewoners
Locaties: Kerkrade, Simpelveld
Startdatum: oktober 1998

Participanten

- Hamboskliniek
- SVB
- Extern adviesbureau

Niet-specialistische revalidatie in het verpleeghuis

Contactadres

dhr. F.H.C.A. Kogels
Capelse verpleeghuizen
Postbus 5011, 2900 EA Capelle aan den IJssel
Telefoon: 010-4508744

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is revalidatie in het verpleeghuis te bieden in plaats van in het revalidatiecentrum aan speciaal daarvoor geselecteerde patiënten.

Hiertoe wordt intensievere behandeling en verpleging geboden dan nu bij cliënten in het verpleeghuis mogelijk is.

Praktische informatie

Doelgroepen: CVA-patiënten, orthopedische patiënten, patiënten met NAH
Locatie: Capelle aan den IJssel
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- Capelse Verpleeghuizen
- Revalidatiecentrum Rijndam
- Zorgverzekeraar Zilveren Kruis
- Humanitas Kliniek

Afasiecentrum

Contactadres

mevr. M.A.H. Verschaeve
Capelse Verpleeghuizen/Afasiecentrum Rotterdam en omgeving
Tsjakovskistraat 1, 2901 HM Capelle aan den IJssel
Telefoon: 010-2665757

Beschrijving van het project

Het afasiecentrum hanteert de volgende uitgangspunten:

- cliënten met afasie en/of mensen uit hun omgeving nemen actief deel aan de activiteiten. Deze activiteiten hebben een ondersteunende functie ten opzichte van de communicatie en de resocialisatie, waarbij lotgenotencontact een belangrijk onderdeel vormt;
- vrijwilligers zijn onmisbaar in het centrum;
- het afasiecentrum is makkelijk bereikbaar en rolstoeltoegankelijk;
- het centrum is op vaste tijden geopend en er gelden enkele huisregels.

Men gaat hierbij uit van de volgende visie op nazorg bij mensen met afasie en hun directe omgeving: mensen ontdekken het beste hun eigen mogelijkheden als ze in contact komen met anderen die in eenzelfde situatie verkeren. Onder deskundige begeleiding leren ze van lotgenoten hoe ze de grenzen van hun kunnen en durven kunnen vergroten. Hiertoe is het belangrijk dat er een specifiek nazorgprogramma is op het gebied van taal en communicatie, toegespitst op het niveau van de afaticus en aangepast aan zijn sociale netwerk.

Men tracht de uitgangspunten te bereiken op de volgende wijze:

- groepstherapie naar communicatietraining;
- gespreksgroepen;
- activiteiten ter stimulering van hobby's, sociale leven;
- zelfhulpgroepen ex-patiënten helpen lotgenoten;
- werken aan computer;
- organiseren van uitjes door cliënten zelf;

- begeleiden partners/mantelzorgers;
- scholing van vrijwilligers.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met afasie als gevolg van hersenletsel

Locaties: Regio Rotterdam: Rotterdam, Capelle, Lekkerkerk, Dordrecht, Vlaardingen, Gouda

Startdatum: april 1998

Participanten

- Capelse Verpleeghuizen
- Unie van Vrijwilligers
- Afasie Vereniging Nederland
- Meldpunt Capelle

CVA-unit in het verzorgingshuis

Contactadres

dhr. H. Brouwer
Rivas Zorggroep
Postbus 90, 4200 AD Gorinchem
Telefoon: 0183-644757

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- betere doorstroming;
- het opzetten van een leerunit;
- het bieden van een extra mogelijkheid voor de opvang en nazorg van CVA-patiënten;
- verbeteren van de kwaliteit van de nazorg.

Hiertoe is een unit in een verzorgingshuis opgericht voor CVA-patiënten die na opname in een ziekenhuis of een verpleeghuis nog enkelvoudige zorg of behandeling nodig hebben. Patiënten kunnen na opname op de unit in principe naar huis worden ontslagen. Instroom vanuit de thuissituatie via de huisarts is mogelijk.

Praktische informatie

Doelgroep: CVA-patiënten
Startdatum: juni 1998

Transmurale units palliatieve zorg in het ziekenhuis

Contactadres

dhr. W. Klomp
TRAZOR
Pres. Kennedylaan 1, 4000 HA Tiel
Telefoon: 0344-674272

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- ontwikkeling regionaal netwerk palliatieve zorg;
- het verlenen van zorg aan zoveel mogelijk mensen passend bij de vraag van de patiënt, onderling afgestemd;
- het uitvoeren van de zorg volgens de laatste inzichten en voldoen aan de kwaliteitseisen en de behoefte van de patiënt;
- de mogelijkheid aan de patiënt bieden om vorm en inhoud te geven aan de laatste levensfase;
- het verlichten van de problemen van de patiënt en diens naasten;
- het ontwikkelen van hospicefaciliteiten.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- het ontwikkelen van deskundigheid rond de doelgroep door middel van begeleiding en scholing;
- het uitwisselen van deskundigheid in transmuraal verband, onder andere door middel van een palliatief team;
- het opheffen van overlap/hiaten en andere belemmeringen, onder andere door het ontwikkelen van zorgprogramma's;
- het ontwikkelen van gezamenlijke protocollen;
- het ondersteunen van huisartsen;
- het verbeteren van de patiëntenlogistiek;
- het verder vormgeven van het netwerk;
- het inzetten van vrijwilligers;
- het ontwikkelen van zorgprogramma's.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten in terminale fase

Locaties: Tielerswaard, Culemborgswaard, Bommelerwaard

Startdatum: december 1999

Participant

- TRAZOR

Transmurale palliatieve zorg

Contactadres

mevr. J. Kruyt
De Vierstroom
Postbus 571, 2800 AN Gouda
Telefoon: 0182-540403

Beschrijving van het project

Het project richt zich op de ontwikkeling en realisering van een integraal aanbod van palliatieve thuiszorg, gecoördineerd door een wijkverpleegkundige. Hiertoe zijn vier werkgroepen opgericht bestaande uit een verpleegkundige uit het ziekenhuis, wijkverpleegkundigen, teamleiders en oncologieverpleegkundigen. De werkgroepen zijn: zorg en procedures, rolomschrijving coördinerend wijkverpleegkundige, scholing, toetsing en evaluatie. Verder zijn er twee klankbordgroepen, één vanuit verpleegkundige invalshoek en één vanuit medische invalshoek.

Praktische informatie

Doelgroep: oncologiepatiënten
Locatie: Midden-Holland
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- De Vierstroom (thuiszorg)
- Groene Hart Ziekenhuis

Begeleidingsgroep VTZ

Contactadres

mevr. A. van Laren
Meldpunt Capelle/Krimpen
Postbus 415, 2900 AK Capelle aan den IJssel
Telefoon: 010-4501344

Beschrijving van het project

Cliënten die thuis willen sterven en hun naasten daarbij helpen/ondersteunen. Hiertoe vindt een intake plaats waarna de inzet van vrijwilligers start. De vrijwilligers helpen bij de verzorging en ondersteuning van de cliënt en ondersteunen en stimuleren de mantelzorger. Het aantal uren dat aan hulp geboden wordt door de vrijwilligers is afhankelijk van de vraag (en inzet van de thuiszorg en mantelzorg).

Praktische informatie

Doelgroep: terminale patiënten
Locaties: Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel
Startdatum: september 1998

Participanten

- Meldpunt Capelle
- De Capelse Kruisvereniging
- Vierstroom
- Verpleeghuis Ryckehove
- Vrijwilligersplatform

Zorgfunctie palliatieve zorg

Contactadres

dhr. J.E. Nieuwenhuize
Verpleeghuis Ter Valcke
Valckeslotlaan 200, 4460 AC Goes
Telefoon: 0113-240000

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het behandelen, verplegen, verzorgen en begeleiden van de bewoner gedurende 24 uur per dag in zijn/haar laatste levensfase;
- de bewoner kan op eigen wijze zijn emoties verwerken, afscheid nemen en contact houden met zijn sociale netwerk;
- de bewoner en zijn sociale netwerk voelen zich gerespecteerd.

Realisering geschiedt door:

- maatschappelijk werkers en unithoofd kijken met bewoner en sociale netwerk hoe de zorg georganiseerd kan worden om 'het goede' in zijn laatste levensfase vorm te geven;
- de bewoner en zijn sociale netwerk zijn op de hoogte van de inhoud van de professionele zorg die zij kunnen en mogen verwachten op de unit palliatieve zorg;
- medewerkers hebben respect voor de eigen waarden, normen en wensen van de bewoner en zijn sociale netwerk;
- elke bewoner heeft een eigen kamer en heeft de mogelijkheid deze kamer een eigen persoonlijke sfeer te geven;
- medewerkers hanteren de huisregels flexibel.

Praktische informatie

Doelgroep: terminale patiënten met verpleeghuisindicatie
Locatie: Zeeland (provincie)
Startdatum: juli 1999

Participant

- SVRZ

Publicaties

- Verpleeghuis Ter Valcke, Zorgfunctie palliatieve zorg, *Provinciale Zeeuwse Courant*; 1999
- Verpleeghuis Ter Valcke, Zorgfunctie palliatieve zorg, *Activiteitenbegeleidingstijdschrift*; 2000

Intraveneuze thuisbehandeling bij patiënten met decompensatio cordis

Contactadres

mevr. E. Gubbels
Catharina Ziekenhuis Eindhoven
Postbus 1350, 5602 ZA Eindhoven
Telefoon: 040-2399111

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- kwaliteit van zorg;
- verkorten/voorkomen van opname.

Realisering geschiedt door het gezamenlijk ontwikkelen/implementeren en evalueren van een transmuraal zorgprogramma voor de intraveneuze thuisbehandeling waardoor de organisatie rondom ontslag, zorg thuis en samenwerking tussen de eerste en tweede lijn verantwoord wordt vormgegeven.

Praktische informatie

Doelgroepen: terminale patiënten, patiënten met opname-indicatie
Locaties: Eindhoven, Kempenstreek, Helmond en omgeving
Startdatum: januari 1999

Participanten

- Thuiszorgorganisaties
- Stichting Apotheek en thuiszorg
- Districts Huisartsen Vereniging

Oncologische zorg in de thuissituatie

Contactadres

mevr. L. Homans
Ziekenhuis Gelderse Vallei
Edeseweg 118, 6721 KC Bennekom
Telefoon: 0318-491409

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- patiënten met kanker de mogelijkheid bieden om palliatieve cytostaticakuren, die zij nu op de dagbehandeling ontvangen, thuis te krijgen teneinde de zorg op de juiste plaats te bieden en onnodige belasting van deze patiënten te voorkomen;
- het treffen van voorbereidingen voor verbreding van het aanbod van oncologische zorg thuis teneinde een bredere en structurele toepassing van specialistische thuiszorg voor patiënten met kanker mogelijk te maken. Hierbij gaat het om zorg met een medisch-specialistisch karakter.

Hiertoe werken zeven verpleegkundigen binnen het team van de oncologische afdeling die om de beurt een week ten behoeve van het project werken. De verpleegkundigen gaan per auto met medicatie en verpleegartikelen naar de patiënt toe en geven de behandeling. Er is een aanmeldingsprocedure ontwikkeld voor het aanmelden van patiënten en een handboek waarin de werkwijzen beschreven staan.

Praktische informatie

Doelgroep: oncologische patiënten in de palliatieve fase
Locatie: verzorgingsgebied van het Ziekenhuis Gelderse Vallei
Startdatum: april 1998

Participanten

- Ziekenhuis Gelderse Vallei
- Thuiszorgorganisatie

Palliatieve terminale unit

Contactadres

dhr. I.J.M. de Bakker
Stichting Curamus, De Blaauwe Hoeve
Truffinoweg 2, 4561 NT Hulst
Telefoon: 0114-381381

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van palliatieve terminale zorg aan patiënten.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- aparte unit op een afdeling. Eenpersoonskamer met uitgebreide mogelijkheden;
- apart team dat ook geschoold is;
- wekelijkse patiëntenbespreking in multidisciplinair verband;
- zorg voor de zorgenden;
- voorrang bij opname.

Praktische informatie

Doelgroep: terminale patiënten
Locatie: Regio Oost-Zeeuws-Vlaanderen
Startdatum: januari 1997

Participant

- Stichting Curamus

Palliatieve terminale zorg

Contactadres

dhr. J.L. van Veen
Isala klinieken
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-4242356

Beschrijving van het project

Doel is het verbeteren van de kwaliteit, bereikbaarheid en organisatie van palliatieve, terminale zorg in de regio Zwolle.

Subdoelstellingen:

- het realiseren van een specifieke unit voor palliatieve zorg voor kortdurend terminale patiënten (in aanvang vijf bedden) met een expertisecentrum;
- het toegankelijk maken en beschikbaar stellen van de deskundigheid uit de eerste en tweede lijn, ten behoeve van huisartsen, thuiszorg, zorgcentra, verpleeghuizen en ziekenhuis van Zwolle en omgeving;
- het inbedden van de mogelijkheden op het gebied van terminale zorg van het verpleeg- en reactiveringscentrum in het netwerk en de bestaande regionale zorgketens;
- implementatie van het kwaliteitsprotocol kortdurende terminale zorg in het verpleeghuis van de NVVZ uit 1995.

Hiertoe is het project opgedeeld in vier fasen:

- fase 1: voorbereidingsfase project palliatieve terminale zorg;
- fase 2: de palliatieve terminale unit;
- fase 3: voorbereidingsfase project expertisecentrum;
- fase 4: expertisecentrum.

Praktische informatie

Doelgroep: kortdurend terminale patiënten
Locatie: adherentiegebied Isala klinieken Zwolle
Startdatum: maart 1999

Participanten

- Verpleeg- en reactiveringscentrum Isala klinieken Zwolle
- Isala klinieken (ziekenhuis)
- Hospicegroep
- MCC-klik
- Thuiszorg IJssel-Zwartewater
- Vrijwilligerscentrale

Consultatief palliatieteam COPZ-M

Contactadres

mevr. A. Courtens
Transmuraal Diagnostisch Centrum AZM
Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-3877548

Beschrijving van het project

Doel is het verbeteren van de kwaliteit van de palliatieve zorg in het adherentiegebied van het AZM.

Realisering geschiedt door een palliatieteam dat als taken heeft het adviseren van professionele zorgverleners in de regio, deskundigheidsbevordering en regionale netwerkvorming.

Het palliatieteam is een interdisciplinair en transmuraal team. Zorgverleners (artsen en verpleegkundigen) kunnen het team tijdens kantooruren bellen met patiëntgebonden of niet-patiëntgebonden vragen op het gebied van palliatieve zorg. Het team doet ook bedside consulten in de regio Heuvelland. De teamleden verzorgen scholingen voor huisartsen, verpleegkundigen, verzorgenden en vrijwilligers.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten in de terminale fase
Locatie: het adherentiegebied van het AZM/Limburg
Startdatum: januari 1999

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Maastricht
- Universiteit Maastricht
- IKL

Consulentenmodel voor diagnostiek van neuromusculaire aandoeningen

Contactadres

dhr. H. van Veenendaal
ISNO
Lt. Gen. Van Heutszlaan 6, 3743 JN Baarn
Telefoon: 035-5480480

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- juiste en snelle diagnosestelling;
- deskundigheidsbevordering;
- juiste doorverwijzing.

Hiertoe bezoeken neurologen van academische ziekenhuizen neuromusculaire spreekuren van collega's in de niet-academische ziekenhuizen om hen te ondersteunen bij de diagnostiek.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met ziekten die veelal tot spierslapte leiden
Locatie: Noord-Holland
Startdatum: september 2000

Participanten

- ISNO
- Academische Ziekenhuizen

Paramedische zorg voor chronisch zieken

Contactadres

mevr. C.D. van Ravensberg
Nederlands Paramedisch Instituut
Postbus 1161, 3800 BD Amersfoort
Telefoon: 033-4216100

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het ontwikkelen van een methodiek voor het verzamelen van de informatie die een huisarts nodig heeft voor de indicatiestelling paramedische zorg voor chronisch zieken;
- het opzetten van een – in de toekomst uit te breiden – kennissysteem voor huisartsen (in Fase 2 zal voor vier groepen chronische aandoeningen het kennissysteem worden ingevuld).

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- in Fase 1: het ontwikkelen van een methodiek voor het verzamelen, ordenen en beoordelen van de in Fase 2 benodigde informatie;
- het ontwikkelen van een blauwdruk waarin de gegevens zijn opgenomen die in Fase 2, aan de hand van de ontwikkelde methodiek, worden uitgewerkt voor vier groepen chronische aandoeningen.

Praktische informatie

Doelgroepen: chronisch reuma, ziekte van Parkinson, COPD, diabetes mellitus type II

Startdatum: juni 1999

Participanten

- NPi
- WOCZ

- NHG
- Paramedische beroepsorganisaties
- LHV
- OMS
- ZON

Teleconsult dermatologie

Contactadres

mevr. M.F.M.T. du Moulin
Transmuraal en Diagnostisch Centrum AZM
Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-3875382

Beschrijving van het project

De doelstellingen die in dit project beoogd worden zijn:

- het verbeteren van de dermatologische zorg in de eerste lijn;
- een goede interactie tussen eerste en tweede lijn met betrekking tot dermatologie;
- een specifieke ondersteuning van de eerste lijn door de dermatoloog;
- een kostenbesparing aangezien een adequate geneesmiddelenvoorziening minder arbeidsverzuim oplevert.

De doelstellingen tracht men te bereiken door de volgende activiteiten:

- er wordt een digitale verbinding tot stand gebracht tussen de huisartspraktijk en de dermatoloog (in het AZM);
- de huisarts maakt met behulp van een digitale camera foto's van een huidafwijking bij patiënten waarbij hij twijfelt over doorverwijzing;
- vervolgens verzendt de huisarts deze foto's aangevuld met enkele anamnestiche gegevens naar de dermatoloog in het ziekenhuis;
- de dermatoloog zal achter zijn pc de foto's en gegevens beoordelen en een advies aan de huisarts terugzenden;
- dit alles vindt plaats binnen een aantal werkdagen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met huidaandoeningen
Locatie: Maastricht e.o.
Startdatum: juni 2000

Participanten

- T&DC
- AZM
- Capaciteitsgroep Dermatologie
- Automatiseringsbedrijf

ADHD

Contactadres

dhr. P.P.M. Kuijpers
Westfries Gasthuis
Postbus 600, 1620 AR Hoorn
Telefoon: 0229-257039

Beschrijving van het project

Doel is het ontwikkelen van een transmuraal diagnostisch traject zodat een correcte diagnose gesteld kan worden in een zo vroeg mogelijk stadium. Het vervolgens instellen van een begeleidings- en behandelingstraject voor kind, ouders en eventueel leerkrachten op school, afhankelijk van de ernst van ADHD en de verdere psychosociale omstandigheden. Er wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van de reeds aanwezige instanties.

Realisering geschiedt door:

- definiëren van (gemeenschappelijke) knelpunten;
- bestudering van ervaring elders;
- formuleren van werkafspraken;
- aanbrengen van structuur in verwijzing en registratie;
- definiëren van verwachtingen van betrokkenen;
- informatie aan indirectbetrokkenen.

Praktische informatie

Doelgroep: ADHD-patiënten
Locatie: West-Friesland
Startdatum: maart 2000

Participanten

- Westfries Gasthuis
- Riagg

- Triversum
- Stichting Kardeel
- RHV
- De Omring
- Univé

Screening audiometrie voor de huisarts

Contactadres

dhr. J.L. van Veen
Isala klinieken
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-4242356

Beschrijving van het project

Doel is het verbeteren van de kwaliteit en doelmatigheid van zorg door het ter beschikking stellen van audiometrische faciliteiten van de Zwolse ziekenhuizen aan de huisartsen in de regio (screening door de logopedist).

Hiertoe zijn in een protocol de acties beschreven die plaatsvinden voor de patiënten die door de huisarts worden verwezen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met gehoorproblemen
Locatie: adherentiegebied Isala klinieken Zwolle
Startdatum: december 1998

Participanten

- Isala klinieken Zwolle, locatie Weezenlanden, afd. kno
- Districtshuisartsenvereniging Zwolle

Non-invasieve cardiologische diagnostiek

Contactadres

dhr. Th. L. Bouwknecht
Diaconessenhuis Meppel
Postbus 502, 7940 AM Meppel
Telefoon: 0522-233800

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project zijn:

- het voorkomen van onnodige verwijzing door huisartsen naar de polikliniek cardiologie waardoor de cardiologen de beschikbare polikliniektijd doelmatiger kunnen gebruiken;
- de kosten voor effectieve cardiologische zorg verminderen;
- er zal ofwel een vermindering van het aantal verwijzingen ofwel een beperking van de groei van de toegangstijden optreden.

Op de volgende wijzen tracht men de doelstellingen te bereiken. Eerst zijn de huisartsen geschoold. Daarna vindt er een evaluatie met de directbetrokkenen plaats. Afhankelijk van de evaluatie en te maken afspraken met onder andere cardiologen wordt besloten om de faciliteit open te stellen voor het verzorgingsgebied.

Gegevens worden maandelijks vastgelegd waarbij een verband wordt gelegd met de geldende productieafspraken zoals eerste polikliniekbezoeken.

Praktische informatie

Doelgroep: huisartsen
Locatie: verzorgingsgebied Diaconessenhuis Meppel
Startdatum: december 1998

Eerstelijnsproject GGZ-ondersteuning

Contactadres

mevr. M.M.A. De Boer-Hendriks
Stichting Zilverzorg Maarssenbroek
Boomstede 204, 3608 AK Maarssen
Telefoon: 0346-567844

Beschrijving van het project

Doel is versterking van de GGZ in de eerste lijn in de vorm van consultatie. Het betreft ondersteuning van de huisartsen en maatschappelijk werkers.

Realisering geschiedt door:

- individuele consultatie aan huisarts of maatschappelijk werker;
- advies naar aanleiding van gesprek met patiënt(systeem) aan huisarts of maatschappelijk werker;
- groepsconsultatie/afstemmingsoverleg Maatschappelijk Werk;
- onderwijsachtige activiteiten;
- telefonische consultatie.

Dit aanbod wordt verleend door een Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV) en een psychiater die gemiddeld twee uur per week aanwezig zijn in één van de twee gezondheidscentra.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een psychische zorgvraag
Locatie: Maarssen
Startdatum: oktober 1999

Participanten

- Zilverzorg Maarssenbroek
- Stichting Weide Sticht
- Riagg Westelijk Utrecht
- RPC Woerden

Prehospitale triage voor gerichte verwijzing bij acuut infarct

Contactadres

mevr. M.E.T. van Lent
Isala Klinieken
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-4242356

Beschrijving van het project

Doel is te onderzoeken of het mogelijk is om reeds voor ziekenhuisopname, op grond van een door het ambulancepersoneel gemaakt ECG te bepalen welke patiënten in aanmerking komen voor interventiecardiologische reperfusiotherapie.

Hiertoe worden in de regio Zwolle 14 ambulances uitgerust met speciaal daarvoor ontwikkelde aanpassingen aan het ECG-defibrillatieapparaat. Het Zwols ambulancepersoneel wordt getraind in het maken en interpreteren van ECG's bij de patiënt. Tevens wordt op hetzelfde moment het ziekenhuis, functiepersoneel en de dienstdoende interventiecardioloog gewaarschuwd zodat in het ziekenhuis de voorbereiding voor een cardiologische interventie in gang wordt gezet. Alle voor het project zich kwalificerende patiënten wordt intraveneus acetyl-salicylzuur toegediend. Verder wordt gehandeld volgens het landelijk protocol infarctbehandeling. De patiëntenkarakteristieken, tijdsintervallen en klinische sequelae worden vergeleken met de gegevens van de Zwolse infarctstudiegroep in de jaren 1994 tot 1997 (referentiegroep).

Verder worden de volgende klinische eindpunten bekeken:

- Primair eindpunt: overlijden en/of recidief infarct.
- Secundaire eindpunten: recidief angina pectoris; revascularisatieproces na indexopname; kosten (kosten-effectiviteitsanalyse).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een acuut hartinfarct
Locatie: regio Zwolle
Startdatum: november 1998

Participanten

- Samenwerkingsverband ambulancediensten regio Zwolle
- Huisartsen regio Zwolle
- Afdeling cardiologie Isala klinieken locatie Weezenlanden

Aan de slag met signaleren

Contactadres

dhr. F.P.M. van Amelsvoort
NIZW
Postbus 19152, 3501 DD Utrecht
Telefoon: 030-2306311

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- het samenstellen van een handleiding voor thuiszorginstellingen die aan de slag willen met het bewust en systematisch uitvoeren van de signaleringstaak van verzorgenden en hun leidinggevenden;
- het ontwikkelen, toetsen en bijstellen van het leertraject waarmee leidinggevenden en hun teams verzorgenden zelf aan de slag kunnen met het verbeteren van de signaleringspraktijk;
- het presenteren van het implementatiepakket aan het veld en het bieden van ondersteuning en consultatie.

Dit wil men op de volgende wijze bereiken:

- op basis van de opgedane bevindingen uit het voorafgaande NIZW-signalerings-project wordt een handleiding opgesteld voor:
 - het in kaart brengen van de huidige signaleringspraktijk van verzorgenden in de eigen organisatie;
 - het creëren van de randvoorwaarden om aan de geconstateerde verbeterpunten te kunnen werken;
- het werken aan geconstateerde verbeterpunten ten aanzien van signaleren;
- op basis van een taakanalyse worden leerdoelen vastgesteld en een bijpassend leertraject uitgezet dat door enkele leidinggevenden van verschillende thuiszorgorganisaties wordt getoetst;
- er worden regionale workshops georganiseerd voor beleidsfunctionarissen, er wordt een leertraject aangeboden (zowel centraal als ‘in company’) en er vinden PR-activiteiten plaats;

- er vindt een verkenning plaats naar toepassingsmogelijkheden in verzorgings- en verpleeghuizen en in het beroepsonderwijs.

Praktische informatie

Doelgroep: (cliënten van) verzorgenden en leidinggevenden

Locaties: Eindhoven, Katwijk, Oegstgeest, Sassenheim, Hillegom

Startdatum: augustus 1997

Participanten

- Thuiszorg Eindhoven
- Thuiszorg Rijn, Duin- en Bollenstreek/Weide Sticht/Verpleeg- en zorgvoorzieningen
- NIZW

Publicaties

- T. van der Plank, T. Kanter, F. van Amelsvoort (red.), *Het verhaal van een signaal, een handleiding voor het systematisch signaleren in de thuisverzorging*, Utrecht: NIZW, 1997
- F. van Amelsvoort, T. van der Plank, W. Dekkers, Iets doen met wat je opvalt, *Senior*; 1997, 6, p. 12-14.
- Aan de slag met signaleren, *Nieuwsbrief Thuiszorg in vernieuwing* (NIZW); 1998, febr.
- F. van Amelsvoort, T. van der Plank, Bewust signaleren in de thuisverzorging. Een kwestie van winst. *Handboek Thuiszorg*, 1998

Kwaliteit thuisverpleging vanuit gebruikersperspectief

Contactadres

C. Steentjes
Thuiszorg Zuid-Gelderland
Postbus 6810, 6503 GH Nijmegen
Telefoon: 024-3455927

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het ontwikkelen van een model van schriftelijke en mondelinge evaluatie van de verleende zorg door de afdeling thuisverpleging;
- zicht krijgen op het oordeel van de dienst over de zorg;
- zicht krijgen op verbeterpunten vanuit cliëntenperspectief;
- zicht krijgen op het oordeel van de medewerkers kwaliteit van de zorg.

Een en ander wil men bereiken door:

- het ontwikkelen van een vragenlijst aan de hand van een NIZW-voorbeeld van cliëntenenquête;
- 300 cliënten benaderen middels een vragenlijst;
- het samenstellen van een klankbordgroep uit gebruikers (acht) van de zorg;
- het analyseren van klachtenregistraties van het IKG (RPCF) Zuid-Gelderland (Informatie en klachtenbureau Gezondheidszorg) en klachtenregistraties KZG;
- verwerken/anticiperen van een breed scala aan gegevens;
- rapportage van de bevindingen en een aantal aanbevelingen aan de directie, afdeling en medewerkers;
- opnemen van de verbeterpunten in het kwaliteitsplan van de afdeling thuisverpleging;
- medewerkersraadpleging naar aanleiding van de bevindingen van cliënten en aanbevelingen aan de directie.

Praktische informatie

Doelgroep: gebruikers van verpleging en verzorging in de thuissituatie

Locatie: Regio Zuid-Gelderland

Startdatum: januari 1998

Participanten

- Thuiszorg Zuid-Gelderland
- RPCF

Samenwerkingsrichtlijnen voor huisartsen en wijkverpleging

Contactadres

mevr. J. Bastiaenen
STOOM
Postbus 100, 3980 CC Bunnik
Telefoon: 030-6596227

Beschrijving van het project

Het doel is om voorbeeldgewijs voor een aantal raakvlakken in de hulpverlening de disciplinegebonden kwaliteitsstandaarden om te zetten in een programma van eisen voor de interdisciplinaire samenwerking. Door beide groepen geautoriseerde samenwerkingsrichtlijnen vormen het beoogde resultaat van het project dat tevens moet uitmonden in aanbevelingen terzake de receptuur voor de wijze van ontwikkeling van samenwerkingsrichtlijnen.

Hiertoe is het project onderverdeeld in twee sporen, die ieder weer onderverdeeld zijn in twee fasen:

- Spoor 1: deelprojectontwikkeling samenwerkingsrichtlijn dementie voor de wijkverpleging. Voor het onderwerp dementie moet de wijkverpleging een inhaalslag maken om ten behoeve van de samenwerkingsrichtlijn op hetzelfde uitgangspunt te komen als de huisartsen.
 - fase 1: ontwikkeling wijkverpleging-dementiestandaard door een werkgroep. Taken zijn vaststelling van de methodiek, wijze van onderbouwing, praktische toetsing, consensusvorming, autorisatie, verspreiding en evaluatie, ontwikkeling conceptstandaard, aansturing van het toetsings- en autorisatie- en doorgeleidingstraject;
 - fase 2: parallel aan het proces van toetsing en autorisatie van de conceptstandaard wordt gestart met de ontwikkeling van een samenwerkingsrichtlijn. Dit gebeurt door een werkgroep die is samengesteld uit wijkverpleegkundigen en huisartsen.
- Spoor 2: deelproject ontwikkeling samenwerkingsprotocol decubitus. Dit deelproject volgt ongeveer dezelfde werkwijze; het verschil is alleen dat

voor wat betreft decubitus de uitgangspositie van wijkverpleging en huisartsen ongeveer hetzelfde is; de standaardontwikkelingsprocessen kunnen dus wederzijds gevoed worden.

Praktische informatie

Doelgroepen: dementerende patiënten, decubitispatiënten

Startdatum: december 1998

Participanten

- KITTZ
- NHG
- STOOM

Zorgmap

Contactadres

mevr. M. Burghoorn
Integraal Kankercentrum Stedendriehoek Twente
Lasondersingel 133, 7514 BP Enschede
Telefoon: 053-4305010

Beschrijving van het project

Het project beoogt het verbeteren van de communicatie tussen hulpverleners rond de oncologische patiënt.

Realisering geschiedt door gezamenlijke productie van een integraal communicatie-instrument. Tevens wordt het instrument getest en geëvalueerd.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met kanker
Locaties: regio Apeldoorn, regio Almelo
Startdatum: augustus 1997

Participanten

- Integraal Kankercentrum Stedendriehoek Twente
- Universiteit Twente
- Ziekenhuis
- Thuiszorg
- Regionale Huisartsen Vereniging

Landelijk kwaliteitsbeleid wijkverpleging

Contactadres

mevr. J. Bastiaenen
STOOM
Postbus 100, 3980 CC Bunnik
Telefoon: 030-6596227

Beschrijving van het project

Doel is het tot stand brengen van een krachtig en herkenbaar kwaliteitsbeleid van de wijkverpleegkundige beroepsgroep. Er zijn op veel plaatsen standaarden, protocollen en richtlijnen ontwikkeld voor de kwaliteit van de wijkverpleegkundige beroepsuitoefening, maar de informatie-uitwisseling en consensusvorming over deze kwaliteitsinstrumenten laat te wensen over. De behoefte daaraan doet zich evenwel steeds sterker voelen.

Realisering geschiedt door:

- de in omloop zijnde kwaliteitsinstrumenten voor de wijkverpleegkundige beroepsuitoefening in kaart te brengen en te ordenen. Met de resultaten van dit onderzoek wil STOOM een beeld krijgen van de daarin gelegen aanknopingspunten voor de verdere profilering ervan;
- te komen tot een landelijke regie door middel van het oprichten van een Kwaliteitsforum Wijkverpleging, dat de regie moet voeren over het standaardiseren, legitimeren en implementeren van de wijkverpleging. Het Kwaliteitsforum Wijkverpleging wordt bemand door een met gezag omkleed college van deskundigen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van de wijkverpleging
Startdatum: februari 1998

Participanten

- STOOM
- VVVM
- LCVV
- AVVV

Publicatie

STOOM, *Rapport: Naar een kwaliteitsbeleid voor de wijkverpleegkundige beroepsuitoefening; resultaten en voornemens in het project ontwikkeling landelijk kwaliteitsbeleid wijkverpleging, 1998*

Pilot kwaliteitszorg en cliëntenfeedback

Contactadres

mevr. L. van der Hoeff
Jeugdzorg Groningen
Postbus 274, 9700 AG Groningen
Telefoon: 050-5201954

Beschrijving van het project

Doel is het leveren van een waardevolle bijdrage aan cliëntenbeleid en kwaliteitszorg (men wil op basis van informatie van de cliënt over de geboden hulpverlening komen tot kwaliteitsverbeteringen).

Dit wil men doen middels het formuleren van cliëntenkwaliteitscriteria op basis van uitgebreide interviews met cliënten. Aan de hand van deze criteria wordt gewerkt met kwaliteitsgroepen, die via een verbetermethodiek komen tot gewenste kwaliteitsverbeteringen.

Praktische informatie

Doelgroep: jongeren die gebruikmaken van de jeugdhulpverlening
Locatie: Groningen (stad en provincie)
Startdatum: september 1998

Participanten

- NIZW
- WESP
- Kompaan Tilburg
- Jeugdzorg Groningen

Beheersmodel fysiotherapie

Contactadres

dhr. R. van Rijn
PWZ Verzekeringen
Gorslaan 60, 1441 RG Purmerend
Telefoon: 0299-419879

Beschrijving van het project

Doel is kwaliteitsverbetering van de fysiotherapeutische zorg in de regio waardoor ondoelmatige zorg niet meer wordt vergoed.

Dit wil men realiseren middels het toetsen van de fysiotherapeut op basis van de 'kwaliteitsrichtlijnen' van het eigen Genootschap. Op dit moment wordt er slechts getoetst op basis van de richtlijn 'schriftelijk vastleggen van het methodisch handelen'. Andere richtlijnen volgen. Bij de toetsing geldt een zogenaamde omgekeerde bewijslast. De therapeut mag pas meer werken als de toetsing positief is. Praktisch: aanpassing overeenkomsten en een nieuw contracteerbeleid.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met jaarlijks minimaal één verwijzing fysiotherapie
Locaties: Regio Zaanstreek-Waterland, Uitgeest
Startdatum: april 1999

Participanten

- De Beroepsgroep (regiobestuur)
- PWZ Verzekeringen

Leids verwijzingsproject

Contactadres

dhr. J.P.M. Kruidenberg
Rijnland Ziekenhuis
Postbus 4220, 2350 CC Leiderdorp
Telefoon: 071-5454405

Beschrijving van het project

Het algemene doel van het project is het verbeteren van de samenwerking tussen huisarts en specialisten van het Rijnland Ziekenhuis. Deze algemene doelstelling is uitgewerkt in:

- medische doelstellingen:
 - de toegangstijd overschrijdt niet hetgeen medisch ontoelaatbaar is. Per patiëntencategorie wordt de gewenste toegangstijd vastgesteld;
 - continuïteit en uniformiteit van diagnostiek en behandeling binnen en tussen de verschillende zorgchelons;
 - duidelijk vastgelegde verantwoordelijkheden (diagnostiek, therapie en overdracht);
- dienstverlening doelstellingen:
 - transparante routing door het gehele zorgtraject;
 - herhaalbezoeken reduceren tot minimaal wenselijk niveau;
 - toegangstijd reduceren tot een per patiëntencategorie wenselijk niveau;
- doelmatigheidsdoelstellingen:
 - inzet optimaal expertiseniveau;
 - efficiëntie informatieoverdracht tussen eerste en tweede lijn;
- strategische doelstellingen:
 - instellen van een feedbacksysteem binnen het huidige werkklimaat;
 - regelmatige evaluatie, analyse en bijstelling van de doelstellingen en instrumenten. De stuurgroep heeft een algemene randvoorwaarde aan het project toegevoegd: de verbeteractiviteiten dienen te leiden tot een bedrijfs-economisch rendement.

Men wil dit realiseren middels:

- projectstructuur met stuurgroep en werkgroepen per specialisme;
- definiëren van combinatieafspraken;
- creëren van een poliklinische agenda met daarin plekken voor:
 - spoedafpraak;
 - semi-spoedafspraken;
 - combinatieafspraken;
 - reguliere afspraken;
- vastleggen van verwijscriteria;
- voorgestructureerde berichtgeving tussen huisarts en specialist.

Praktische informatie

Doelgroep: poliklinische patiënten

Locaties: Rijn- en Veenstreek, Duin- en Bollenstreek

Startdatum: november 1999

Participanten

- Rijnland ziekenhuis
- Diaconessenhuis Leiden
- Districts Huisartsen Vereniging
- HAGRO's
- Plexus Medical Group

Informatieonderzoek ‘transmuraal model oogzorg’

Contactadres

dhr./mevr. F. van der Horst
Instituut voor Revalidatie Vraagstukken
Postbus 616, 6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-3882336

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn kwaliteitsverbetering van de oogzorg door middel van ontwikkeling en implementatie van een TMO met complementaire taken van beroepsgroepen in de eerste lijn (inclusief optiekwaken) en tweede lijn (inclusief regionale centra slechtzienden/blinden).

Dit probeert men te bereiken door middel van het oprichten van een projectgroep, methodiegroep, low vision groep en adviescommissie en in onderlinge samenhang:

- activiteiten voorbereiden;
- besluiten nemen;
- uitvoeren en evalueren.

In de methodiegroep participeren vertegenwoordigers van:

- huisartsen;
- oogartsen;
- opticiens;
- contactlensspecialisten;
- HBO-optometristen;
- orthopedisten;
- low vision specialisten.

Patiëntenverenigingen en verzekeraar vormen een adviescommissie en zij doen de proces/effectevaluatie.

Praktische informatie

Doelgroepen: patiënten met oogaandoeningen, patiënten met daling van het gezichtsvermogen (bijvoorbeeld diabetes, enzovoort)

Locaties: Maastricht, Beek, Berg-Terblijck, Eysden, Meerssen
Startdatum: april 1998

Participanten

- UM
- FRV
- AZM
- Regionale Huisartsvereniging
- Optiekwaken
- Blauwe Kamer Theoface

Publicaties

- F. v.d. Horst, S. Bours, Th. Schoemakers, *Onderlinge afstemming oogzorg in Nederland*: Rijksuniversiteit Limburg, 1996
- F. v.d. Horst, S. Bours, Th. Schoemakers, *Onderlinge afstemming oogzorg in Nederland*, samenvatting: Rijksuniversiteit Limburg, 1996
- F. v.d. Horst, F. Stevens, F. Nijhuis, S. Bours, *Division of labour in vision care: professional competence in a system of professions: Sociology of Health and Illness*, 2000

Skillslab

Contactadres

L. Spanjers
Stichting Stromenland
p/a Postbus 90, 4200 AD Gorinchem
Telefoon: 0183-401200

Beschrijving van het project

Doelstellingen zijn:

- tijd en kosten besparen doordat er niet naar een Regionaal Opleidings Centrum gegaan hoeft te worden;
- snel inspelen op ontbrekende vaardigheden (wet BIG) van zorgverleners;
- deskundigheidsbevordering.

Men tracht dit te bereiken door middel van een praktijk-/oefenlokaal voor verzorgenden en verpleegkundigen ten behoeve van het oefenen van verpleegtechnische vaardigheden.

Startdatum: oktober 1998

Participanten

- Stichting Regionaal Kruiswerk Mark en Maas
- Stichting Thuiszorg Maasmond
- Stichting Pro Seniore (verzorgings- en verpleeghuis)
- Stichting Stromenland (verzorgings- en verpleeghuis)

Publicaties

- *De Stem*; 1998
- *Altena Nieuws*; 1998

Voorlichting afgestemd

Contactadres

mevr. H.M. Mulder
Medisch Spectrum Twente
Postbus 50000, 7500 KA Enschede
Telefoon: 053-4873666

Beschrijving van het project

Doel is de afstemming te verbeteren tussen de verschillende hulpverleners bij het geven van voorlichting aan de patiënt met een chronische longziekte.

Men wil dit bereiken door middel van:

- benchmarking en het halen van pluspunten uit andere producten;
- opzetten van een brede (transmurale) werkgroep;
- ontwikkelen richtinggevend protocol, gedragen door de vier betrokken disciplines: artsen (huis- en longarts), verpleging (eerste en tweede lijn), fysiotherapie en diëtisten (eerste en tweede lijn);
- het geven van de verantwoordelijkheid voor de informatieoverdracht aan de patiënt in de vorm van een boekje (kompas).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een chronische longziekte

Locaties: Enschede, Haaksbergen, Oldenzaal, Neede, Denekamp, Verwijzingsgebied Medisch Spectrum Twente

Startdatum: maart 1999

Participanten

- Medisch Spectrum Twente
- Thuiszorg Enschede
- Thuiszorg Haaksbergen
- Huisartspraktijken

Leergang Klaar voor de start

Contactadres

mevr. M. van der Aa
Stichting Prisma
Dr. Kuyperlaan 54, 5142 TD Waalwijk
Telefoon: 0416-331655

Beschrijving van het project

Doel is het voorbereiden van professionals op het begeleiden en/of behandelen van verstandelijk gehandicapte mensen met ernstige psychische en gedragsproblemen. Resultaat van de leergang is een goed voorbereide beroepskracht die direct bij aanvang van zijn functie binnen de nieuwe setting een aanvaardbaar niveau van werk kan leveren, waarbij de kans van afknappen klein, zo niet uitgesloten is.

Realisering geschiedt middels het volgen van 3 studierichtingen: begeleidings- en behandelstrategieën, communicatie en teamsamenwerking en persoonlijke vorming. Naast de theoretische kennis over inzichten in begeleiding en behandeling ligt de nadruk op persoonlijke vorming. De cursisten hebben aan het begin van de leergang persoonlijke leerdoelen geformuleerd die voor hen de rode draad zijn tijdens de leergang. Alle cursisten volgen begeleide intervisie, waarbij deze persoonlijke leerdoelen centraal staan. Ook lopen de cursisten stage op een plek waar met de doelgroep gewerkt wordt, die ook weer aansluit bij de persoonlijke leerdoelen.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten met psychische/gedragsproblematiek
Locatie: Noord-Brabant
Startdatum: januari 1998

Participanten

- Stichting Prisma
- De Binckhorst te Rosmalen

Slaapstudies bij kinderen in de thuissituatie

Contactadres

mevr. S. van den Beug
Sophia Kinderziekenhuis
Dr. Molewaterplein 60, 3015 GJ Rotterdam
Telefoon: 010-4636044

Beschrijving van het project

Doel behelst:

- onderzoek naar de mogelijkheid tot en efficiëntie van het verrichten van slaapstudies bij kinderen in de thuissituatie;
- opstellen van een transmurale infrastructuur en een protocol van slaapstudies thuis.

Men wil dit bereiken door middel van:

- marktverkenning om tot een apparatuurkeuze te komen welke apparaten gebruikt/getest gaan worden;
- klinische testrun om tot een definitieve apparatuurkeuze te komen;
- klinische en ambulante testrun om specifieke apparatuurdetails te optimaliseren voor deze doeleinden;
- opstellen van uitvoeringsprotocol en realiseren van financieringsaspecten (verzekering).

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met ademhalingsproblematiek
Locatie: Rotterdam en omgeving, regio Zuid-West
Startdatum: mei 1999

Participanten

- Sophia Kinderziekenhuis
- Thuiszorgorganisatie Tefa-Poutanje

Receptmutatieformulier

Contactadres

mevr. J. van der Zande
Thuiszorg Gooi en Vechtstreek
Holleblok 44, 1273 EG Huizen
Telefoon: 035-6924924

Beschrijving van het project

Doel is het optimaliseren van de kwaliteit en efficiëntie van de huidige geneesmiddelenvoorziening bij cliënten van Thuiszorg Gooi en Vechtstreek, Huizen. Realisering geschiedt door het ontwikkelen van een uniform overdracht- en distributiesysteem waardoor de geneesmiddelenvoorziening voor cliënten van Thuiszorg Gooi en Vechtstreek wordt verbeterd.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch zieken met polifarmacie
Locatie: Huizen (Noord-Holland)
Startdatum: juni 1999

Participanten

- Huisartsen Huizen
- Apotheken Huizen
- Thuiszorg Gooi en Vechtstreek
- WoonzorgCentrum de Bolder (Huizen)

Bevordering en implementatie van thuiszorgtechnologie

Contactadres

mevr. J. Bastiaenen
STOOM
Postbus 100, 3980 CC Bunnik
Telefoon: 030-6596227

Beschrijving van het project

Het project heeft als doel de implementatie van technologische vernieuwing in de thuiszorg; het blijkt dat steeds meer technologieën toepasbaar zijn in de thuiszorg, maar dat deze technologieën niet automatisch in de breedte worden opgenomen in de praktijk. STOOM wil de ontvankelijkheid van de thuiszorg voor thuiszorgtechnologie versterken en een bijdrage leveren aan het realiseren van de daarvoor benodigde voorwaarden.

Hiertoe is het project opgesplitst in twee fasen:

- fase 1: inventarisatie van de mogelijkheden die de technologie de thuiszorg biedt en de mate waarin en de voorwaarden waaronder deze benut (kunnen) worden;
- fase 2: het benutten van kansen door middel van:
 - beleidsstrategische draagvlakverkenning voor de implementatie van de thuiszorgtechnologie;
 - ontwikkeling van een informatiesysteem voor thuiszorgtechnologie.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten in thuissituatie met technische hulpvraag
Startdatum: 1997

Participanten

- KITTZ
- Bureau Hoeksma, Homans en Menting
- STOOM
- Thuiszorginstellingen

Publicaties

- *Technologie in de thuiszorg; feiten en kansen, 1998*
- *Technologie in de thuiszorg; kansen benut, 1998*

Invoering integraal dossier

Contactadres

mevr. M. Tameus
Thuiszorg Zoetermeer e.o.
Postbus 5728, 2701 GC Zoetermeer
Telefoon: 079-3719494

Beschrijving van het project

Doelstelling van dit project is de toetsing van een conceptdossier aan de praktijk.

De beoogde doelstelling wordt op de volgende wijzen benaderd:

- er wordt gebruikgemaakt van de ‘scholing methodisch werken’;
- de proef met een dossier wordt voor een half jaar gehouden;
- de proef wordt in twee proefwijken gehouden.

Vernieuwend aan dit project is dat het een dossier betreft dat voor alle disciplines geldt binnen de divisie verpleging en verzorging.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een indicatie voor thuiszorg

Locaties: Zoetermeer, Berkel, Rodenrijs

Startdatum: september 1999

Participant

- Thuiszorg Zoetermeer

Procesmatige aanpak verpleeghuis- informatiesysteem

Contactadres

dhr. Z. de Haan
Gooimeent Zorginstellingen
Postbus 6085, 1400 HB Bussum
Telefoon: 035-6954411

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is een gebruiksvriendelijk zorgmanagement-systeem ontwerpen. Het systeem ondersteunt medewerkers in hun werkproces door het inzichtelijk maken van voor hen relevante (stuur)informatie. Het systeem stelt managementinformatie beschikbaar aan het midden- en hoger management.

Hiertoe wordt het systeem gebouwd door Roc Care samen met zeven verpleeghuizen en vindt daarna implementatie van de systeemonderdelen plaats in de huizen.

Praktische informatie

Doelgroep: verpleeghuiszorgbehoevenden
Startdatum: juli 1998

Participanten

- Gooimeent Zorginstellingen
- Verpleeghuis Aeneas, Breda
- Verpleeghuis De Wijngaard, Bosch en Duin
- Verpleeghuis Randerode, Apeldoorn
- Stichting Zorg Meppel e.o.
- Verpleeghuis Antonius IJsselmonde, Rotterdam
- Verpleeghuis De Hazelaar, Tilburg
- Roc Care

Netwerkmantelzorg

Contactadres

mevr. B. Lampe
Markant
Borgerstraat 268, 1053 PV Amsterdam
Telefoon: 020-4898909

Beschrijving van het project

De doelstelling is aanbieders in de zorg en/of welzijn die diensten verlenen aan mensen met een ziekte of handicap:

- bewuster maken van de positie (dubbelrol) en risico tot overbelasting van mantelzorgers;
- ondersteunen bij het ontwikkelen van aanbod aan mantelzorgers en bij deskundigheidsbevordering van het personeel.

Hiertoe is het project opgesplitst in de volgende fasen:

- definitiefase: interviews onder sleutelfiguren en literatuuronderzoek;
- ontwikkelingsfase: ontwikkeling en aanpassing van instrumenten;
- experimentele invoering: invoering van instrumenten;
- implementatie/overdracht Amsterdam + landelijk: werkconferentie, symposium, inbedding activiteiten Markant;
- evaluatie: methode nog vast te stellen.

Praktische informatie

Doelgroepen: mantelzorgers, cliënten met betrekking tot diensten zorg/welzijn-aanbieders

Locatie: Amsterdam-Oost

Startdatum: januari 1998

Participanten

- Riagg Amsterdam Oost
- Flevohuis

- Markant (zelfstandige eenheid binnen Amsterdam Thuiszorg Oost)
- Amsterdams Centrum Buitenlanders
- Steunpunt Mantelzorg
- Amsterdam Thuiszorg Oost
- Amsterdam Thuiszorg, afd. opleidingen
- Markant (coördinatiepunt Thuishulp vrijwilligers/Steunpunt Mantelzorg)

Diagnostiek voor kinderen van 0 tot en met 6 jaar

Contactadres

dhr. T.C.G. Overing
Riagg Zuid-Holland-Noord
Lammenschansweg 15, 2313 DH Leiden
Telefoon: 071-5239555

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het bevorderen dat kinderen van 0 t/m 6 jaar met (mogelijke) ontwikkelingsstoornissen op een doeltreffende en efficiënte wijze gediagnosticeerd worden en de juiste vormen van hulp ontvangen. Het project richt zich concreet op het door samenwerking van betrokken instellingen bundelen van het diagnostisch GGZ-aanbod voor de doelgroep, zodanig dat tevens een goede aansluiting op de voorzieningen voor instroom en diagnostiek in het veld van de jeugdhulpverlening wordt gerealiseerd.

Hiermee wordt het diagnostisch aanbod gebundeld. Vooralsnog gaan de gedachten uit naar een centraal punt voor diagnostiek en indicatiestelling.

Praktische informatie

Doelgroepen: kinderen met (mogelijke) stoornissen in hun ontwikkeling, ouders van deze kinderen

Locatie: regio Zuid-Holland-Noord

Startdatum: december 1997

Participanten

- Curium
- Riagg Zuid-Holland-Noord
- MKD Margriet
- LUMC-kindergeneeskunde

Moeders informeren moeders

Contactadres

mevr. J. Veldhuijzen
Amsterdam Thuiszorg
Arlandaweg 12, 1040 BD Amsterdam
Telefoon: 020-5810612

Beschrijving van het project

Het project Moeders Informeren Moeders Zuidoost heeft de volgende uitgangspunten:

- het dichtten van communicatiekloven daar waar de sociaal-economische en taalachtergrond van de ouders en verpleegkundige veel verschillen door een beroep te doen op de kwaliteiten van bezoekmoeders; het delen van ervaringen stimuleert de moeders om zelf keuzes te maken en vergroot haar gevoel van eigenwaarde;
- het doorbreken van het maatschappelijk isolement en het bevorderen van participatie;
- empowerment: stimuleren van de moeder als expert van haar eigen kind; zo worden haar kwaliteiten en gevoelens van ‘meester te zijn over je eigen bestaan’, bevorderd. Mensen ontwikkelen hun eigen machtsbasis in termen van zelfvertrouwen en vaardigheden. De overtuiging, ‘ik ben architect van mijn bestaan’, is pas gefundeerd wanneer men over concrete ervaring en vaardigheden beschikt om het leven van alledag, de verzorging en opvoeding van de eigen baby vorm te geven;
- de kracht van netwerken; pas als de mogelijkheden van de ouders en hun netwerk zijn benut, komt de professionele zorg aan bod;
- intersectoraal werken: het verbindt de terreinen van zorg en welzijn, van gezondheid en opvoeding;
- bevorderen van arbeidsdeelname. Binnen het MIM-project zijn condities te scheppen om de arbeidsmarktpositie van de bezoekmoeders te verbeteren.

Men wil dit bereiken door de kern van het MIM-programma weer te geven in zeven zinnen:

- MIM is een ondersteuningsprogramma in de thuissituatie voor moeders van een eerste kind – in MIM de programmamoeder genoemd – gericht op voorlichting, (op)voeding en verzorging;
- MIM duurt tot de baby maximaal 18 maanden oud is;
- ervaren moeders – in MIM bezoekmoeders genoemd – gaan op bezoek bij de programmamoeders thuis;
- de bezoekmoeder gebruikt als gereedschap twee hulpmiddelen: het praatpapier en de beeldverhalen;
- de MIM-coördinator bereidt de bezoekmoeders in minimaal drie individuele bijeenkomsten voor op de huisbezoeken;
- de MIM-coördinator begeleidt de bezoekmoeders individueel in hun huisbezoeken;
- de MIM-coördinator draagt mede zorg voor het organiseren van een regelmatige bezoekmoederbijeenkomst waarin bezoekmoeders informatie en ervaringen uitwisselen en/of zelfgekozen thema's bespreken. Het huisbezoek aan de programmamoeder is een aanvulling op andere activiteiten in de ouder- en kindzorg.

Praktische informatie

Doelgroepen: moeders met eerste kind, ouders, zuigelingen, ervaren moeders

Locatie: Amsterdam-Zuidoost

Startdatum: oktober 1998

Participanten

- Amsterdam Thuiszorg
- NIZW
- Stad + Intrasupport

Publicaties

- *MIM-implementatieplan*, 1998
- *Amsterdams Stadsblad*; 1999, 24-3

Durf je wel?

Contactadres

mevr. G. Eussen
GGD Midden-Kennemerland
Postbus 206, 1960 AE Heemskerk
Telefoon: 0251-257425

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is:

- het aanleren van sociale vaardigheden bij basisschoolleerlingen;
- leerkrachten vaardig maken in het overbrengen dan wel aanleren van sociale vaardigheden bij hun leerlingen.

Deze doelstelling tracht men op de volgende wijzen te bereiken:

- leerkrachten trainen;
- methodieken Sova voor scholen aanbevelen;
- bijlesgroep sociale vaardigheden instellen voor leerlingen;
- ouderavond houden;
- scholen begeleiden bij invoering van de methodiek.

Praktische informatie

Doelgroep: leerlingen basisschool
Locaties: Beverwijk, Heemskerk, Castricum, Uitgeest, Velsen
Startdatum: september 1997

Participanten

- Riagg
- OBD
- GGD

Opvoedingsondersteuning met behulp van video

Contactadres

mevr. A. van der Gulik
Kennemer Thuiszorg
Postbus 6166, 2001 HD Haarlem
Telefoon: 023-5100394

Beschrijving van het project

Doelstelling Opvoedingsondersteuning Video is het aanbieden van opvoedingsondersteuning met behulp van video bij licht pedagogische problematiek. De ouders worden geholpen om hun mogelijkheden te vergroten om opvoedingsproblemen aan te pakken.

Daarmee kan andere, meer intensieve hulpverlening voorkomen worden. Het versterken van de pedagogische draagkracht van ouders en het bieden van inzicht in de eigen mogelijkheden is een belangrijk uitgangspunt van deze zorgverlening.

Men wil dit bereiken door middel van:

- het opstellen van een projectplan;
- het opstellen van protocollen en een stappenplan;
- training van medewerkers 'omgaan camera en VHT-principes';
- implementatie in de afdeling JGZ;
- evaluatie projectplan.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouders/verzorgers, kinderen
Locatie: Zuid-Kennemerland
Startdatum: september 1999

Participanten

- Kennemer Thuiszorg
- Orthopedagogisch Centrum Kennemerland
- GGD Zuid-Kennemerland

Integrale vroeghulp Twente

Contactadres

dhr. E. Wiersma
SPD Twente
Kievitstraat 15, 7557 AP Hengelo
Telefoon: 074-2558333

Beschrijving van het project

Doel is het realiseren van een één-loketfunctie zodat ouders minder van het kastje naar de muur gestuurd worden; daarbij wordt gezorgd voor een geïntegreerd aanbod dat met de ouders periodiek geëvalueerd wordt. Daarom hoge mate van betrokkenheid van de ouders.

Dit wil men bereiken door het opzetten van 2 teams Integrale Vroeghulp bestaande uit een kernteam: orthopedagoge, maatschappelijk werkster en kinderarts.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders met kinderen met een ontwikkelingsachterstand
Locatie: Twente
Startdatum: september 1998

Participanten

- SPD Twente
- Stichting Dagcentra Twente
- Stichting Dagcentra voor Verstandelijk Gehandicapten
- 't Roessingh (revalidatiecentrum)
- Twenteborg Ziekenhuis

Sylvia Toth Centrum voor kinderen met een neurologische aandoening

Contactadres

dhr. E.A. Hoette
UMC Utrecht Wilhelmina Kinderziekenhuis
Lundlaan 6, 3584 EA Utrecht
Telefoon: 030-2504250

Beschrijving van het project

Doel is dat niet het aanbod van de zorgverlener, maar de zorgvraag van de patiënt centraal staat. De traditionele functie- en disciplinegerichte benadering van zorg wordt hiermee verlaten. In het Sylvia Toth Centrum wordt de zorg letterlijk rond de patiënt georganiseerd. Met gecoördineerde, multidisciplinaire aanpak in een kindvriendelijke omgeving maakt het Sylvia Toth Centrum het mogelijk snel een diagnose te stellen en de behandeling te beginnen. Op een manier die minimaal belastend is voor het kind en zijn ouders. Bovendien leidt de organisatie van het centrum tot eenduidigheid in de informatie aan de patiënt. Zo voorkomt het Sylvia Toth Centrum dat het kind een grotere ontwikkelingsachterstand oploopt dan nodig. Bij de ouders neemt de snelle diagnose veel onzekerheden en angst weg.

Dit doel houdt het volgende in:

- de zorg komt naar de patiënt in plaats van de patiënt naar de zorg: de patiënt en zijn ouders krijgen tijdens hun bezoek aan het centrum een eigen kamer. Alle artsen en andere hulpverleners komen naar de patiënt toe voor gesprekken en onderzoek. Op één plek, en soms waar nodig onder regie van het Sylvia Toth Centrum elders in het ziekenhuis, krijgt de patiënt precies de zorg die hij nodig heeft. Het Sylvia Toth Centrum is door de optimale faciliteiten en apparatuur en de aanwezigheid van topprofessionals in staat één loket te organiseren voor de patiënten uit een van de drie patiëntengroepen waar het centrum zich op richt;
- een integrale, multidisciplinaire aanpak: voor een adequate diagnose en een optimale behandeling van de patiënten waar het Sylvia Toth Centrum zich op richt is de expertise van verschillende specialisten noodzakelijk. Niet van de

deskundigen afzonderlijk, maar van een goed gecoördineerd multidisciplinair behandelteam. In het Sylvia Toth Centrum voert een multidisciplinair team de diagnosedag en eventueel daarop volgende behandeling uit. De medisch coördinator van het centrum organiseert de diagnosedag en de samenstelling van het team. Hierdoor krijgt ieder kind zorg die is afgestemd op zijn medische behoefte en op zijn specifieke situatie, zoals zijn ontwikkelingsstadium en zijn gedrag;

- diagnose in één dag: de organisatie van het Sylvia Toth Centrum is zo dat in principe alle diagnostiek plaatsvindt op één dag. De patiënt en zijn ouders komen 's morgens, krijgen gedurende een dag alle benodigde onderzoeken en gesprekken en aan het eind van de dag bespreekt één van de artsen met de patiënt en ouders de diagnose en het eventuele behandelplan;
- kindvriendelijke omgeving: het centrum houdt uitdrukkelijk rekening met de wensen van de patiënt en zijn ouders. Iedereen krijgt een eigen kamer, voorzien van alle comfort en speciaal voor het kind ingericht. Het centrum is gevestigd in het nieuwe Wilhelmina Kinderziekenhuis.

Praktische informatie

Doelgroepen: kinderen met een onbegrepen ontwikkelingsachterstand, kinderen met onhandelbare epilepsie, kinderen met tethered spinal cord
Startdatum: maart 2000

Participanten

- UMC Utrecht WKZ
- Stichting Sylvia Toth

Publicatie

Diagnose in één dag, *Episcoop*, 4, 1999, p. 12-13.

Trefwoordenregister

- aanleunwoningen 52
abstinentie 131
academische ziekenhuizen 220, 225, 282,
283, 286, 308, 321
achterwacht 55
activiteitenbegeleiders 52, 64, 69, 70, 71,
73, 76, 79, 105, 107, 109, 116, 117, 119,
121, 122, 124, 125, 127, 129, 156, 158,
173, 177, 183, 186, 188, 189, 192, 219,
233, 252, 266, 268, 275, 312
activiteitenbegeleiding 68, 70, 219, 252
activiteitencentra 156, 187, 192
ademhalingsbescherming 313
ADL 268
administratief personeel 254, 327
adolescenten 87, 96, 99, 103, 111, 117,
122, 130, 134, 136, 288, 304
adviezen(vorm) 51, 246
advisering 33, 53, 77, 145
afasie 268
afdelingen 203
afspraaksystemen 265, 306
afstemming vraag en aanbod 40, 48, 49,
53, 59, 62, 63, 65, 68, 70, 75, 76, 96,
137, 202, 219, 222, 223, 227, 232, 249,
256, 275, 278, 311
AGGZ 78, 89, 108, 109
agologie 193
aids 226, 250
alcoholgebruik 134
algemene ziekenhuizen 36, 172
allocatie 254
allochtonen 27, 28, 41, 46, 49, 50, 52, 202,
245, 250
alternatieve sancties 111
ambulance 293
ambulante gezondheidszorg 164, 313, 327
ambulante jeugdhulpverlening 96, 130, 304
AMW 30, 83
analisten 275
anamnese 205, 286
anesthesie 131, 261
anesthesisten 204, 229, 261, 282
anticonceptie 43
apotheekhoudende huisartsen 259
apotheken 245, 259, 314
apothekers 229, 230, 245, 248, 265, 277,
314
apparatuur 293, 313, 327
arbeid 26, 188, 193
arbeidsmarkt 322
arbeidsmotivatie 322
arbeidsrehabilitatie 116, 118, 119, 121, 153,
156, 158, 186, 190
arbeidssatisfactie 266
arbeidstherapeuten 158
Arbo-diensten 26
arts-assistenten 210, 314
artsen 26, 131, 139, 177, 226, 232, 245,
267, 275, 301, 311, 325, 327
astma 230, 234
audiovisuele middelen 203, 286, 325
auditief gehandicapten 199
autisme 192
automatisering 177, 252, 268, 286, 318
autonomie 57, 73, 85, 107, 150
A-verpleegkundigen 317
AWBZ 57, 84, 254
begeleiding 34, 41, 51, 52, 71, 79, 128, 145,
180, 215, 252, 268, 288, 325, 327
begeleid werken 119

- begeleid wonen 105, 125, 127, 130, 133,
149, 150, 172, 176
- behandelingstherapie 306
- behandelplannen 206, 207, 327
- bejegening 173, 253
- beleid 46, 182, 305
- België 161
- bemoeizorg 143
- bereikbaarheid 55, 268
- beroepsorganisaties 284
- beroepsuitoefening 41
- beschermend wonen 126, 127, 128, 130
- besluitvorming 238
- bestuursorganisatie 305
- bewegingstherapeuten 251
- bezoek 52
- bibliotheken 147
- BIG 310
- bij- en nascholing 26, 30, 34, 52, 71, 81,
150, 175, 205, 247, 268, 273, 279, 282,
312, 317, 324
- blindheid 308
- bloedtransfusiedienst 259
- bloedziekten 213
- borsten 206
- bouw 84
- burn-out 26
- B-verpleegkundigen 87, 107, 109, 127, 317
- caraverpleegkundigen 234, 241, 249, 263
- cardiologen 33, 204, 224, 246, 258, 277,
293, 306
- cardiologie 33, 43, 246, 258, 291, 293, 306
- cardiologische verpleegkundigen 33
- casemanagement 103, 108, 111
- cataract 308
- centrale meldpunten 52, 326
- centrumassistenten 43
- checklists 238
- chemotherapie 248
- chirurgen 204, 206, 210, 259
- chirurgie 210
- chronische aandoeningen 25, 237, 259, 261,
284, 311
- chronische patiënten 25, 38, 43, 68, 98,
105, 106, 107, 109, 116, 118, 119, 120,
121, 124, 126, 127, 128, 141, 149, 156,
158, 232, 267, 284, 301
- communicatie 55, 92, 201, 226, 238, 247,
252, 253, 268, 301
- communicatiestoornissen 268
- communicatietechnieken 176, 322
- comorbiditeit 133
- complexe verpleegsituaties 86
- consulenten 136, 250
- consultatie 27, 32, 77
- consultatiebureau-artsen 215
- consulten 34, 225, 227, 234, 250, 282, 286
- consumenten 297
- consumentenorganisaties 238
- continuïteit van de zorg 38, 217, 220, 238,
243, 306
- coping 154
- counseling 226
- couveusekinderen 215
- creatief therapeuten 190
- crisiscentra 145
- crisisinterventie 94, 164
- cultuur 46, 250
- cultuursociologie 46
- CVA 232, 237, 242, 243, 247, 267, 270
- dagbehandeling 73, 74, 76, 83, 96, 101,
110, 257, 268
- dagbesteding 105, 117, 121, 122, 124, 125,
127, 129, 149, 152, 156, 158, 192
- dagopvang 73
- dagverpleging 48, 66, 219, 223, 275
- datacommunicatie 25
- decentralisatie 266
- decubitus 299
- deelname aan arbeidsproces 322
- deeltijdverzorging 69, 73
- deinstitutionalisering 107
- dementie 71, 75, 79, 81, 82, 201, 299
- Den Haag 238
- dermatologen 286
- dermatologie 286

- deskundigheid 43, 86, 203, 237, 243, 257, 268, 271, 280, 306, 327
- deskundigheidsbevordering 33, 51, 75, 238, 245, 282, 283, 306, 308, 310, 319
- diabetes mellitus 28, 43, 227, 235, 240, 245, 284, 308
- diabetesverpleegkundigen 227, 235, 245
- diagnostiek 82, 110, 203, 206, 207, 246, 288, 291, 306, 327
- diëtisten 59, 71, 227, 233, 249, 275, 284, 311
- directie 238
- directieve therapie 226
- diuretica 277
- doelmatigheid 28, 36, 38, 43, 203, 243, 246, 258, 290, 291, 305, 306, 308, 313
- doelstellingen 306
- doeltreffendheid 55, 215, 235, 238, 284, 291, 308
- doktersassistenten 36, 241, 245, 261
- Drenthe 94, 107, 130, 133, 147, 169, 207, 291
- drugsgebruik 134
- drugsgebruikers 131, 137
- drugs 134
- ECG 207, 293
- echtgenoten 201
- eenzaamheid 51, 52
- EHBO 43
- eigenwaarde 322
- ELGZ 27, 32, 33, 43, 48, 59, 65, 66, 73, 76, 77, 79, 82, 195, 201, 225, 227, 229, 232, 235, 242, 246, 249, 254, 261, 277, 280, 286, 292, 295, 306, 308, 311
- enquêtering 45, 264
- epilepsie 327
- ergotherapeuten 59, 64, 65, 71, 73, 86, 118, 195, 219, 223, 233, 243, 247, 252, 275, 284
- evaluatie 68, 71, 234, 238, 253, 259, 273, 291, 297, 299, 306, 308, 325
- familie 90, 147, 173, 201, 259
- farmacotherapie 205, 207
- feedback 246
- financiering 36, 40, 59, 238
- Flevoland 87, 111, 218, 254
- Friesland 31, 62, 70, 130, 167, 169, 256
- functiedifferentiatie 266
- functiegerichte zorgverlening 38, 57, 110, 327
- functies en taken 246
- fusie 57
- fysiologie 327
- fysiotherapeuten 52, 59, 64, 65, 71, 83, 86, 178, 204, 213, 219, 223, 233, 242, 243, 247, 249, 261, 271, 275, 277, 284, 305, 311, 326
- fysiotherapie 71, 223, 257, 305, 311
- geboorte 27
- gedragsstoornissen 82, 87, 160, 312
- gedragstherapeuten 101
- gedragstherapie 131, 226
- geestelijke gezondheid 226
- geestelijke gezondheidszorg 26, 60, 64, 73, 87, 90, 92, 94, 98, 99, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 125, 126, 127, 128, 129, 133, 138, 139, 141, 143, 144, 147, 149, 150, 152, 153, 154, 156, 158, 288, 292, 321
- gehandicapten 180, 182, 195, 252, 319
- gehandicaptenzorg 180, 195, 199, 202
- gehoorstoornissen 203, 290
- Gelderland 38, 81, 85, 109, 119, 124, 136, 145, 156, 158, 172, 173, 181, 186, 190, 193, 220, 240, 271, 278, 297
- gemeentelijke overheid 59, 107, 190
- gemeenten 30, 41, 45, 55, 63, 134, 138, 145, 180, 195
- geneesmiddelen 234, 327
- geneesmiddelengebruik 230, 234, 259
- geneesmiddelenvoorziening 265, 286, 314
- geriaters 60, 65, 82
- geriatrie 65
- gespecialiseerde verpleegkundigen 235, 238

- gespreksgroepen 268
geweld 154
gezin 31
gezinsbegeleiding 96, 102, 133
gezinsbehandeling 94, 102
gezinsverzorging 92, 259
gezondheidsberoepen 52
gezondheidscentra 36, 41, 43, 83, 238
gezondheidstoestand 25
gezondheidsvoorlichting 50
gezondheidszorg 83
GG en GD 27, 28, 33, 36, 51, 99, 134, 138,
139, 141, 143, 250, 324, 325
glaucoom 308
gokken 136
groepsleiders 87, 94, 101, 166, 167, 173,
177, 178, 181, 199
groepstherapie 268
Groningen (provincie) 79, 94, 130, 169,
230, 253, 304
Groningen (stad) 57, 92, 261
GVO 50
GVT 166
gynaecologen 33, 211
gynaecologie 33
- hart- en vaatstelsel 277, 293
hart- en vaatziekten 43, 204, 224
herhalingsreceptuur 265
hersensletsel 201, 242, 267, 268
hindoeïsme 46
hoger onderwijs 118, 195
hometraining 101, 102, 201
hospices 271, 280
hotelfunctie 222
huidaandoeningen 286
huisartsen 25, 28, 32, 36, 38, 41, 43, 49, 52,
53, 55, 60, 62, 66, 73, 77, 83, 143, 206,
224, 225, 227, 229, 230, 235, 237, 240,
241, 242, 243, 245, 246, 247, 249, 256,
258, 265, 271, 273, 277, 278, 280, 282,
284, 286, 290, 291, 292, 293, 299, 301,
306, 308, 311, 314, 325
huisartsgeneeskundige zorg 25, 225
- huisbezoek 45, 51, 53, 92, 202
huishoudelijke dienst 59, 85, 222
huishoudelijke hulp 31, 57, 170
huishoudelijk personeel 127, 175
huishouding 31
huisvesting 63, 83, 84, 127, 145, 150, 172
hulpaanbod 36, 52, 63, 82, 92, 145
hulpbehoefte 34, 98
hulpdiensten 114
hulpverleners 30, 51, 92, 134, 172, 226,
250, 311, 327
hulpvraag 63, 66, 327
hulpvraag en -aanbod 40, 145, 182
hygiëne 139, 259
hygiënist 259
- implementatie 36, 210, 261, 264, 271, 277,
280, 302, 308, 319, 325
incest 160
incontinentie 43
incontinentieverpleegkundigen 238
indicatiecommissies 62, 106, 254
indicatiestelling 57, 59, 84, 92, 98, 106,
284, 321
informatie 25, 34, 45, 51, 53, 71, 154, 322
informatiesystemen 34, 238, 243, 245, 261,
315, 318
informatieverzorging 113, 147, 150, 152,
153, 163, 202, 204
infusen 259
inhalers 234
inloophuizen 144, 183
inrichtingen voor de zorg van verstandelijk
gehandicapten 161, 164, 166, 167, 169,
173, 175, 177, 178, 181, 184, 186, 188,
189, 192, 193, 312, 326
inrichtingen voor zintuiglijk gehandicapten
199
instellingen voor maatschappelijk werk 145
intake 89, 274
integratie 57, 85, 213, 254
intensieve thuiszorg 108, 109, 133
interdisciplinaire samenwerking 59, 81, 86,
160, 203, 226, 248, 249, 282, 299, 327

- interviews 176, 304, 319
intramuraal gezondheidszorg 33, 59, 62, 63, 68, 70, 74, 75, 78, 85, 166, 172, 175, 177, 184, 192, 197, 199, 219, 222, 223, 225, 227, 229, 234, 246, 252, 253, 256, 266, 267, 275, 277, 279, 280, 286, 306, 308, 311, 312, 318
islam 41
isolement 30, 322
- jeugdgezondheidszorg 215, 325
jeugdhulpverlening 102, 111
jeugdwerkwijzen 139
jobcoaches 193
jongvolwassenen 103, 136
- kanker 217, 251, 278, 301
kankercentra 213, 217, 251, 301
kankerverpleging 217
kennisoverdracht 46
kinder- en jeugdpsychiatrie 87, 110, 288, 321
kinderartsen 205, 234, 259, 288, 313, 321, 325, 326, 327
kinderbescherming 111
kinderen 31, 70, 94, 180, 182, 185, 199, 203, 234, 259, 288, 304, 313, 321, 327
kindergeneeskunde 327
kinderopvang 70
kinderpsychiaters 101, 321
kinderverpleegkundigen 205, 313
kinderverzorgenden 70
kinderziekenhuizen 327
klachten 206, 297
klachtenbehandeling 153
klantgerichtheid 215
kleinschaligheid 73, 266
klinisch chemische laboratoria 227, 306
kno 43, 259, 290
koepelorganisaties 304
Korsakoff-syndroom 125
kortdurende psychotherapie 89
kostenbeheersing 286, 310
kraamverzorgenden 215
- kraamzorg 27
kruisverenigingen 238
kruiswerk 69, 71, 74, 217, 240, 243, 310
kwaliteit 220
kwaliteitsbeleid 302
kwaliteitsbewaking 43, 227, 304, 305, 308
kwaliteitsnormering 57, 271, 305
kwaliteitssystemen 150, 238
kwaliteitszorg 280, 304, 308
kwaliteit van de arbeid 305
kwaliteit van de zorg 28, 43, 78, 81, 128, 203, 219, 222, 223, 229, 238, 243, 261, 263, 275, 277, 279, 282, 290, 295, 297, 302
kwaliteit van het leven 45, 50, 51, 52, 65, 79, 83, 161, 170, 213, 227
- laboranten 206, 227, 246, 259, 327
laboratoria 245
laboratoriumonderzoek 227
langetermijnzorg 98, 109
LCVV 295
leefstijl 266
Leger des Heils 130, 138
leidinggevenden 222, 253
levensomstandigheden 62, 76, 84, 85, 185, 222, 256, 275
lichaamsbeweging 251
lichamelijk gehandicapten 197, 202
liesbreuken 210
Limburg 26, 43, 48, 64, 78, 82, 96, 101, 106, 126, 154, 175, 176, 177, 195, 225, 226, 243, 264, 265, 266, 282, 286, 308
literatuuronderzoek 176, 264, 319
logeeropvang 182
logistiek 209
logopedie 71, 203, 264, 268
logopedisten 64, 71, 73, 86, 203, 233, 243, 247, 264, 268, 275, 284, 290, 326
longartsen 249, 263, 311
lotgenoten 34, 154, 213, 215, 218, 268, 278
luchtweg- en longaandoeningen 241, 263
- Maastricht 225, 308

- maatschappelijke dienstverlening 36, 41, 137
 maatschappelijk werk 30, 51, 145, 170, 226
 maatschappelijk werkers 30, 32, 36, 41, 51, 52, 59, 64, 65, 73, 75, 89, 94, 101, 102, 105, 106, 127, 133, 141, 143, 145, 164, 170, 203, 204, 213, 219, 233, 237, 243, 247, 268, 271, 275, 279, 292, 321, 326
 management 40, 237, 243, 254, 318
 mantelzorg 34, 52, 55, 66, 71, 73, 79, 81, 84, 201, 218, 242, 268, 271, 274, 319
 marketing 249, 264, 271, 313
 Marokkanen 27, 46, 49, 50, 136
 medische centra 203, 237, 238, 240
 medisch onderwijs 245
 medisch onderzoek 206
 meervoudig gehandicapten 161, 180
 menskracht 245
 methodiek 226, 248, 264, 284, 306, 308, 324
 methodisch werken 177, 317
 milieu 138
 MIM 322
 mishandeling 154
 MKD 101, 110, 321
 MKT 96
 MLK 190
 mobiele voorzieningen 81, 195
 moeders 92, 322
 mondhygiënist 284
 monitoring 211, 245
 motorische vaardigheden 161
 MS 256

 nachtverpleging 48, 66, 219, 275
 nazorg 213, 217, 268, 270
 Nederland 161
 neurologen 65, 209, 237, 240, 243, 247, 261, 283, 327
 neurologie 209, 327
 neuromusculaire aandoeningen 283
 Noord-Brabant 32, 36, 65, 69, 71, 86, 102, 109, 110, 131, 139, 150, 163, 170, 175, 180, 185, 192, 199, 201, 205, 209, 229, 242, 248, 249, 258, 259, 277, 295, 312
 Noord-Holland 25, 33, 34, 48, 49, 51, 73, 74, 77, 83, 89, 99, 113, 116, 118, 120, 127, 129, 131, 138, 182, 184, 202, 211, 215, 217, 223, 245, 288, 305, 314, 318, 319, 322, 324, 325
 normering 205, 258

 observatie 65, 176, 207
 oefentherapeuten 284
 oefentherapie Cesar 284
 oefentherapie Mensendieck 284
 oncologie 217, 273, 278, 301
 oncologieverpleegkundigen 217
 ondersteuning 32, 34, 41, 52, 74, 79, 81, 92, 144, 147, 150, 170, 176, 218, 235, 238, 271, 274, 286, 319, 322, 325
 onderwijs 111, 195, 242, 264, 288, 324
 onderwijzend personeel 199
 onderzoeksinstituten 204
 onderzoeksmethoden 81, 145
 ongevallenafdelingen 207
 ontwikkelingsstoornissen 321, 326, 327
 ontwikkeling van de mens 92
 oogaandoeningen 308
 oogartsen 169, 227, 259, 308
 oogheelkunde 235, 308
 oorlogsslachtoffers 138
 opbouwwerkers 41
 openbaar ministerie 111, 130
 openbare geestelijke gezondheidszorg 138, 141, 143, 153
 operatiekamers 209
 opleidingsniveau 252
 opname 74, 77, 293
 opname- en ontslagbeleid 224, 229, 277
 opticiens 308
 opvang 79, 124, 145, 207
 opvangcentra 145
 opvoeding 96, 322, 325
 opvoeding en voorlichting 325

- organisatie 245
 organisatiestructuur 266
 orthopedagogen 94, 98, 192, 199, 203, 321, 326
 orthopedagogiek 94, 325
 orthopedie 43, 223, 267
 orthopedisten 240, 284
 ouder- en kindzorg 27, 40, 94, 215, 322
 ouder-kindrelatie 101, 110
 ouderen 28, 43, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 57, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 68, 70, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 84, 85, 105, 129, 166, 200, 201, 232, 247, 252, 253, 266, 274
 ouderenbeleid 45
 ouderenbonden 55
 ouderenwerk 36, 51, 53
 ouderenzorg 46, 49, 57
 ouders 31, 92, 94, 172, 173, 176, 180, 182, 185, 215, 234, 259, 288, 326, 327
 oudervoorlichting 325
 overdracht 306
 overdracht van de zorg 306
 overeenkomsten 305
 Overijssel 33, 55, 90, 121, 125, 128, 144, 153, 178, 183, 204, 210, 215, 233, 234, 235, 246, 251, 261, 263, 280, 290, 293, 301, 311, 326
 overleving 293
 overplaatsing 207

 PAAZ 90
 palliatieve zorg 248, 271, 273, 275, 278, 279, 280, 282
 paramedici 62, 71, 175, 232, 256, 266, 284, 318
 paramedische zorg 284
 pastoraal werkers 275
 pastorale zorg 41, 271, 279, 282
 pathologie 65, 206
 patiënten 223, 275, 279
 patiëntenfeedback 184, 304
 patiëntenorganisaties 60, 90, 114, 227, 238, 245, 256, 268, 308, 311
 patiëntenparticipatie 107, 144, 149, 150, 152, 153, 154, 156, 158, 304
 patiëntenraadpleging 41, 147, 150, 152, 202, 304
 patiëntenraden 158
 patiëntensatisfactie 211
 patiëntenvoorlichting 90, 113
 patiëntgerichte hulpverlening 175, 308
 pedagogen 113, 169, 321
 pedagogiek 325
 persoonlijkheidsstoornissen 87
 peuters 101
 pijn 205, 261
 pijnbestrijding 205, 261
 planning 209
 plastische chirurgie 209
 podotherapeuten 227, 240, 284
 poliklinieken 172, 207, 209, 225, 226, 248, 257, 258, 306
 politie 111, 130, 134, 139, 141, 143, 145
 PR 220
 praktijkbegeleiders 238
 praktijkorganisatie 265
 praktijkverpleegkundigen 28, 36, 38, 245
 preventie 26, 28, 34, 45, 52, 53, 79, 92, 99, 134, 136, 227, 265, 291, 293
 preventiewerkers 26, 36, 99, 113, 134, 136, 158
 privacy 278
 probleemgeoriënteerde registratie 45
 probleemgezin 94, 102
 probleemoplossing 45
 productiviteit 57, 81
 professionalisering 202, 327
 projecten 73, 75, 86, 253
 protocollen 38, 66, 167, 205, 209, 230, 238, 242, 259, 271, 299, 302, 311, 313, 325
 provinciale overheid 55, 107, 190
 provincies 154
 psychiaters 60, 65, 75, 89, 90, 99, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 129, 261, 288, 321
 psychiatrie 75

- psychiatrische patiënten 89, 90, 92, 98, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 114, 116, 118, 119, 120, 121, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 141, 149, 156, 158, 190, 193
 psychiatrische ziekenhuizen 75, 90, 98, 99, 103, 105, 107, 108, 109, 114, 116, 117, 119, 122, 156, 158, 254
 psychische processen 259
 psychische stoornissen 32, 60, 94, 138, 292
 psycho-educatie 90, 99
 psychogeriatric 65, 66, 68, 70, 73, 74, 76, 77, 78, 84, 219
 psychogeriatric patiënten 64, 69, 81, 83, 84
 psychologen 32, 59, 60, 64, 65, 75, 77, 81, 83, 89, 90, 98, 103, 106, 113, 129, 131, 213, 233, 271, 275, 288, 321, 327
 psychomotorische therapie 71
 psychosen 99, 103
 psychosociale hulpverlening 83
 psychosociale problemen 28, 41, 304
 psychosomatiek 30, 52
 psychotherapeuten 26, 60, 73, 89, 90

 radiologische afdelingen 206, 306
 radiologisch laboranten 306
 randgroepjongeren 96, 130
 reactivering 280
 reclassering 130
 recreatie 149, 251
 registratie 41, 57, 176, 207, 230, 254, 261, 297, 315
 reguliere gezondheidszorg 41
 religies 250
 residentiële jeugdhulpverlening 87, 96
 resocialisatie 92, 107, 114, 117, 120, 121, 133, 150, 156, 268
 reumatoïde artritis 284
 reumatologen 225
 reumatologie 225
 revalidatie 222, 223, 232, 237, 247, 257, 267
 revalidatieartsen 64, 237, 243, 247
 revalidatiecentra 197, 237, 242, 267

 Riagg 26, 51, 76, 78, 82, 87, 89, 90, 99, 101, 102, 103, 105, 106, 108, 110, 114, 116, 117, 119, 124, 125, 141, 145, 254, 288, 292, 319, 321, 324
 RIBW 87, 90, 103, 106, 114, 116, 118, 119, 124, 125, 126, 128, 133, 150
 richtlijnen 57, 205, 299, 302
 risicogroepen 136
 roken 33, 263
 rolstoeltoegankelijkheid 268
 röntgenonderzoek 207
 rouwproces 51

 samenleving 30, 213
 samenwerking 26, 32, 36, 38, 41, 43, 48, 51, 52, 53, 74, 82, 83, 84, 103, 110, 119, 126, 147, 166, 167, 182, 225, 227, 229, 234, 237, 238, 242, 253, 254, 259, 299, 301, 306
 samenwerkingsovereenkomsten 230
 satisfactie 264
 schizofrenie 90, 99, 103, 117, 122
 screening 65, 290
 seksueel geweld 154, 160
 slaap 313
 slechtiendheid 308
 sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen 32, 60, 89, 90, 99, 101, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 124, 127, 128, 138, 139, 164, 292
 sociaal-pedagogische diensten 163, 164, 167, 170, 183, 215, 326
 sociaal verpleegkundigen 82
 sociale integratie 167, 186, 188, 189, 190, 193
 sociale netwerken 68, 268
 sociale status 251, 322
 sociale steun 114, 120
 sociale vaardigheden 77, 322, 324
 sociale werkvoorziening 187
 sociale wetenschappen 177
 somatische aandoeningen 65, 66, 68, 69, 202, 217, 219, 252, 253
 somatische verpleeghuizen 83

- specialisten 36, 43, 60, 65, 205, 227, 235, 240, 245, 248, 261, 273, 278, 280, 282, 284, 306, 308, 317
- spel 213, 251
- spierziekten 283
- spina bifida 327
- sport 197, 213, 251
- sportgezondheidszorg 251
- spraak 203
- spraakstoornissen 203
- standaarden 299, 302
- stemmingsstoornissen 213
- stoma 238
- stomaverpleegkundigen 238
- straathoekwerk 141
- stress 26
- substitutie 166, 181, 259
- Surinamers 49
- taakafbakening 38, 226, 263, 308
- taakinhoud 205, 238
- taal 27, 50, 202, 268
- taalontwikkelingsstoornissen 203
- telefonische consulten 206
- telefooncircels 206, 218
- terminale ziekten 271
- terminale zorg 271, 274, 277, 279, 280
- therapeuten 79, 161
- thuislozen 111, 130, 139, 143
- thuiszorg 34, 36, 38, 40, 43, 46, 51, 52, 53, 57, 59, 63, 69, 74, 81, 83, 86, 92, 105, 126, 127, 138, 143, 170, 218, 220, 229, 233, 234, 238, 242, 245, 247, 249, 259, 274, 277, 278, 280, 295, 297, 310, 311, 313, 325
- thuiszorgorganisaties 28, 31, 36, 40, 43, 46, 48, 51, 53, 55, 60, 73, 77, 79, 82, 86, 170, 182, 186, 195, 201, 215, 218, 220, 229, 230, 232, 237, 243, 245, 254, 273, 277, 278, 280, 295, 297, 301, 310, 311, 313, 314, 317, 319, 325
- thuiszorgtechnologie 315
- tijdsbesteding 310
- toegankelijkheid 36, 46, 280
- toetsing 273, 299, 305, 317
- training 45, 52, 92, 195, 202, 249, 325
- transferverpleegkundigen 220, 229, 237
- transmurale zorg 57, 60, 64, 83, 98, 103, 167, 211, 217, 220, 234, 235, 238, 247, 259, 261, 271, 273, 278, 282, 286, 308, 311, 313
- trends 36
- Turken 27, 46, 49
- uithuisplaatsing 94
- uitkomstindicatoren 238
- universiteiten 28, 33, 131, 176, 282, 301
- Utrecht (provincie) 28, 30, 66, 114, 166, 197, 241, 252, 283, 284, 292, 299, 302, 315, 326, 327
- Utrecht (stad) 46, 143, 203, 237, 265
- vaardigheidstraining 310
- veiligheid 53, 139
- verantwoordelijkheid 205, 306, 311
- verkeer 195
- verkeerde bed 219, 220
- verloskundigen 27, 33, 211
- verloskundige zorg 27, 211
- verpleeghuisartsen 59, 60, 62, 65, 73, 74, 75, 77, 83, 219, 223, 233, 237, 243, 247, 256, 257, 279, 280, 282, 318
- verpleeghuisbewoners 318
- verpleeghuizen 48, 55, 57, 59, 60, 62, 63, 65, 69, 70, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 84, 85, 86, 125, 166, 201, 219, 222, 223, 232, 233, 242, 243, 247, 252, 253, 254, 256, 257, 266, 267, 268, 274, 275, 279, 310, 318
- verpleegkundig consulenten 226
- verpleegkundigen 48, 59, 60, 62, 64, 65, 74, 75, 83, 85, 86, 98, 117, 122, 129, 131, 143, 164, 167, 170, 180, 204, 206, 211, 215, 219, 223, 224, 227, 229, 232, 237, 238, 243, 247, 248, 249, 253, 256, 259, 261, 266, 267, 271, 273, 275, 277, 278, 279, 280, 282, 301, 310, 311, 314, 317, 318, 322, 327

- verpleegtechnieken 310
 verpleging 52, 57, 167, 311, 317
 verslaafden 133, 141, 190
 verslaving 136
 verslavingsklinieken 131, 133, 137
 verslavingszorg 131, 133, 134, 136, 137, 139, 145
 verstandelijk gehandicapten 160, 163, 164, 166, 167, 169, 170, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 311, 312
 vertrouwenspersonen 41
 vervoer- en transportmiddelen 83
 verwaarlozing 138
 verwijzen 41, 51, 145, 203, 225, 261, 291, 306
 verzekeringen 313
 verzorgenden 59, 64, 66, 69, 74, 79, 85, 86, 167, 170, 176, 180, 234, 266, 282, 295, 301, 310, 314, 317
 verzorging 57, 167, 317
 verzorgingshuizen 48, 52, 55, 57, 59, 63, 66, 68, 70, 85, 129, 233, 243, 253, 254, 270, 310
 video 92, 201, 325
 vierentwintiguursbereikbaarheid 63
 visueel gehandicapten 199, 308
 vluchtelingen 259
 voedingsstoornissen 229
 volwassenen 202
 voorlichting 27, 134, 136, 152, 153, 154, 220, 230, 234, 249, 265, 311, 322
 voorlichtingsprogramma's 50, 213
 vraaggestuurde zorg 45, 177, 184
 vragenlijsten 234, 297
 vriendendiensten 107, 114, 120
 vrijwilligers 30, 34, 36, 45, 51, 52, 55, 62, 68, 73, 76, 79, 109, 114, 120, 127, 136, 138, 144, 147, 149, 152, 153, 158, 170, 178, 180, 183, 188, 195, 197, 218, 219, 250, 252, 268, 271, 273, 274, 275, 280, 282, 322, 327
 vrijwilligerswerk 170, 274
 vroege opsporing 99, 103, 321, 326
 vrouwen 27, 133, 154
 vrouwenhulpverlening 154
 vrouwenmishandeling 154
 wachtlijsten 48, 77, 128, 170, 254, 261
 wachttijden 69, 247, 263
 WBO 63
 welzijnswerk 30, 36, 41, 50, 79, 190, 195
 werkbelasting 261, 263
 werkgelegenheid 202, 322
 werkloosheid 30
 werknemers 81
 werkoverleg 41, 77, 82, 226, 253, 254, 279
 wetenschap 249
 wetenschappelijk onderzoek 28, 65, 68, 207, 242, 253, 258, 264, 313
 wijken 317
 wijkverpleegkundigen 36, 43, 52, 77, 126, 143, 229, 240, 273, 277, 325
 wijkverpleging 299, 302
 wijkziekenverzorgenden 43
 winkels 83
 woningbouwverenigingen 55, 62, 73, 83, 145, 170, 180, 181, 183, 256
 woonomgeving 62, 73, 223, 227
 woonvormen 83, 84, 86, 178, 180, 181, 184, 256
 wozoco's 36, 85
 yoga 26
 Zeeland 275, 279
 zelfhulpgroepen 154, 268
 zelfredzaamheid 50, 238, 259
 zelfstandig wonen 52, 55, 57, 59, 127, 138, 172, 176
 zelfvertrouwen 251
 zelfzorg 154, 234
 zenuwstelsel 218
 ziekenfondsen 259

- ziekenhuizen 33, 43, 64, 65, 69, 74, 143,
172, 204, 209, 210, 211, 215, 217, 219,
223, 226, 227, 229, 230, 234, 235, 238,
242, 243, 245, 247, 248, 249, 254, 258,
259, 261, 263, 271, 273, 278, 280, 282,
283, 288, 290, 293, 301, 306, 313, 327
- ziekenverzorgenden 48, 60, 62, 64, 70,
73, 75, 78, 82, 166, 218, 219, 222, 223,
232, 253, 256, 268, 271, 275, 280, 317,
318
- ziekte 234
- ziekte van Alzheimer 71
- ziekte van Parkinson 264, 284
- ziekteverzuim 286
- zorgcoördinatie 34, 43, 59, 60, 105, 110,
130, 254
- zorgplannen 77, 85, 223, 233
- zorgvernieuwing 43, 57, 75
- zorgverzekeraars 25, 36, 43, 55, 154, 164,
176, 223, 241, 243, 245, 259, 265, 267,
270, 288, 292, 305
- zorg voor verstandelijk gehandicapten 160,
161, 164, 166, 167, 169, 173, 175, 177,
178, 181, 183, 184, 186, 187, 188, 189,
192, 193, 312
- Zuid-Holland 27, 40, 41, 45, 50, 52, 53, 59,
60, 63, 68, 75, 76, 84, 98, 103, 105, 108,
117, 122, 131, 134, 137, 141, 149, 152,
160, 161, 164, 187, 188, 189, 206, 213,
219, 222, 224, 227, 232, 238, 247, 250,
257, 267, 268, 270, 273, 274, 295, 306,
310, 313, 317, 321
- zuigelingen 27, 92
- Z-verpleegkundigen 166, 169, 173, 175
- zwangenschap 27, 33
- zwangerschapzorg 211

Lijst van afkortingen

ADL	Activiteiten van het Dagelijks Leven
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APZ	Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BZW	Begeleid Zelfstandig Wonen
CAD	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs
CVA	Cerebraal Vasculair Accident
CZK	Consultatiebureau voor Zuigelingen en Kleuters
DHV	Districts Huisartsen Vereniging
ELGZ	Eerstelijnsgezondheidszorg
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GVO	Gezondheidsvoorlichting- en opvoeding
GVT	Gezinsvervangend Tehuis
HDL	Huishoudelijke Dagelijkse Levensbehoefte
IMGZ	Intramurale Gezondheidszorg
MKD	Medisch Kleuter Dagverblijf
MLK	Moeilijk lerende kinderen
NAH	Niet Aangeboren Hersenletsel
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKZ	Ouder- en Kindzorg
PC	Psychiatrisch Centrum
RIAGG	Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RIWB	Regionale Instelling Beschermende Woonvormen
RIGG	Regionale Instelling voor Geestelijke Gezondheidszorg
SPD	Sociaal Pedagogische Dienst
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en sport
WBO	Wet op de Bejaardenoorden

